

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

MYANMAR

Hanoi

Naypyidaw

แนวทางการสร้างยุทธศาสตร์ ความมั่นคงร่วมไทย-เมียนมา

Laos

Vientiane

THAILAND

Bangkok

Cambodia

Phnom Penh

Vietnam

แนวทางการสร้างยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วมไทย – เมียนมาร์

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการกองทัพไทย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

แนวทางการสร้างยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วมไทย - เมียนมาร์

พิมพ์ครั้งที่ 1 – กรุงเทพฯ จำนวน 400 เล่ม ISSN 0858-8751

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2557

188 หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ.2537

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ อย่่างถูกต้องตามกฎหมาย

- ผู้อำนวยการ : พลตรี ดร.ไชยอนันต์ จันทดณานุรักษ์
บรรณาธิการเล่ม : พันเอก อภิศักดิ์ สมบัติเจริญนนท์
: พันเอกทงศักดิ์ รongทิม
- ผู้เขียน : นางสาวนันทิยา ทองคนารักษ์
นักวิจัย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
นายณัฐพล ตันตระกูลทรัพย์
นักวิจัย สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประจำกองบรรณาธิการ : เรือตรีหญิง จิตรภรณ์ จิตรธร ร.น.
นางสาวมนวดี ถกลธวัช
นางสาวหทัย ไทยานนท์
นางสาวสุนทรภรณ์ มะโน
นายกนกฤกษ์ รักษาพรหมณ์
นางสาวศิวลีย์ สิริโรจน์บริรักษ์
นางสาวเปมิกา สนิทพจน์
นางสาวธราทิพย์ พ่วงเซียง

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0 2275 5715 เว็บไซต์ www.sscthailand.org

คำนำ

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันเป็นระยะเวลายาวนาน ในห้วงที่ผ่านมาเมียนมาร์ประสบปัญหาด้านการเมืองภายใน นำมาซึ่งการถูกคว่ำบาตรจากประเทศตะวันตก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 เป็นต้นมา ปัจจุบันเมียนมาร์ได้ปรับเปลี่ยนด้านการเมืองการปกครองไปสู่ประชาธิปไตยมากขึ้น กับทั้งมีความพยายามในการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความพยายามในการใช้วิธีการเจรจาหยุดยิงกับชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ส่งผลให้สถานการณ์การสู้รบระหว่างกองทัพเมียนมาร์และกองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณแนวชายแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์ระงับลง และมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น จากการดำเนินการดังกล่าวทำให้เมียนมาร์ได้รับการยอมรับจากชาติตะวันตก และได้ผ่อนคลายมาตรการบีบบังคับทางเศรษฐกิจต่อเมียนมาร์ รวมทั้งเมียนมาร์ได้มีนโยบายต้อนรับการลงทุนในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบการเงิน การธนาคาร ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และเนื่องจากเมียนมาร์ยังมีทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น แหล่งก๊าซธรรมชาติ น้ำมัน และ แร่ธาตุต่างๆ ทั้งบนบกและในทะเล ส่งผลให้เมียนมาร์เป็นประเทศที่ดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในเมียนมาร์เป็นจำนวนมาก รวมทั้งการเข้าร่วมเป็นประธานอาเซียนของเมียนมาร์ในปี พ.ศ.2557 นี้ ซึ่งนับเป็นโอกาสอันสำคัญต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและเมียนมาร์ในทุกด้านทั้งในด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม

ทั้งนี้เอกสารวิชาการฉบับนี้ เป็นการดำเนินงานร่วมกันภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางด้านวิชาการระหว่าง 2 สถาบัน คือ สถาบันเอเชียศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยจะเสนอให้เห็นภาพรวมของความเปลี่ยนแปลงของเมียนมาร์และแนวโน้มในการสร้างความร่วมมือในระดับยุทธศาสตร์ระหว่าง 2 ประเทศในอนาคต และจากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าไทยและเมียนมาร์ ควรมีการวางยุทธศาสตร์ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างให้เกิดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนของทั้ง 2 ประเทศมากยิ่งขึ้นในอนาคต โดยประเทศไทยควรมีการประเมินสถานการณ์และภาพอนาคตของเมียนมาร์ในระยะ 5 - 10 ปี เพื่อกำหนดนโยบายเชิงรุก และยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนรอบด้าน รวมทั้งควรมีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในแต่ละประเด็นให้ชัดเจน

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กันยายน 2557

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1	7
บทนำ	7
ส่วนที่ 2	17
ประเทศไทยและเมียนมาร์กับการดำเนินงานภายใต้ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน	17
2.1 ประเทศไทยกับการดำเนินงานภายใต้ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน	19
2.2 ประเทศไทยกับความก้าวหน้าของการดำเนินงาน เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	49
2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-เมียนมาร์ ภายใต้กลไกระดับทวิภาคี (Bilateral)	57
ส่วนที่ 3	79
บริบทแวดล้อมของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และ ความเปลี่ยนแปลงหลังการเลือกตั้ง	79
3.1 ข้อมูลพื้นฐาน	79
3.2 ความเปลี่ยนแปลงของเมียนมาร์หลังการเลือกตั้ง	97
ส่วนที่ 4	119
สภาพแวดล้อมใหม่ทางการเมืองเมียนมาร์กับทิศทาง ยุทธศาสตร์ความมั่นคง	119

สารบัญ

	หน้า
4.1 บทบาทกองทัพในการเมืองเมียนมาร์	120
4.2 นโยบายรัฐบาลเมียนมาร์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และบทบาทของกองทัพ	128
4.3 นโยบายการพัฒนาชายแดนของเมียนมาร์	135
4.4 ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนภายใต้ ภูมิทัศน์ใหม่ทางการเมือง	151
4.5 สรุป : สภาพแวดล้อมใหม่ทางการเมืองเมียนมาร์ กับทิศทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน	162
ส่วนที่ 5	165
แนวทางการสร้างยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วม ไทย - เมียนมาร์	165
5.1 สรุปภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างไทย - เมียนมาร์	169
5.2 ก้าวต่อไปของความสัมพันธ์ไทย - เมียนมาร์	171
บรรณานุกรม	177

ส่วนที่ 1 บทนำ

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน เป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยมีเขตแดนติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ยาวที่สุดถึง 2,401 กิโลเมตร ดังนั้น การดำเนินนโยบายระหว่างไทย-เมียนมาร์จึงมีความสำคัญมาก เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้จากการที่เมียนมาร์ประสบปัญหาด้านการเมืองภายในในช่วงเวลาที่ผ่านมา นำมาซึ่งการถูกคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจจากประเทศตะวันตกตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ.2533 เป็นต้นมา ซึ่งในห้วงเวลาดังกล่าวนั้น เมียนมาร์ได้หันไปเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับจีน และได้รับความช่วยเหลือจากจีนมาโดยตลอด จากการที่ปัจจุบันนั้นเมียนมาร์ได้เปลี่ยนท่าทีที่เปิดประเทศ และปรับเปลี่ยนด้านการเมืองการปกครองจากระบบเผด็จการทหารมาเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น กับทั้งมีความพยายามในการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความพยายามในการใช้วิธีการเจรจาหยุดยิงกับชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนต่าง ๆ หลังจากที่ได้มีการใช้กำลังปราบปรามชนกลุ่มน้อยเหล่านั้นมาโดยตลอด ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์การสู้รบระหว่างกองทัพเมียนมาร์และกองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณแนวชายแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์ ได้ระงับลง ทำให้ในเวลาต่อมาเมียนมาร์ได้รับการยอมรับจากชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะชาติตะวันตกซึ่งยินดีในความเป็น

ประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้นของเมียนมาร์ และได้มีการดำเนินมาตรการผ่อนคลาย การบีบบังคับทางเศรษฐกิจต่อเมียนมาร์ ในขณะเดียวกันเองนั้นเมียนมาร์ยังได้มี นโยบายต้อนรับการลงทุนจากนักลงทุนประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะนักลงทุนไทย ซึ่งปัจจุบันได้สนใจเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์มากขึ้น โดยเฉพาะสำหรับการลงทุน ด้านโครงสร้างพื้นฐานที่นับว่ามีความสำคัญทั้งต่อเมียนมาร์เองและประเทศที่ เข้าไปลงทุนด้วย อาทิ การก่อสร้างถนนหนทาง ระบบการเงินการธนาคาร ระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ฯลฯ เป็นต้น อีกทั้งเมียนมาร์ยังมีทรัพยากรธรรมชาติ ภายในประเทศเป็นจำนวนมาก เช่น แหล่งก๊าซธรรมชาติ น้ำมัน และ แร่ธาตุต่าง ๆ ทั้งบนบกและในทะเล ซึ่งยิ่งส่งผลให้เมียนมาร์เป็นประเทศที่ดึงดูดนักลงทุน ต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในเมียนมาร์เป็นอย่างมาก¹

นอกจากนี้ หลังจากที่เมียนมาร์มีการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ.2553 ได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของประเทศ และถือเป็นก้าวแรกของการ เข้าสู่ประชาธิปไตย อีกทั้งในปี พ.ศ.2558 ที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปของเมียนมาร์ ก็ยิ่งจะเป็นตัวชี้วัดและเป็นบทพิสูจน์ที่สำคัญอีกครั้งว่าเมียนมาร์ได้เดินเข้าสู่ เส้นทางพัฒนาประชาธิปไตย รัฐบาลของประธานาธิบดี เต็ง เส่ง มีอายุบริหาร ประเทศ 5 ปี ขณะนี้เดินทางมาเกินครึ่งทางแล้ว ซึ่งเมียนมาร์มุ่งเน้นไปที่การ พัฒนาด้าน การไฟฟ้า การประปา การท่องเที่ยว การเกษตร การค้าการลงทุน สถาบันการเงิน และ การสร้างงาน โดยเฉพาะงานที่พึ่งพิงแรงงานจำนวนมาก ซึ่งจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในเมียนมาร์อย่างรวดเร็วนั้นทำให้คนไทย ต้องปรับมุมมองต่อเมียนมาร์มากขึ้น ทั้งการพัฒนาประชาธิปไตย การให้ความสำคัญ กับสิทธิมนุษยชน จนทำให้เกิดการวางอาวุธของชนกลุ่มน้อย โดยหันมา ใช้แนวทางสันติวิธีเพื่อสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นในประเทศอย่างค่อยเป็น ค่อยไป ทั้งนี้ รัฐบาลเมียนมาร์พยายามพิสูจน์ความตั้งใจในการพัฒนาประเทศ

¹การเสริมสร้างความมั่นคงสู่ความมั่งคั่งอย่างยั่งยืน ระหว่างไทย : เมียนมาร์ การสร้างความร่วมมือด้านการบริหารจัดการชายแดน พ.ศ. 2557 - 2561. นักศึกษาหลักสูตรนักรัฐศาสตร์ รุ่นที่ 10. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. 2557

รองรับการหลั่งไหลเข้ามาของนักลงทุนทั่วโลก นอกจากนั้น เมียนมาร์ยังเป็นที่สนใจของประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐฯ ที่ให้ความสนใจภายใต้กรอบเจรจาแบบพหุภาคี อีกทั้งยังมีจีนซึ่งถือว่าเป็นมหามิตรในการให้ความช่วยเหลือมาตั้งแต่ดั้งเดิม เมียนมาร์จึงกลายเป็นแม่เหล็กดึงดูดมหาอำนาจเข้ามาในภูมิภาคอาเซียน

ปัจจุบัน เมียนมาร์เป็นประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีความสำคัญทั้งต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชีย ไปจนถึงโลกโดยรวม ซึ่งเมียนมาร์ได้กลายเป็นเหมือนแม่เหล็กดึงดูดประเทศมหาอำนาจเข้าแสดงบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศเมียนมาร์ในทุกมิติ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อนโยบายของเมียนมาร์ที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นโยบายของไทยจึงต้องสามารถสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงภายในของเมียนมาร์ ในทุก ๆ มิติได้เช่นกัน ประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่ไทย-เมียนมาร์ ต่างมีร่วมกันที่ชัดเจน คือ ปัญหาเส้นเขตแดน โดยจุดที่เป็นปัญหาใหญ่ อาทิ ในพื้นที่ดอยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่บริเวณแม่น้ำเมย จังหวัดตาก เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่จะต้องนำมาขบคิดก็คือ การเจรจาเรื่องเส้นเขตแดนในอนาคตจะไม่ได้กระทำกับฝ่ายทหาร แต่จะกระทำกับตัวแทนของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งอาจจะต้องถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับฝ่ายไทย เพราะเราอาจจะคุ้นเคยอยู่กับการใช้กลไกของทหาร เช่น RBC แต่หากการเจรจານี้ในอนาคตเป็นกลไกของพลเรือนแล้ว ฝ่ายไทยจะเตรียมตัวอย่างไร รวมทั้ง ปัญหาแรงงานข้ามชาติ ที่ปัจจุบันแรงงานข้ามชาติจากเมียนมาร์ทำงานอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ประเด็นที่จะต้องนำมาพิจารณาในอนาคตก็คือ หากเมียนมาร์เปิดประเทศพร้อมกับเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ และการลงทุนจากภายนอกแล้ว ย่อมจะนำมาสู่การขยายตัวของอุตสาหกรรมในเมียนมาร์อย่างแน่นอน จนอาจจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมไทยที่ต้องพึ่งพาแรงงานเมียนมาร์ได้ ดังนั้น ภาครัฐและภาคเอกชนควรจะต้องเตรียมยุทธศาสตร์

แรงงาน สำหรับการพัฒนาประเทศของไทยในอนาคต

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเมียนมาร์นั้น เดิมทีรัฐบาลทหารเมียนมาร์มีความไม่ไว้วางใจและหวาดระแวงรัฐบาลไทยอยู่บ้างในประเด็นกรณีของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่อยู่ตามตะเข็บชายแดน ซึ่งรัฐบาลทหารเมียนมาร์เข้าใจว่าไทยให้การสนับสนุน เนื่องจากรัฐบาลไทยมีท่าทีไปในทิศทางที่จะใช้นโยบาย “เขตกันชน” (Buffer Zone) โดยอาศัยกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเป็นตัวกันชน เพื่อกันไม่ให้กองทัพเมียนมาร์เข้ามาประชิดชายแดนไทยได้ ในขณะที่ไทยปฏิเสธและยืนยันว่า รัฐบาลไทยไม่สนับสนุนให้กองกำลังใดใช้ดินแดนไทยเป็นพื้นที่ซ่อนสมุ้ผู้คน เพื่อกลับไปปฏิบัติการในประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้ง รัฐบาลทหารเมียนมาร์ยังมองว่าไทยให้การสนับสนุนครอบครัวของสมาชิกกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย ด้วยการตั้งพื้นที่พักพิงชั่วคราวให้สมาชิกครอบครัวของกองกำลังเหล่านี้ได้พักอาศัยและรับไว้ในความดูแลภายใต้ชื่อ “ผู้หนีภัยจากการสู้รบ” ในขณะที่ฝ่ายไทยมองว่า การกระทำของไทยถือเป็นความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมต่อกลุ่มบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บและเสี่ยงภัยต่อชีวิต ซึ่งเป็นมุมมองที่ไม่ตรงกัน รวมทั้งความไม่แน่นอนในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของไทยที่มีต่อเมียนมาร์ ดังนั้น เมื่อเมียนมาร์มีการปฏิรูปประเทศ จึงนับว่าเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมาร์ โดยการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นผ่านกลไกที่มีในทุกระดับ อาทิ กลไกของกองทัพ และในส่วนของ การปฏิบัติการกิจทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม อีกทั้งในระดับประชาชนตามแนวชายแดนให้มีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น

อย่างไรก็ดี ถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและเมียนมาร์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี เห็นได้จากมีการเดินทางเยือนของผู้ในระดับสูง ทั้งในระดับสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้นำทางการเมือง และผู้นำเหล่าทัพ นอกจากนี้ นโยบายการต่างประเทศของไทยที่มีต่อเมียนมาร์เป็นไปในลักษณะเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ของ ทั้ง 2 ประเทศในทุกมิติ โดยไทยให้การสนับสนุนเมียนมาร์ในด้าน

ต่าง ๆ อาทิ การแพทย์ การศึกษา การพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ความร่วมมือทางวิชาการ และการเสริมสร้างความมั่นคงและมั่งคั่งของเมียนมาร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาบริเวณแนวชายแดน อาทิ โครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวชายแดน โครงการปศุสัตว์ และ การพัฒนาโรงพยาบาลท่าซี้เหล็ก เป็นต้น เมื่อเมียนมาร์เปิดประเทศอย่างเป็นทางการและมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร ซึ่งประเทศไทยมีส่วนในการสนับสนุนความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ อาทิ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้การสนับสนุนความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของเมียนมาร์ในด้านการเปิดตลาดหลักทรัพย์ กระทรวงการต่างประเทศของไทยให้การสนับสนุนการฝึกอบรมแก่ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศของเมียนมาร์เพื่อเตรียมความพร้อมการจัดประชุมระหว่างประเทศ และรองรับการเป็นประธานอาเซียน และธนาคารแห่งประเทศไทยเจรจากับธนาคารกลางแห่งเมียนมาร์ เพื่อให้สกุลเงินไทยเป็นสกุลเงินกลางในการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ทำให้เห็นว่าไทย และ เมียนมาร์ยังต้องอาศัยการสร้างความร่วมมือระหว่างกัน อีกทั้งไทยและเมียนมาร์ยังมีข้อได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ร่วมกันที่จะสามารถเป็นประตูสู่อาเซียนอื่น และเป็นประตูสู่มหาอำนาจอย่างจีนและอินเดีย² นอกจากนี้ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่กำลังเกิดขึ้นในเมียนมาร์กับภาพความเคลื่อนไหวของฝ่ายรัฐบาลทหาร ซึ่งได้พยายามส่งสัญญาณถึงการปรับท่าทีทางการเมืองใหม่ ล้วนแต่เป็นสัญญาณการเมืองที่บ่งบอกถึงปรากฏการณ์การเตรียมเปิดประเทศของเมียนมาร์ แม้จะยังมีอุปสรรคต่าง ๆ รออยู่ในความพยายามไปสู่ประชาธิปไตยของเมียนมาร์ ประกอบกับการที่รัฐบาลทหารเองก็กำลังค่อย ๆ “เปิดประตูบ้าน” ซึ่งหากเมียนมาร์เปิดประเทศจริงก็จะทำให้เกิดกระบวนการสร้างประชาธิปไตย (democratization) ขึ้น พร้อม ๆ กับเกิดกระบวนการสร้างเศรษฐกิจแบบทุนนิยมขึ้น

² สรุปผลการสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ 2/57 เรื่อง ยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วมไทย - เมียนมาร์. วันพฤหัสบดีที่ 30 มกราคม 2557 เวลา 1330-1530 ณ ห้องเรียนบัณฑิตวิทยาลัย 1 สปท

คู่ขนานกันในอนาคต โดยผลพวงจากความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิด “ภูมิทัศน์ทางยุทธศาสตร์ใหม่”³ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างแน่นอน และภูมิทัศน์ใหม่จากการเปิดประเทศของเมียนมาร์ย่อมจะเป็นคำถามโดยตรงถึงรัฐบาลไทยว่าจะวางยุทธศาสตร์ประเทศรองรับต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างไร ตลอดไปจนถึงจะกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านที่กำลังมีความสำคัญอย่างไร

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่าไทยและเมียนมาร์ ควรมีการวางยุทธศาสตร์ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนของทั้ง 2 ประเทศมากขึ้นในอนาคต ไทยควรมีการประเมินสถานการณ์และภาพอนาคตของเมียนมาร์ในอนาคตระยะ 5 - 10 ปี เพื่อสร้างความพร้อมในการมีนโยบายเชิงรุก และยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนรอบด้าน รวมทั้งควรมีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในแต่ละประเด็นให้ชัดเจนด้วย และสิ่งที่สำคัญประการแรกคือ ต้องมีการสร้างกลไกของความเชื่อใจ (Confidence Building Measure : CBM) เพื่อรักษาและพัฒนาความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษากรอบความร่วมมือระหว่างประเทศของไทย - เมียนมาร์ กรอบการดำเนินงานของประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเสาหลักการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political - Security Community : APSC)

1.2.2 เพื่อศึกษาและสำรวจยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วมระหว่างไทย - เมียนมาร์ กลไกความร่วมมือระดับทวิภาคี (Bilateral) หลังจากที่เมียนมาร์มี

³ สุรชาติ บำรุงสุข . เมียนมาร์เปิดประเทศ : ผลกระทบทางยุทธศาสตร์ต่อไทย. คอลัมน์ยุทธบทความ . มติชนสุดสัปดาห์. วันศุกร์ที่ 8 มิถุนายน 2555 ปีที่ 32 ฉบับที่ 1660 หน้า 40 . <http://botkwanmdee.blogspot.com/2012/06/src-cbm.html>

ความเปลี่ยนแปลงสู่ระบอบประชาธิปไตย

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการสร้างยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วมระหว่างไทย - เมียนมาร์

1.3 วิธีดำเนินการศึกษา

1.3.1 เอกสารวิชาการฉบับนี้ เป็นการดำเนินงานร่วมกันภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางด้านวิชาการระหว่าง 2 สถาบัน คือ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

1.3.2 ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) การวิจัยเอกสาร (documentary research) จากหนังสือ บทความ เอกสารงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสื่ออินเทอร์เน็ต การเดินทางศึกษาดูงานโดยเข้ารับฟังการบรรยายสรุปของหน่วยงาน การทำ Focus Group ร่วมกับหน่วยงานกองทัพภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่ของจังหวัดชายแดนที่ติดกับชายแดนเมียนมาร์ เพื่อสำรวจสถานะแวดล้อมพื้นที่แนวชายแดน โดยมีพื้นที่เป้าหมาย อาทิ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งการจัดประชุมสัมมนาเชิงวิชาการ โดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งการประชุมที่สำคัญ คือ การสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ครั้งที่ 2/57 เรื่อง ยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วมไทย - เมียนมาร์ เมื่อวันที่ 30 ม.ค.57 เวลา 1330-1530 ณ ห้องเรียนบัณฑิตวิทยาลัย 1 สปท.

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษากรอบความร่วมมือระหว่างประเทศของไทย - เมียนมาร์ กรอบการดำเนินงานของประชาคมอาเซียน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะสรุปแยกผลกระทบในแต่ละประเด็นสำคัญย่อยออกเป็น 3 มิติ ตามเสาหลักของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยในปี พ.ศ.2558 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเสาหลักการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political - Security Community: APSC) กลไกความร่วมมือระดับทวิภาคี (Bilateral) ทั้งนี้เพื่อเสนอแนะแนวทางการสร้างยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วมระหว่างไทย - เมียนมาร์ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนดังนี้

1.4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Collect Data)

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

- การจัดงานประชุมสัมมนากลุ่ม (Focus group)
- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation)
- เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview)

บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง (Key Person) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(2) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ทำการศึกษาโดยใช้เอกสารและข้อมูล ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ บทความ เอกสารงานวิจัย สรุปการประชุม แผ่นพับ หรือ เอกสารแจกจ่าย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.4.2 การวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานวิจัย

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นหลังจากการสัมภาษณ์ และสังเกต

ทุกครั้ง เพื่อนำข้อมูลมาพิจารณาปรับแก้ประเด็นข้อคำถามในครั้งต่อไป โดยมีขั้นตอน ดังนี้

(1) ดำเนินการประชุมสรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นบทสนทนา สอบถามข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างคณะผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล ประกอบกับการเก็บข้อมูลในรูปเอกสาร

(2) นำข้อมูลที่เก็บในรูปเอกสารมาทำการวิเคราะห์ ตีความ และสร้างข้อสรุปชั่วคราว เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆ รวมถึงการจัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องเป็นระยะๆ

1.5 ระยะเวลาการดำเนินงาน

ระยะเวลาการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 11 เดือน (ตุลาคม พ.ศ.2556 - สิงหาคม พ.ศ.2557)

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.6.1 ทำให้ทราบผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศของไทยและเมียนมาร์ ภายใต้กรอบการดำเนินงานของประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเสาหลักการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political - Security Community: APSC) และการดำเนินงานภายใต้กลไกความร่วมมือระดับทวิภาคี (Bilateral)

1.6.2 ทำให้ได้แนวทางเพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปพัฒนาต่อยอด และจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วมระหว่างไทย - เมียนมาร์ ในประเด็นที่มีความสำคัญเร่งด่วนต่อไป

ส่วนที่ 2

ประเทศไทยและเมียนมาร์กับการดำเนินงานภายใต้นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ มีแผนการดำเนินงานเพื่อมุ่งไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ.2558 (ค.ศ.2015) โดยมีวิสัยทัศน์ร่วมของผู้นำอาเซียน คือ

“การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจนและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง”⁴

ทั้งนี้ เพื่อสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง สามารถสร้างโอกาสและรับมือสิ่งท้าทายทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศทุกด้าน โดยทุกประเทศในประชาคมอาเซียนจะเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกัน 3 มิติ คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎระเบียบ และความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน โดยกำหนดเป็นความร่วมมือใน 3 ประเด็นหลัก หรือ 3 เสาหลัก (Pillar) คือ

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community) เป็นการมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในด้านการเมืองและความมั่นคงเพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค

⁴ASEAN Mini Book . กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ . หน้า 45 . 2556

เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธี โดยประเทศสมาชิกได้ร่วมกันจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint) โดยเน้นความร่วมมือกันใน 3 ประการ คือ การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน การส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกัน และการมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community)

ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) ซึ่งเป็นแผนงานบูรณาการดำเนินงานให้ด้านเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 4 ด้าน คือ

1. การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว
2. การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน
3. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค
4. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community)

ประเทศสมาชิกมุ่งหวังประโยชน์จากการรวมตัวกันเพื่อทำให้ประชาชนมีการอยู่ดีกินดี มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียว โดยมีความร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ภายใต้ประเด็นเชิงสังคมและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมในหลายด้าน โดยจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือใน 6 ด้าน ได้แก่

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development)
2. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection)
3. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights)
4. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability)

5. การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building an ASEAN Identity)

6. การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap)

โดยมีกลไกดำเนินงาน ได้แก่ การประชุมรายสาขา (Sectoral) ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (Senior Officials Meeting) ระดับรัฐมนตรี (Ministerial Meeting) คณะมนตรีประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Council) รวมทั้งการประชุมคณะกรรมการด้านสังคมและวัฒนธรรม (Senior Officials Committee for ASEAN Socio-Cultural Community)

ทั้งนี้ กรอบการดำเนินงานของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศของอาเซียน จะมีการเตรียมความพร้อมภายในประเทศของตนเพื่อให้สอดคล้องกับการเกิดประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ.2558 สำหรับประเทศไทย มียุทธศาสตร์ และแผนงานในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในหลายระดับด้วยกัน รวมทั้งนโยบายและแผนงานในการกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 ประเทศไทยกับการดำเนินงานภายใต้นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

การดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น มีบริบทและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกฎหมายในหลายระดับ ซึ่งนโยบายและกฎหมายเหล่านี้ จำเป็นต้องมีความสอดคล้องและรองรับการดำเนินงานภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนด้วยเช่นกัน ทั้งเพื่อให้การร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งในกรณีประเทศไทยการดำเนินการต่อประเทศเพื่อนบ้านได้ถูกบัญญัติไว้ภายใต้ นโยบายและกฎหมาย ดังนี้

2.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พิจารณาถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้เห็นพ้องร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ปี พ.ศ.2570 ไว้ดังนี้

“คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียงยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”⁵

นอกจากนี้ แผนฯ 11 ยังได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาประเทศ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามาร่วมกันพัฒนาประเทศ และเพื่อให้แผนฯ 11 สามารถนำไปสู่ปฏิบัติได้จริง บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศ 6 ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

⁵ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) . สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2556. หน้า 18

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

และเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ.2558 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) จึงมีการกล่าวถึงแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาอาเซียนไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แนวทางพัฒนาและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)

ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเป็นธรรม ในสังคม⁶</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง เน้นการกระจายอำนาจให้ชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการบริหารงานกับท้องถิ่น การพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งโดย

⁶ เล่มเดียวกัน . หน้า 36-37

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>(1) บทบาทของสถาบันการศึกษาในพื้นที่ และการสนับสนุนสิทธิชุมชนพร้อมทั้งให้มีการเชื่อมโยงแผนแม่บทชุมชนกับแผนระดับต่าง ๆ ในพื้นที่และระดับชาติ รวมทั้งให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในโลก อาเซียน และอนุภูมิภาค สร้างความใกล้ชิดทางสังคม วัฒนธรรม และปฏิสัมพันธ์กับประเทศในอนุภูมิภาค</p> <p>● พัฒนามาตรฐานระบบการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อการคุ้มครองภายในประเทศและรองรับการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และข้อมูลข่าวสารอย่างเสรีในประชาคมอาเซียน โดย</p> <p>(1) การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎระเบียบด้านมาตรฐานคุณภาพ และความปลอดภัยของสินค้าและบริการ การปรับปรุงกฎหมายระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โดยที่ครอบคลุมถึงคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ</p> <p>(2) การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและการคุ้มครอง</p>

ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
	<p>สิทธิรวมถึงช่องทางการรับซื้อโรงเรียน พร้อม ทั้งปรับปรุงกลไกเฝ้าระวังคุณภาพ มาตรฐาน (3) การตรวจสอบและติดตามความ คืบหน้าของการดำเนินการจากการร้องเรียน การเพิ่มสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ คุ้มครองสิทธิผู้บริโภค สร้างความตระหนัก ของผู้บริโภคในการรักษาสิทธิและดูแล ผลกระทบจากการใช้สินค้าและบริการ ควบคุม ไปกับการกระตุ้นจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อ ต่อสังคมของภาคธุรกิจเอกชน</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคณะผู้สังคมแห่งการ เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน⁷</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มี ภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง โดย <p>(1) พัฒนาหลักสูตรและปรับกระบวนการ การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนา ผู้เรียน อย่างรอบด้านที่เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดย บูรณาการการเรียนรู้ให้หลากหลายทั้งด้าน วิชาการ ทักษะชีวิต และนันทนาการที่ ครอบคลุมทั้งศิลปะ ดนตรี กีฬา วัฒนธรรม ศาสนา ประชาธิปไตย ความเป็นไทยและเรื่อง อาเซียน</p>

⁷ เล่มเดียวกัน . หน้า 46-51

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>(2) ส่งเสริมการใช้และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องควบคู่กับการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศหลัก รวมทั้งการเรียนรู้ภาษาสากลอื่นที่เหมาะสม และภาษาประเทศเพื่อนบ้านควบคู่กับการเรียนรู้วัฒนธรรม และสร้างความเข้าใจ ในวิถีชีวิตของคนในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน</p> <p>● การพัฒนากำลังแรงงานให้มีความรู้ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ โดย</p> <p>(1) จัดทำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติโดยสร้าง ระบบความเชื่อมโยงระหว่าง คุณวุฒิทางการศึกษาตามระดับการเรียนรู้กับคุณวุฒิวิชาชีพตามระดับความสามารถที่สอดคล้องกับ ความต้องการกำลังคนที่เทียบเคียงกับมาตรฐาน สากล เพื่อให้แรงงานมีสมรรถนะและมีเส้นทาง ความก้าวหน้าในวิชาชีพที่ชัดเจน ตลอดจน สนับสนุนการเตรียมความพร้อมรองรับการเปิด เสรีด้านแรงงานภายใต้กรอบความร่วมมือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม</p>

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>(2) สอดแทรกการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงาน และเตรียมพร้อมสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน</p> <p>(3) เน้นการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา การสร้างแรงจูงใจ ปลุกฝังค่านิยมในการเรียนสายอาชีพและการประกอบอาชีพ อีสระ การยกระดับคุณภาพมาตรฐานอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพที่เชื่อมโยงกับกลุ่มอุตสาหกรรม เป้าหมายและสอดคล้องกับความเชี่ยวชาญของสถานศึกษารวมทั้งสร้างเครือข่ายการผลิต และพัฒนา กำลังแรงงานกับภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานประกอบการ สถาบันเฉพาะทาง ควบคู่กับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับนานาชาติ</p> <p>(4) เตรียมความพร้อมคนไทยในการรับประโยชน์และลดผลกระทบที่จะเข้ามาพร้อมกับการเข้าออกของแรงงานอย่างเสรีสร้างโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยในการออกไปทำงานต่างประเทศ ยกระดับ</p>

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>ทักษะด้านอาชีพและทักษะด้านภาษา ควบคู่กับการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมจากผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี รวมทั้งเร่งปรับปรุงการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติให้เป็นระบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างค่านิยมให้คนไทยภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย และยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิด และสร้างความเป็นเอกภาพในสังคม ตลอดจนสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรม ร่วมกับประชาคมโลก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดการไหลเวียนทางวัฒนธรรม ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 3 ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและ พลังงาน⁸</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและอาหารจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคี โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน ในการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ความร่วมมือในการผลิตการตลาด ปรับปรุงกฎระเบียบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 4 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ สู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน⁹</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเอเชีย แอฟริกา และเศรษฐกิจภายในประเทศ โดย <ul style="list-style-type: none"> (1) เสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการตลาดและการกระจายผลผลิตไปสู่ตลาดเอเชียและแอฟริกา โดยส่งเสริมภาคเอกชนในการกระจายตลาดสินค้าไปสู่ตลาดใหม่ที่มีศักยภาพทั้งตลาดเอเชียและแอฟริกา และ

⁸ เล่มเดียวกัน . หน้า 63

⁹ เล่มเดียวกัน . หน้า 72

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>กลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี สร้างโอกาสทางการตลาดและดูแลรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร เชื่อมโยงการกระจายผลผลิตจากแหล่งผลิตไปยังผู้บริโภค รวมทั้งพัฒนาการให้บริการของกิจการ คลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ตลอดจนพัฒนาสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าของตนเองที่เน้นคุณภาพและมาตรฐานมีการวางระบบการขายและกระจายสินค้าอย่างครบวงจร ด้วยการสนับสนุนการใช้กลไกการประสานความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ</p> <p>(2) เร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีที่มีผลบังคับใช้แล้ว พร้อมทั้งวางแนวทางป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นโดยสนับสนุนภาคธุรกิจให้ใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าและการลงทุนที่มีผลบังคับใช้แล้ว ตลอดจนสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจและความตกลงการค้าเสรีต่างๆ เพื่อเตรียมพร้อมในการพัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับกฎ ระเบียบ มาตรฐานต่าง ๆ รวมทั้ง</p>

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ส่งผลต่อความต้องการของตลาดในอนาคต พร้อมทั้งกำหนดแนวทางป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นและมาตรการการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม¹⁰</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะแผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (GMS) ร่วมกับยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) และความร่วมมือภายใต้คณะกรรมการว่าด้วยยุทธศาสตร์ร่วมในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย

¹⁰ เล่มเดียวกัน . หน้า 93

ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
	<p>(Thailand - Malaysia on Joint Development Strategy for Border Areas: JDS) เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ โดย</p> <p>(1) พัฒนาบริการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล โดยเฉพาะรูปแบบบริการขนส่งทั้งทางถนน รถไฟ รถไฟรางคู่ รถไฟความเร็วสูง และการขนส่งทางน้ำ/การเดินทางเรือชายฝั่ง ตลอดจนการพัฒนาด้านศุลกากรชายแดน ศูนย์เศรษฐกิจชายแดน และการอำนวยความสะดวกการผ่านแดนที่รวดเร็ว ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การพัฒนาระบบเครือข่ายและการบริหารเครือข่ายธุรกิจของภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันและเกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การลดต้นทุนการทำธุรกิจ การปรับปรุงประสิทธิภาพ ความเชื่อมโยงระบบการขนส่ง ระบบอำนวยความสะดวกการเดินทาง การค้า และการขนส่งสินค้าผ่านแดนและข้ามแดน</p>

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>โดยใช้ศักยภาพการเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานในทุกแนวพื้นที่เศรษฐกิจที่มีอย่างสูงสุด โดยมีการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปสู่การเชื่อมโยงในภาพรวมของประเทศและการเชื่อมโยงในแต่ละแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ ในแต่ละอนุภูมิภาคและระหว่าง อนุภูมิภาคในภูมิภาคอาเซียน และพัฒนาความเชื่อมโยงต่อเนื่องตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน รวมทั้งแผนความเชื่อมโยงกับระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ของอนุภูมิภาคข้างเคียง พร้อมทั้งคำนึงถึงยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาของประเทศมหาอำนาจของโลก และขั้วอำนาจใหม่ในเอเชีย ในประเทศเพื่อนบ้านของไทย และแผนงานของประเทศเพื่อนบ้านแต่ละประเทศทั้งที่ได้นำเสนอในกรอบความร่วมมือกับไทย และที่ยังมิได้นำเสนอและอาจเสนอในอนาคต โดยรัฐลงทุนนำในโครงการที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศในแต่ละแนวพื้นที่เศรษฐกิจ พร้อมทั้งเปิดโอกาสการร่วมลงทุนแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน</p>

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>(2) พัฒนาบุคลากรในธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคเอกชนไทยทั้งในด้านทักษะภาษาต่างประเทศและความรู้ด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์ รวมทั้งพัฒนาผู้ประกอบการโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความรู้ด้านศักยภาพการพัฒนาธุรกิจร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและความรู้ในการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจและช่องทางส่งออกในอนุภูมิภาค และพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของไทยในระดับสากลเพื่อให้สามารถริเริ่มธุรกิจระหว่างประเทศได้ โดยไทยให้ความสนับสนุนทางวิชาการกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาบุคลากรด้านธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ด้วยในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา</p> <p>(3) เชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดน เขตเศรษฐกิจชายแดน ตลอดจนเชื่อมโยงระบบการผลิตกับพื้นที่ตอนในของประเทศ โดยเชื่อมโยงเครือข่ายการขนส่งที่เชื่อมโยงปัจจัยการผลิต</p>

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>ระบบการผลิต ห่วงโซ่การผลิตระหว่างประเทศ และประตูส่งออกตามมาตรฐานสากลอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับพื้นที่เศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่มีการพัฒนาในประเทศเพื่อนบ้านกับเขตเศรษฐกิจชายแดนไทยและพื้นที่เศรษฐกิจตอนใน ทั้งนี้ โดยมีศูนย์ประสานงานระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านบริเวณเมืองชายแดนที่สำคัญ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนาฐานลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน โดย <ol style="list-style-type: none"> (1) พัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตร และการแปรรูปการเกษตร และการท่องเที่ยวในภูมิภาค โดยมีแผนงานเชิงรุกที่รู้เท่าทันต่อการดำเนินนโยบายของมหาอำนาจในภูมิภาคด้านการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน (2) พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนให้มีบทบาทการเป็นประตู

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนที่พัฒนาต่อเนื่อง และพื้นที่ใหม่ โดยเฉพาะการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการและการอำนวยความสะดวก บริเวณจุดผ่านแดน ชีตความสามารถของบุคลากรและผู้ประกอบการท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว</p> <p>(3) บูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเชื่อมโยงแผนพัฒนาเพื่อให้บรรลุประโยชน์ร่วมทั้งในด้านความมั่นคงและเสถียรภาพของพื้นที่ ซึ่งเป็นปัจจัยเริ่มแรกของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาจากระบบการผลิตร่วมที่สร้างสรรค์ประโยชน์ที่ทัดเทียมระหว่างกัน จากการให้บริการ การจัดสรรและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานร่วมกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดย <ol style="list-style-type: none"> (1) พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนที่มีศักยภาพในการ

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>ร่วมพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจภาคการผลิต อุตสาหกรรมแปรรูป รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องประชาคมอาเซียนให้ได้รับข้อมูลและศึกษากฎระเบียบและข้อตกลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งภาษา ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรม เพื่อให้มีความเข้าใจชัดเจน เพื่อให้มีความรู้ และมีสมรรถนะในการแข่งขันในระบบเสรี เพื่อเตรียมความพร้อมของธุรกิจในการได้ประโยชน์จากความเป็นเสรีทั้งด้านการค้า การลงทุนและบริการ การเสริมสร้างความรู้ด้านทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนแนวทางการขยายตลาดตามโอกาสและข้อตกลงใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งมีระบบการเยียวยาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการปรับโครงสร้างและการแข่งขัน</p> <p>(2) กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของ คุณภาพสินค้าและบริการเพื่อป้องกันสินค้าและบริการนำเข้าที่ไม่ได้คุณภาพทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน</p>

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>และก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจน การกำหนดระบบบริหารจัดการร่วมด้านการ พัฒนาทักษะและด้านคุณสมบัติของแรงงาน นำเข้า เพื่อให้ได้แรงงานที่มีคุณภาพ และ ตรงกับความต้องการสำหรับทุกประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การเข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือ ระหว่างประเทศระหว่างภูมิภาคโดยมี บทบาทที่สร้างสรรค์ เพื่อเป็นทางเลือก ในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศใน เวทีโลก โดย <ol style="list-style-type: none"> (1) รักษาบทบาทของไทยในการมี ส่วนร่วม กำหนดยุทธศาสตร์ของกรอบ ความร่วมมือที่ดำเนินอยู่ เช่น เอเปค กรอบ การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก รวมทั้ง ฝ้าติดตามพัฒนาการและพิจารณาเข้าร่วม กรอบที่เป็นทางเลือกใหม่ เช่นกรอบ Asia- Middle East Dialogue (AMED) และกรอบ ความตกลง Trans Pacific Partnership (TPP) ในลักษณะเชิงรุก (2) รักษาคุณภาพของปฏิสัมพันธ์ กับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเดิมและ มหาอำนาจใหม่ เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>ของประเทศอย่างยั่งยืน โอกาสในการเข้าถึงนวัตกรรม และโอกาสในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่เปิดกว้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ ในลักษณะเกื้อกูลกัน ผ่านกิจกรรมเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างกันอย่างเสรีและมีประสิทธิภาพ โดย <p>(1) เร่งดำเนินการด้านความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานฝีมือระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายแรงงานในภูมิภาค ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของไทยและประเทศเพื่อนบ้านไปพร้อมกัน และจัดทำแผนบูรณาการกับประเทศเพื่อนบ้านด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การศึกษาและทักษะแรงงานรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภายในประเทศและอนุภูมิภาค และการเตรียมการด้านกำลังแรงงานเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทย</p>

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>(2) ส่งเสริมผู้ประกอบการไทยในการขยายการลงทุนไปสู่อื่นๆ ต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานและวัตถุดิบในประเทศ และใช้ประโยชน์จากสิทธิพิเศษของประเทศเพื่อนบ้านในการผลิตเพื่อส่งออก โดยการสร้างตราสัญลักษณ์ และสร้างเครือข่ายธุรกิจโดยการหาตัวแทนและหุ้นส่วนในต่างประเทศ การสนับสนุนด้านสินเชื่อ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจและการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ การจัดตั้งหอการค้าและสมาคมธุรกิจเอกชนไทยในต่างประเทศ จัดตั้งเวทีประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ควบคู่กับสภาธุรกิจของกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค และศูนย์ประสานงานระดับท้องถิ่นกับประเทศเพื่อนบ้านบริเวณชายแดน การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและผู้ส่งออกไทยใช้สิทธิพิเศษทางการค้าตามข้อตกลงทางการค้าต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การผลักดันการจัดทำความตกลงการค้าเสรีและวางแนวทางป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น โดยเร่งขยายความร่วมมือ

ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
	<p>ทางเศรษฐกิจผ่านความตกลงเขตการค้าเสรี และกำหนดมาตรการการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบตลอดจนสร้างองค์ความรู้ให้กับภาคธุรกิจโดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบ เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพและโอกาสของตนเองในการใช้ประโยชน์จากการเปิดการค้าเสรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับการสนับสนุนเยียวยาและดูแลจากรัฐในกรณีที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทัน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติใช้ประเทศไทยเป็นฐานธุรกิจในภูมิภาคเอเชียและการสนับสนุนบทบาทขององค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร โดย <ol style="list-style-type: none"> (1) สนับสนุนให้นักลงทุนต่างชาติใช้สิทธิประโยชน์การจัดตั้งสำนักงานปฏิบัติการภูมิภาคเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นจุดสำคัญของการลงทุนในภูมิภาคและนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น

<p>ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	<p>แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>
	<p>(2) ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก องค์ระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร ให้มีบทบาทเพิ่มขึ้นในการใช้ไทยเป็นฐานการ ดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศ ในภูมิภาค</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 6 การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน¹¹</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การยกระดับขีดความสามารถในการ รับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ <p>(1) เพื่อให้สังคมมีภูมิคุ้มกันด้วยการ พัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อ รับมือกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ อาทิ การศึกษาความเป็นไปได้ ในการจัดตั้งตลาดคาร์บอนของกลุ่ม ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การเพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวที ประชาคมโลกที่เกี่ยวข้องกับกรอบความ ตกลงและพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อม ระหว่างประเทศ <p>(1) การพัฒนาความร่วมมือในกลุ่ม อาเซียนและประเทศคู่ค้าสำคัญ เพื่อประโยชน์</p>

¹¹ เล่มเดียวกัน . หน้า 115

ยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	แนวทางพัฒนาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
	<p>ร่วมกันโดยเฉพะความร่วมมือในการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการลดก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัว การบริหารจัดการ และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน และสร้างแนวร่วมเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศด้านการค้า การลงทุน และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดเตรียมแผนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การควบคุมและลดมลพิษ¹² ด้วยการพัฒนาระบบการจัดการของเสียอันตราย ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และขยะติดเชื้อ เพื่อรองรับมาตรการส่งเสริมการค้าเสรีภายในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ อาทิ อาเซียน-จีน เป็นต้น

¹² เล่มเดียวกัน . หน้า 117-119ร่างนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (2556-2560). อ้างถึงในงาน นยศ.10

2.1.2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (2555-2559)¹³ ที่กำหนดกรอบทิศทางหลักในการดำเนินงานด้านความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2555 โดยนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ จะเป็นกรอบกำหนดหลักการในการยึดโยงนโยบายโดยใช้ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) เป็นจุดเชื่อมโยง มีหลักการพื้นฐาน โดยยึดโยงกับผลประโยชน์แห่งชาติได้ลำดับความสำคัญเป็น 2 ส่วน คือ

(1) ส่วนที่ 1 นโยบายที่มีความสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของประเทศ

(2) ส่วนที่ 2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป สำหรับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านจะอยู่ในวัตถุประสงค์ของนโยบายข้อ 5.9 คือ “ส่งเสริมสถานะแวดล้อมที่สร้างสรรค์และสันติในการอยู่ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน ประชาคมโลก บนพื้นฐานของการรักษาผลประโยชน์ และการดำรงเกียรติภูมิของชาติ” โดยมีประเด็นนโยบายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประเด็นนโยบายที่ 1 เสริมสร้างเสถียรภาพและภูมิคุ้มกันความมั่นคงและการจัดการภัยคุกคาม ที่ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างความมั่นคงบริเวณชายแดน และ

ประเด็นนโยบายที่ 4 เสริมสร้างเกียรติภูมิและรักษาผลประโยชน์ของชาติในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยระบุไว้ในข้อ 4.1 “เสริมสร้างสถานะสันติในการรักษาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค” โดยมีรายละเอียดแยก ดังนี้

(1) เสริมสร้างความไว้วางใจและป้องกันความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน

¹³ ร่างนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (2556-2560), อ้างถึงในงาน นยศ.10

(2) พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและการพัฒนา

(3) เสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน

(4) เสริมสร้างบรรยากาศที่นำไปสู่การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผลโดยเร็ว

(5) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม และความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาค โดยเน้นที่ความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันในมิติทางวัฒนธรรม

2.1.3 ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของไทยต่อประเทศรอบบ้าน พ.ศ. 2555-2559 โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “การอยู่ร่วมกับประเทศรอบบ้านอย่างฉันท์มิตรและยั่งยืน บนผลประโยชน์ร่วมกันในทุกด้าน” และมีประเด็นยุทธศาสตร์การรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน ดังนี้

(1) ส่งเสริมบรรยากาศความสัมพันธ์กับประเทศรอบบ้านเพื่อนำไปสู่การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกและทางน้ำ โดยอาศัยกลไกที่มีอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และระมัดระวังไม่ให้เกิดปัญหาเขตแดนขยายตัวไปสู่ปัญหาความขัดแย้งด้านอื่นๆ

(2) สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างประเทศไทยและประเทศรอบบ้าน ในเรื่องปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าเป็นปัญหาความมั่นคงที่ต้องร่วมมือกันแก้ไขเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

(3) สนับสนุนการใช้กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกระดับ เพื่อแก้ไขปัญหาเสถียรภาพ การหลบหนีเข้าเมือง และการกระทำผิดกฎหมายอื่นๆ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดน

(4) ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากประเทศรอบบ้าน โดยให้ประเทศต้นทางรับผิดชอบนำประชาชนกลับอย่างปลอดภัย และมีศักดิ์ศรี และกระบวนการดังกล่าวได้รับการยอมรับของประชาคมระหว่างประเทศ

2.1.4 ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2556-2560¹⁴

ซึ่งสภาความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดนโยบายความมั่นคงในภาพรวม และนโยบายหรือยุทธศาสตร์เฉพาะพื้นที่ เฉพาะเรื่อง เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติ โดยมีกรอบแนวคิดการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติที่มุ่งเน้นความสำคัญในเชิงพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการการดำเนินงานพัฒนาให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศในทุกระดับ ดังนั้นจึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนา และการดำเนินงานป้องกันและการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในระดับพื้นที่ซึ่งครอบคลุม ทั้งปัญหาและภัยความมั่นคงรูปแบบเดิม กับปัญหาและการแก้ไขปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่

วิสัยทัศน์ : “คน ชุมชนมีภูมิคุ้มกัน และพื้นที่มีความพร้อมเผชิญปัญหา และภัยคุกคามความมั่นคง รวมทั้งสามารถพัฒนาร่วมกับประเทศรอบบ้านอย่างยั่งยืน”

พื้นที่เป้าหมาย : ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายทุกจังหวัดทั่วประเทศรวม 77 จังหวัด แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ประกอบด้วย พื้นที่จังหวัดชั้นใน พื้นที่จังหวัดชายแดน และพื้นที่ชายฝั่งทะเล มีจุดเน้นการให้ความสำคัญแตกต่างตามสภาพปัญหา ความต้องการของแต่ละพื้นที่

ยุทธศาสตร์ดำเนินงานที่สำคัญมี 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

¹⁴ ยุทธศาสตร์เสริมสร้างสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2556 – 2560. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

- (1) ยุทธศาสตร์ผนึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน
- (2) ยุทธศาสตร์การจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน
- (3) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงในมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี
- (4) ยุทธศาสตร์พัฒนาฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความมั่นคง
- (5) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน
- (6) ยุทธศาสตร์บริหารจัดการอย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

2.1.5 ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) พ.ศ. 2556 - 2561

โดยได้วางตำแหน่ง ทางยุทธศาสตร์ของประเทศที่ต้องการรักษาอัตราการขยายตัวของ GDP อยู่ที่ร้อยละ 5-6 ต่อปี ในช่วง 10-15 ปี ข้างหน้า และเพิ่มรายได้เป็น 12,400 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี¹⁵ โดยมี 4 ยุทธศาสตร์สำคัญ¹⁶ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Growth and Competitiveness) โดยประเทศไทยต้องมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่มีคุณภาพพึ่งพาตนเอง และสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนแบบหุ้นส่วนการพัฒนาบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน จนทำให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก

¹⁵ แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2556-2561). <http://www.ppb.moi.go.th/midev01/upload/MOI%20Strategy%02013%20-%20%202018.pdf>

¹⁶ เอกสารประกอบการประชุม, การประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. เรื่อง เส้นทางประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน. วันจันทร์ที่ 16 กันยายน 2556 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี. หน้า 14-15

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การลดความเหลื่อมล้ำ (Inclusive Growth)

โดยระบบการพัฒนาต้องเอื้อให้ทุกคนเข้าถึงบริการสังคมที่ทั่วถึงและมีคุณภาพ เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ได้รับการคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม และมีโอกาสสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคง รวมทั้งมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีและสามารถอยู่ในประชาคมอาเซียนได้อย่างเกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเติบโตแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Growth)

การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำ มีระบบการผลิตที่เป็นมิตรกับชุมชนและสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษ ทำให้ทุกคนในสังคมอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี ตลอดจนยกระดับความสามารถในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างสมดุลและปรับระบบบริหารจัดการ

ภายในภาครัฐ (Internal Process) มีโครงสร้างระบบราชการที่สามารถดำเนินการบูรณาการแผนงาน โครงการ และงบประมาณร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีกำลังคนและกฎระเบียบที่สอดคล้องกับทิศทางการสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน

2.1.6 ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายใต้วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยเป็นสมาชิกที่เข้มแข็ง และสนับสนุนคุณภาพชีวิตของประชาชนอาเซียนร่วมกัน” โดยได้กำหนด 8 ประเด็นยุทธศาสตร์¹⁷

ยุทธศาสตร์ที่ 1 - การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ของสินค้า บริการ การค้าและการลงทุน ที่ครอบคลุมตั้งแต่การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ การอำนวยความสะดวก การตลาด การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน การพัฒนา/ปรับปรุงมาตรฐาน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

¹⁷ รัฐบาลเตรียมวาง 8 ยุทธศาสตร์เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558. <http://www.phichit.go.th/phichit/index.php/2012-09-19-07-56-53/44-551026/85-551026-asean>

ยุทธศาสตร์ที่ 2 - การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคม มีสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 - การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ เพื่อให้โครงสร้างพื้นฐาน มีความเชื่อมโยงและมีขีดความสามารถในการรองรับ และมีกฎระเบียบที่อำนวยความสะดวกทั้งการค้าและการลงทุน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 - การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้มีมาตรฐานการศึกษาอาเซียน รวมทั้งทักษะฝีมือและภาษา ใน 3 ด้าน คือ ภาคการศึกษา ภาคแรงงาน ผู้ประกอบการ และภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 - การพัฒนากฎหมาย กฎ และกฎระเบียบ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน รวมทั้งสามารถปกป้องผลประโยชน์และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 - การสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียน เพื่อให้ประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าใจและตระหนักถึงการเป็นประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 7 - การเสริมสร้างความมั่นคง เน้นสร้างความร่วมมือ สร้างพันธมิตร การบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนทั้งทางบก ทางทะเล รวมถึงการสร้างปัจจัยสนับสนุนต่างๆ เช่น ฐานข้อมูล

ยุทธศาสตร์ที่ 8 - การเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน เพื่อทำให้เมืองมีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงกับสมาชิกอาเซียน ทั้งในด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การลงทุนและการค้าชายแดน ซึ่งเสนอให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ของเมืองสำคัญในด้านต่างๆ อาทิ เมืองหลวง เมืองเกษตร เมืองอุตสาหกรรม เมืองท่องเที่ยว เมืองการค้าชายแดน ตลอดจน Green City เนื่องจากถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างจุดขาย (branding)

2.1.7 กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(1) พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดสถานะและสิทธิบุคคล การให้/เพิกถอนสัญชาติไทย แก่บุคคลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด การให้สัญชาติยึดหลักตามสายโลหิต (แก่ชนในชาติ) ผ่านการเกิด และการสมรสเป็นสำคัญ

(2) พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ได้กำหนดสาระสำคัญ ขั้นตอนการจัดการการทำงานของคนต่างด้าว และ บทลงโทษ เช่น ขออนุญาตทำงานให้ถูกต้องตามกฎหมาย การมีใบอนุญาตทำงาน ฯลฯ แก่นายจ้าง คนต่างด้าว รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง กฎหมายฉบับนี้มีส่วนของความผิด และโทษ (ทางอาญา) แบ่งตามลักษณะการกระทำผิด ตามมาตรา 24 มาตรา 26 วรรคแรก มาตรา 27 มาตรา 48 และมาตรา 51 บทลงโทษ มาตรา 51 - 55 มีอธิบดีกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

(3) พระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 กฎหมายฉบับนี้ตราโดยพันธกรณีที่ประเทศไทย ต้องปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่ประเทศเป็นภาคี มีคณะกรรมการระดับชาติ ที่มีรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน โดยมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รับผิดชอบดำเนินการ ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.2 ประเทศไทยกับความก้าวหน้าของการดำเนินงาน เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

จากยุทธศาสตร์และนโยบายต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ประเทศไทยได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยแต่ละหน่วยงานได้มีการนำไปปฏิบัติ และใช้โอกาสจากความร่วมมือในอาเซียน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ประกอบกับความตื่นตัวในการรับรู้เรื่องประชาคมอาเซียนที่มากขึ้นในทุกภาคส่วน ซึ่งสรุปผลการดำเนินงานที่สำคัญได้ ดังนี้¹⁸

2.2.1 ความก้าวหน้าของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(1) การออกกฎหมาย/ ปรับปรุงกฎหมาย ได้แก่

- กฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS Cross Border Transport Agreement: CBTA) โดยมีกฎหมายที่จำเป็นต้องจัดทำขึ้นใหม่รวม 5 ฉบับ ประกาศใช้แล้ว 1 ฉบับ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2556 รอประกาศในราชกิจจานุเบกษา 1 ฉบับ อยู่ระหว่างรัฐสภาพิจารณา 1 ฉบับ และอีก 2 ฉบับ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.) พิจารณาเสร็จแล้วเตรียมนำส่งรัฐสภา ซึ่งกฎหมายดังกล่าวจะสามารถสนับสนุนการดำเนินงานตามกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน และกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามแดน

¹⁸ เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. เรื่อง เส้นทางประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน. วันจันทร์ที่ 16 กันยายน 2556 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี. หน้า 18-20

- การทบทวนเกณฑ์ผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด การปรับแก้กฎหมายแข่งขันทางการค้ากรณีรัฐวิสาหกิจได้รับการยกเว้นมิให้ใช้บังคับตาม พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542 ซึ่ง สคก. ตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างนำเสนอ ครม. พิจารณาให้ความเห็นชอบ

- ร่าง พ.ร.บ.หลักประกันทางธุรกิจ กระทรวงการคลังอยู่ระหว่างนำเสนอ ครม.

- อนุสัญญาภาษีซ้อน ไทย-บรูไน รอนำเข้ารัฐสภาพิจารณา

- กฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต อยู่ระหว่างรอนำเสนอสภาผู้แทนฯ พิจารณา

(2) การสร้าง/ปรับปรุงด้านการค้าชายแดน 40 แห่งทั่วประเทศ

- การสร้างด่านรวม 7 ด่านสำคัญเชื่อมโยงอาเซียน ได้แก่ แม่สอด เชียงของ หนองคาย มุกดาหาร อรัญประเทศ ปาดังเบซาร์ และสะเดา (ยกเว้นแม่สาย) เป็นโครงการก่อสร้างด่านใหม่หรือพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณด่าน ภายใต้ร่างพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมและขนส่งของประเทศ วงเงิน 2 ล้านล้านบาท

(3) การเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (National Single Window: NSW)

- เมื่อวันที่ 27 มิ.ย.56 คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ (กบส.) เห็นชอบร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเชื่อมโยงข้อมูลแบบบูรณาการสำหรับการนำเข้า การส่งออก การนำผ่าน และโลจิสติกส์ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.... ซึ่งอยู่ระหว่างการนำเสนอ ครม. พิจารณา

(4) การพัฒนาโครงข่ายคมนาคม

- พัฒนาระบบทางหลวงภายในเชื่อมโยงกับทางหลวงอาเซียน

ผ่าน 8 ด้านสำคัญ และด้านที่มีศักยภาพอีก 3 ด้าน ได้แก่ นครพนม ช่งจอม บ้านน้ำร้อน โดยกรมทางหลวงอยู่ระหว่างการดำเนินการพัฒนาทางหลวง เพื่อให้ขยายเป็น 4 ช่องจราจรในด้านสำคัญ เพื่อเพิ่มศักยภาพรองรับ การผ่านแดนของคนและสินค้าสำหรับการขนส่งสินค้าภายใต้หลักการ Single Stop Inspection ตามข้อตกลง GMS CBTA

- พัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิระยะที่ 2 ซึ่งอยู่ระหว่างการออกแบบรายละเอียดเพื่อการจัดจ้างที่ปรึกษา

- ก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์บางใหญ่-กาญจนบุรี เพื่อรองรับ การเชื่อมโยงท่าเรือทวาย ปัจจุบันศึกษาความเหมาะสมโครงการแล้วเสร็จ

- เปิดประมูลรถไฟความเร็วสูง 4 เส้นทาง อยู่ระหว่างการศึกษา ความเหมาะสม ออกแบบรายละเอียด และการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- พัฒนาระบบรถไฟทางคู่ 6 เส้นทาง จะเริ่มการศึกษา ความเหมาะสมในปี 2557

- ฝึกอบรมพนักงานขับรถโดยสารและรถบรรทุกข้ามแดน โดยกระทรวงคมนาคม

(5) การค้าสินค้าและบริการ

- มีการลงนามข้อตกลงยอมรับร่วมในเรื่องการตรวจสอบ มาตรฐานในสาขาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องสำอาง และยา รวมทั้ง อยู่ระหว่างการเจรจาในสินค้านานยนต์และชิ้นส่วน อาหารแปรรูป วัสดุก่อสร้าง เครื่องมือแพทย์ ยาแผนโบราณและผลิตภัณฑ์อาหารเสริม

- ขณะนี้ไทยเปิดเสรีแล้ว 80 สาขาในด้านการบริการ ซึ่งกระทรวง พาณิชย์ กำลังดำเนินการจัดตั้งคลังข้อมูลการค้า (National Trade Repository: NTR) เพื่อนำไปรวมกับของประเทศสมาชิกอื่นเป็น ASEAN Trade Repository (ATR)

(6) การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

- มีการดำเนินงานภายใต้กรอบนโยบายการพัฒนา SMEs อาเซียน โดยมีโครงการฝึกอบรม SMEs และเจ้าหน้าที่รัฐในเรื่อง Trading House ในแต่ละประเทศ

(7) การเปิดเสรีด้านแรงงานฝีมือใน 7 สาขาวิชาชีพชั้นสูง และ 1 กลุ่มอาชีพในสาขาบริการท่องเที่ยว

- ประเทศสมาชิกอาเซียนได้จัดทำมาตรฐานคุณสมบัติวิชาชีพไว้อย่างชัดเจนแล้ว ใน 5 สาขาวิชาชีพ คือ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม พยาบาล แพทย์ และทันตแพทย์ โดยกำหนดคุณสมบัติด้านการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การมีใบอนุญาตภายในประเทศ และเรื่องจริยธรรม นักวิชาชีพที่มีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถขอใบรับรองจากสภาวิชาชีพของประเทศอาเซียนเพื่อเข้าไปปฏิบัติงานในประเทศนั้น ๆ ได้

- วิชาชีพด้านการสำรวจและบัญชี ยังไม่ได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติ เนื่องจากแต่ละประเทศยังมีรูปแบบการศึกษาและวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน จึงได้วางกรอบแนวทางเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าไปทำงาน อาทิ ด้านการศึกษา ประสบการณ์ กระบวนการให้การยอมรับมาตรฐาน และแนวปฏิบัติสากล เมื่อสมาชิกอาเซียนใดมีความพร้อม ก็สามารถเข้าร่วมเจรจายอมรับคุณสมบัติของกันและกัน

- สาขาบริการท่องเที่ยว ได้จัดทำข้อตกลงในการกำหนดคุณสมบัติโดยพิจารณาจากสมรรถนะเป็นหลัก (Competency-based) ในสาขาที่พักและสาขาการเดินทาง รวมทั้งสิ้น 32 ตำแหน่งงาน ซึ่งผู้ผ่านการรับรองคุณสมบัติและได้รับใบรับรองจากคณะกรรมการวิชาชีพรับรองคุณวุฒิวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ มีสิทธิไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนได้ อย่างไรก็ตาม แรงงานใน 8 สาขาดังกล่าวยังต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ที่เกี่ยวข้องของประเทศที่เดินทางเข้าไปทำงาน

(8) ข้อมูลธุรกิจอาเซียน

- กระทรวงพาณิชย์ เปิดศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทยในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Business Support Center) ในส่วนกลาง จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และในต่างประเทศ 9 แห่ง อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ ภูมิภาคอาเซียน เป็นศูนย์กลางการให้บริการข้อมูลและคำปรึกษา การจัดหาแหล่งวัตถุดิบในอาเซียน เรื่องกฎระเบียบต่างๆ รวมถึงการให้คำแนะนำต่างๆ

- กระทรวงการคลัง เปิดให้บริการ “โครงการคลินิกภาษีกระทรวงการคลัง” ทั่วประเทศ บูรณาการความรู้ด้านภาษีอากรแบบออนไลน์ เชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านภาษีอากรจากกรมสรรพากร กรมศุลกากร และกรมสรรพสามิต แบบศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ให้ความรู้และคำปรึกษาด้านภาษีแก่ SMEs

- กระทรวงการต่างประเทศ เปิด “ศูนย์ธุรกิจสัมพันธ์” และเว็บไซต์ Thaibiz.net เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการค้าการลงทุนในต่างประเทศ

2.2.2 ความก้าวหน้าของการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

(1) การเตรียมพร้อมด้านภาษา

- กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมการจัดการศึกษาและการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องในทุกๆระดับ โดยมีการจัดการศึกษาภาคภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา การจัดการศึกษานอกระบบภาคภาษาอังกฤษ และการแปลหลักสูตรและหนังสือเรียนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) 9 รายวิชา รวมทั้งการสำรวจความต้องการการพัฒนาทักษะภาษากลุ่มประเทศ

เพื่อนบ้านและภาษาอื่นที่จำเป็นกับการพัฒนาในกลุ่มประชาชน กลุ่มแรงงาน โดยอยู่ระหว่างการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนและพัฒนาหลักสูตร ที่สอดคล้องกับความต้องการ

(2) การสร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียน

- กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดหลักสูตร Preparation for the ASEAN Community in 2015 แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา 35,000 คน เพื่อฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษระดับต่างๆ รวมทั้งการฝึกอบรมปฏิบัติการ นานาชาติประชาคมอาเซียนให้แก่ครู และนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รวมทั้งจัดทำเว็บไซต์โครงการ Spirit of ASEAN

(3) การเตรียมพร้อมด้านการศึกษา

- กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับเวลาเปิดเทอมโรงเรียนในสังกัด เป็นวันที่ 10 มิ.ย. ของปีการศึกษา 2557 ส่วนมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้เปิด-ปิด ภาคเรียนตามปฏิทินอาเซียน คือ ระหว่างกลางเดือน ส.ค. - ก.ย. ส่งผลให้ช่วงเวลา การเปิดภาคเรียนของการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอุดมศึกษาห่างกันถึง 2 เดือน และ จัดทำข้อมูลความต้องการกำลังคนและศักยภาพการผลิตกำลังคนเพื่อใช้ประกอบการ จัดทำแผนกำลังคนแล้วเสร็จ รวมทั้งได้จัดหลักสูตรการศึกษาสายอาชีพร่วมกับ ประเทศสมาชิก AEC (ลาว เวียดนาม ไทย) เพื่อให้สามารถเข้าทำงานได้ในสาม ประเทศ

(4) การจัดตั้ง ASEAN Unit หน่วยงานต่างๆ

- กระทรวงต่าง ๆ จัดตั้ง ASEAN Unit เพื่อประสานงานเรื่อง อาเซียนโดยเฉพาะ อาทิ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และ กรมประชาสัมพันธ์

2.2.3 ความก้าวหน้าในการดำเนินการเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

(1) การปรับปรุงระบบยุติธรรม

- กระทรวงยุติธรรม ได้จัดทำโครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมด้านยุติธรรมชุมชน และอยู่ระหว่างจัดทำคู่มือยุติธรรมชุมชน 2 ฉบับ ได้แก่ คู่มือการจัดตั้งและบริหารศูนย์ยุติธรรมชุมชน และคู่มือการเข้าถึงความยุติธรรม

- กระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายของไทยสู่ประชาคมอาเซียน เมื่อวันที่ 22 มี.ค.56

(2) การส่งเสริมธรรมาภิบาล

- คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์มีมติเห็นชอบหลักเกณฑ์การบริหารกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนไทยให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ ASEAN Corporate Governance

(3) การแก้ปัญหาหายาเสพติด

- ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีด้านยาเสพติดสมัยพิเศษ ครั้งที่ 1 เมื่อเดือน ส.ค. 55 และบรูไนฯ เป็นเจ้าภาพ ครั้งที่ 2 เมื่อเดือน ก.ย.56 นอกจากนี้ ไทยได้ให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านยาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้าน และมีแผนการฝึกอบรมและเสริมสร้างสมรรถนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(4) การแก้ปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ

- สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการหน่วยข่าวประเทศอาเซียนเมื่อ 24 - 26 มิ.ย.56 เรื่อง Border - Crossing Challenges เพื่อดำเนินมาตรการทางการข่าวในการต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรม

ข้ามชาติตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ

(5) การแก้ปัญหาการลักลอบเข้าเมือง

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดทำแผนปราบปรามคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง และประสานความร่วมมือกับเพื่อนบ้านตามเขตชายแดนเพื่อแก้ปัญหาผู้ลี้ภัยหรือการย้ายถิ่นฐานโดยไม่ปกติ

- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลบุคคลเพื่อสนับสนุนการตรวจตราบุคคลเข้าเมืองด้วยการติดตั้งคอมพิวเตอร์เมนเฟรมเชื่อมโยงกับด่านตรวจคนเข้าเมืองใน 8 ด่านชายแดน และที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

(6) การบรรเทาภัยพิบัติ

- ไทยเป็นเจ้าภาพกับเกาหลีใต้จัดฝึกซ้อมการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบ ARF (ASEAN Regional Forum Disaster Relief Exercise 2013) ครั้งที่ 3 เมื่อ 7-11 พ.ค.56 โดยเป็นการซ้อมร่วมระหว่างทหารและพลเรือน

(7) การต่อต้านการค้ามนุษย์

- ไทยได้ผลักดันให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคว่าด้วยเรื่องการค้ามนุษย์ (Regional Plan of Action to Combat Trafficking in Persons)

(8) สิทธิมนุษยชน

- ไทยให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และการนำ ASEAN Human Rights Declaration (AHRD) ไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการเผยแพร่หลักการสิทธิมนุษยชนที่เป็นไปตามหลักสากล

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 9 ประเทศ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกันได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้

ปัจจุบัน เมียนมาร์เป็นประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีความสำคัญทั้งต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชีย ไปจนถึงโลกโดยรวม นอกจากนี้ เมื่อเมียนมาร์มีการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศเรียกว่าแทบจะทุกมิติ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อนโยบายของเมียนมาร์ที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น นโยบายของไทยจึงต้องสามารถสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงภายในของเมียนมาร์ ในทุกๆ มิติได้เช่นกัน ทั้งนี้ ไทยและเมียนมาร์ได้มีความตกลงความร่วมมือระหว่างกันหลายด้าน และหลายระดับ โดยในที่นี่จะขอมุ่งเน้นไปที่การดำเนินงานร่วมกันระหว่างไทย-เมียนมาร์ที่เป็นไปภายใต้กรอบกลไกระดับทวิภาคี รวมทั้งการดำเนินงานภายใต้การเป็นประชาคมอาเซียนทั้ง 3 ตามเสาหลัก

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-เมียนมาร์ ภายใต้กลไกระดับทวิภาคี (Bilateral)

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมาร์ในระดับที่ใช้กลไกแบบทวิภาคี¹⁹ มีความสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉพาะมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างผู้นำทุกระดับ และมีการหารือระดับสูงระหว่างสองประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ ในสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เดินทางเยือนเมียนมาร์ 3 ครั้ง คือ

- (1) การเดินทางเยือนในโอกาสรับตำแหน่งใหม่ เมื่อวันที่ 5 ต.ค.54
- (2) การเข้าร่วมการประชุมผู้นำ 6 ประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 19-20 ธ.ค.54 โดยได้พบหารือกับประธานาธิบดีเมียนมาร์ ที่เนปิดอว์ และนางออง ซาน ซู จี ที่กรุงย่างกุ้งด้วย
- (3) การเยี่ยมชมนพื้นที่โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย เมื่อวันที่ 17 ธ.ค.55 ในขณะที่ ประธานาธิบดีเต็ง เส่ง ของเมียนมาร์ ได้เดินทางเยือนไทย

¹⁹ กระทรวงการต่างประเทศ . http://www.mfa.go.th/main/th/world/70/10257-%20%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%8C*.html

อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 22-24 ก.ค.55 ซึ่งการเยือนประสบความสำเร็จด้วยดี และได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในเมียนมาร์ด้วย

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสองฝ่ายมีความร่วมมือทวิภาคีที่คืบหน้าในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการปราบปรามยาเสพติด การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การแก้ไขปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย การส่งเสริมการค้าและการลงทุน และล่าสุด รัฐบาลเมียนมาร์ได้เปิดจุดผ่านแดนถาวรเมียวดีตรงข้าม อ.แม่สอด จ.ตาก เมื่อวันที่ 5 ธ.ค.54 (ภายหลังจากที่ปิดมาตั้งแต่วันที่ 18 ก.ค.53) และปล่อยตัวนักโทษชาวไทย 8 คน เพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครบ 7 รอบ และเป็นการแสดงไมตรีจิตในความสัมพันธ์อันดีกับไทย

นอกจากนี้ ไทยกับเมียนมาร์มีความร่วมมือภายใต้กลไกทวิภาคีที่สำคัญใน 4 คณะ คือ

- (1) คณะกรรมาธิการร่วม (Thailand Myanmar Joint Commission on Bilateral Cooperation - JC)
- (2) คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee - RBC)
- (3) คณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Committee - JBC) รวมทั้งคณะกรรมการด้านเทคนิคด้วยแม่น้ำที่เป็นเขตแดน และ
- (4) คณะกรรมาธิการร่วมด้านการค้า (Joint Trade Commission - JTC)

2.3.1 ความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเมียนมาร์ : ด้านการเมืองและความมั่นคง

เมียนมาร์อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญทางการเมือง ไทยได้สนับสนุนพัฒนาการประชาธิปไตยและกระบวนการปรองดองแห่งชาติของเมียนมาร์

อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้มีบทบาทสนับสนุนเมียนมาร์ในเวทีการประชุมระหว่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและพหุภาคี พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาคมระหว่างประเทศสนับสนุนเมียนมาร์อย่างสร้างสรรค์ โดยมีคณะกรรมการธิการร่วมกัน ดังนี้

(1) คณะกรรมการธิการร่วมไทย - เมียนมาร์ (Thailand- Myanmar Joint Commission on Bilateral Cooperation - JC) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศทั้งสองประเทศเป็นประธานร่วมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ในภาพรวม ได้จัดการประชุมครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 7 - 9 ม.ค.45 ที่จังหวัดภูเก็ต สำหรับการประชุมครั้งที่ 7 เมียนมาร์จะเป็นเจ้าภาพ

(2) คณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Committee – JBC) ซึ่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศทั้งสองประเทศเป็นประธานร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนร่วมกัน โดยประชุมครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 30 พ.ย. -1 ธ.ค. 48 ฝ่ายไทยมี ร.ต.ประพาส ลิมปะพันธ์ ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงการต่างประเทศ (ตำแหน่งในขณะนั้น) เป็นประธานคณะกรรมการฯ ร่วมกับ นายหม่อง มิน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเมียนมาร์ นายวดิน อีร์เวชยาน เป็นประธานคณะกรรมการฯ ฝ่ายไทย²⁰

บทบาทของกระทรวงกลาโหมและกองทัพไทย

1. บทบาทของกระทรวงกลาโหมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงชายแดนและประเทศเพื่อนบ้าน โดยมียุทธศาสตร์ในการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงที่มุ่งเน้นการดำเนินงานการทูตโดยฝ่ายทหาร เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้น รวมทั้งการปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรมและการช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านเมื่อประสบภัยพิบัติ

²⁰ ศูนย์ศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (International Cooperation Study Center of Thammasat University (ICSC: TU) . <http://www.apecthai.org/apecth/profile1.php?continentid=2&country=b8#ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหภาพเมียนมาร์>

2. ในส่วนของกองทัพไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับสูง (High Level Committee : HLC) ระหว่างกองทัพไทย - เมียนมาร์ โดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดของทั้ง 2 ฝ่ายเป็นประธานร่วม

(2.1) องค์ประกอบของคณะกรรมการระดับสูง (High Level Committee : HLC) ดังนี้

- ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	ประธานกรรมการ
- ผู้บัญชาการทหารบก	รองประธานกรรมการ
- ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
- ผู้บัญชาการทหารอากาศ	กรรมการ
- รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ทบ.)	กรรมการ
- เสนาธิการทหาร	กรรมการ
- ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย
และแผนกลาโหม	กรรมการ
- เจ้ากรมข่าวทหาร	กรรมการ
- เจ้ากรมยุทธการทหาร	กรรมการ
- แม่ทัพภาคที่ 1	กรรมการ
- แม่ทัพภาคที่ 3	กรรมการ
- เจ้ากรมกิจการชายแดนทหาร	กรรมการ/เลขานุการ

(2.2) อำนาจหน้าที่คณะกรรมการระดับสูง (High Level Committee : HLC)

- พิจารณากำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพเมียนมาร์ เพื่อแก้ปัญหาความมั่นคงชายแดนไทย - เมียนมาร์

- ประชุม ปรีกษาหารือ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค และคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น

- ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้พื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาร์ มีความสงบเรียบร้อย มีความปลอดภัย ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

- ให้คำแนะนำ ปกป้อง และให้ความเห็นชอบโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ที่เหล่าทัพเสนอ ตลอดจนกำกับดูแลและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

- เชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องประชุมปรึกษาหารือ เพื่อประโยชน์ต่อการประชุมและการดำเนินงานของคณะกรรมการ HLC ได้ตามความเหมาะสม

- ดำเนินการอื่นตามความจำเป็นต่อการแก้ปัญหาความมั่นคงร่วมกัน และปัญหาเฉพาะอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้บริเวณชายแดนไทย - เมียนมาร์

3. กรอบการเจรจาเพื่อรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาร์ในกรอบของคณะกรรมการระดับสูงไทย - เมียนมาร์ และกลไกอื่น ๆ ภายใต้กรอบนี้

(3.1) ด้านความมั่นคงและรักษาความสงบเรียบร้อย ครอบคลุมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ

- โครงการความร่วมมือทางทหารระหว่างกัน
- การแลกเปลี่ยนการเยือนของกำลังพลและครอบครัว
- การแลกเปลี่ยนข่าวกรองทางทหาร
- การแข่งกีฬาเพื่อเสริมความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองกองทัพ
- ความร่วมมือการต่อต้านการก่อการร้าย
- การบรรเทาภัยพิบัติ
- การแลกเปลี่ยนคณะวัฒนธรรมทางทหาร
- การแลกเปลี่ยนการดูแลสุขภาพสำหรับกำลังพลและครอบครัว
- ความร่วมมือด้านโครงการศึกษาของกำลังพลและครอบครัว

(3.2) การส่งเสริมความร่วมมือเพื่อความมั่นคงชายแดน ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้อง

- ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมตามแนวชายแดน
- ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการค้าอาวุธและกระสุนผิดกฎหมาย
- การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานความมั่นคงตามแนวชายแดน
- การส่งเสริมความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเล
- การส่งเสริมการดำเนินการเกี่ยวกับการเกษตร การสาธารณสุข การท่องเที่ยว การรักษาสິงแวดล้อม การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- การส่งเสริมการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่องานรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยตามพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาร์ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพและความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน รวมถึงการพัฒนาและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในการรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่ายในพื้นที่ตามแนวชายแดน

4. ไทย- เมียนมาร์ มีบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมาร์ว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นความร่วมมือกรอบทวิภาคี ในส่วนที่กองทัพรับผิดชอบ 2 ระดับ คือ

(4.1) คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee : RBC) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและแก้ไขปัญหาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน โดยมีแม่ทัพภาคที่ 3 ของไทย และแม่ทัพภาคสามเหลี่ยมของเมียนมาร์ (Triangle Commander) เป็นประธานร่วม และ

มีผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนไทย - เมียนมาร์ รวมทั้งหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมเป็นกรรมการ

(4.2) คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (Township Border Committee : TBC) มีทั้งสิ้น 5 แห่ง คือ อ.แม่สาย จ.เชียงราย , อ.เมืองแม่ฮ่องสอน จ.แม่ฮ่องสอน, อ.แม่สอด จ.ตาก, อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี และ อ.เมืองระนอง จ.ระนอง มีผู้บังคับการหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่เกี่ยวข้องของไทยและผู้บังคับกองพันที่เกี่ยวข้องของเมียนมาร์เป็นประธานร่วม เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและแก้ไขปัญหาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนในระดับท้องถิ่น โดยมีการประชุมอยู่อย่างต่อเนื่อง

2.3.2 ความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเมียนมาร์ : ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจการค้า

ประเทศเมียนมาร์กำลังได้รับการสนใจจากนักลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุดแห่งหนึ่งในอาเซียน ทั้งนี้ตั้งแต่ปี 2531 รัฐบาลเมียนมาร์ได้ปฏิรูปเศรษฐกิจมาสู่ระบบตลาด สนับสนุนภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในระบบการผลิตและการจัดการ รวมทั้งเปิดประเทศให้มีการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ ส่งผลให้เศรษฐกิจเมียนมาร์ขยายตัวสูงขึ้นต่อเนื่อง นอกจากนี้ เมียนมาร์ยังถือว่ามีตลาดในประเทศขนาดใหญ่ เนื่องจากมีจำนวนประชากรมากถึง 48 ล้านคน และยังมีความต้องการสินค้าค่อนข้างมากหลังจากการเปิดประเทศ โดยเฉพาะสินค้านำเข้า และสินค้าอุปโภคบริโภค²¹ เห็นได้จากข้อมูลด้านการลงทุนและจำนวนโครงการของธุรกิจต่างชาติที่เข้าไปลงทุนและได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของเมียนมาร์นั้น เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะหลังเปิดประเทศ ซึ่งเมียนมาร์เปิดรับนักลงทุนต่างชาติมากขึ้น โดยมีมูลค่าการ

²¹ วรินทร์ ทวีศรี . พม่า : โอกาสทางการค้าและการลงทุนของไทย . http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Thai/North/ArticleAndResearch/DocLib_Article/254206@MyanmarInvestOpp.pdf

ลงทุนและจำนวนโครงการของธุรกิจต่างชาติที่เข้าไปลงทุนและได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของเมียนมาร์ (Myanmar Investment Commission: MIC) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2552 - 2553 ถึงปีงบประมาณ 2555 - 2556 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง²² ซึ่งในปีงบประมาณ 2555 - 2556 เมียนมาร์มีเงินลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) รวม 794 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประเภทธุรกิจที่นักลงทุนต่างชาติสนใจเข้ามาลงทุน ได้แก่ โรงแรมและการท่องเที่ยว พลังงาน อุตสาหกรรมการผลิต การขุดเจาะน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ เหมืองแร่ เกษตรกรรม และประมง

ตารางที่ 2.2 การลงทุนและจำนวนโครงการที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของเมียนมาร์

รายการ	2552-2553	2553-2554	2554-2555	2555-2556 ²⁾	อัตราการเปลี่ยนแปลงปีงบประมาณ 2555-2556 เทียบกับ 2554-2555 (%)
มูลค่าเงินลงทุน (ล้านดอลลาร์ สรอ.)	330	19,999	4,644	794	-82.90
จำนวนโครงการ	7	24	13	62	376.92

หมายเหตุ: ¹⁾ ปีงบประมาณของเมียนมาร์เริ่มต้นที่ 1 เมษายนของปีที่ n ถึง 31 มีนาคม ของปีที่ n+1 เช่น ปีงบประมาณ 2552-2553 หมายถึงข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 เดือนเมษายน ปี 2552 ถึง 31 มีนาคม ปี 2553

²⁾ หมายถึงข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 เดือนเมษายนถึงธันวาคม ปี 2555

ที่มา: Central Statistical Organization(CSO), Myanmar,2012

ในกรณีของการลงทุนของไทยในเมียนมาร์นั้น ในปัจจุบันเมียนมาร์เป็นที่สนใจอย่างยิ่งของภาคเอกชนไทย โดยเมียนมาร์มีศักยภาพสูงในฐานะเป็น (1) ตลาดสำหรับสินค้าไทย (2) แหล่งลงทุน (3) แหล่งทรัพยากร เช่น พลังงาน ป่าไม้ แร่ธาตุ อัญมณี และประมง และ (4) แหล่งท่องเที่ยวเสริมเชื่อมโยงกับไทย โครงการลงทุนของไทยที่สำคัญและได้รับการจับตามองมากที่สุด ได้แก่ โครงการ

²² รายชื่อบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2556. หน้า I-XI

พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ซึ่งรัฐบาลไทยและเมียนมาร์ได้ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดผ่านกลไกคณะกรรมการร่วมไทย - เมียนมาร์ และได้จัดตั้งนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อพัฒนาโครงการร่วมกันแล้ว นอกจากนี้ ไทยและเมียนมาร์มีกลไกความร่วมมือในกรอบคณะกรรมการร่วมทางการค้าไทย - เมียนมาร์ (Joint Trade Commission - JTC) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ทั้งสองประเทศเป็นประธานร่วมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือทางการค้าระหว่างกัน โดยทั้งไทยและเมียนมาร์ได้มีการลงนามความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ลงนามเมื่อวันที่ 14 มี.ค.51 ซึ่งฝ่ายเมียนมาร์ได้แจ้งฝ่ายไทย เมื่อวันที่ 8 ส.ค.54 ว่าได้ดำเนินการตามกระบวนการภายในเสร็จสิ้นแล้ว และโดยที่ความตกลงฯ ดังกล่าวเข้าข่ายมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญ ฝ่ายไทยจึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ 18 ต.ค. 54 นอกจากนี้ ยังมี ความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนและการป้องกันการเลี่ยงรัษฎากร ซึ่งเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 ส.ค.55

ประเทศไทยมีการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์อยู่ที่อันดับที่ 2 มีมูลค่าการลงทุนสะสม 288,286.85 ล้านบาท (9,568 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) คิดเป็นร้อยละ 23.51 ของการลงทุนจากต่างชาติ ซึ่งจากข้อมูลการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (สะสม) ตั้งแต่ปี 2532 - 2555 พบว่า ประเทศจีนเป็นประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่ที่มีมูลค่าการลงทุนสะสมมากที่สุด คือมูลค่า 14,142.70 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็น 34.5% ของมูลค่าการลงทุนสะสมทั้งหมดมีจำนวน 34 โครงการ ส่วนใหญ่เป็นโครงการด้านพลังงานและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในขณะที่ไทยมีจำนวนโครงการมากที่สุดถึง 61 โครงการ แต่มีมูลค่าการลงทุนสะสมมาเป็นอันดับสองด้วยมูลค่า 9,568.10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็น 23.3% ตามที่แสดงในตารางที่ 2.3 นอกจากนี้ส่วนของการค้าชายแดนระหว่างไทยและเมียนมาร์ มีมูลค่ารวม 157,590 ล้านบาท คิดเป็น 92% ของมูลค่าการค้ารวมทั้งหมด โดยไทยขาดดุลการค้าชายแดน 36,160.43 ล้านบาท

จากการซื้อก๊าซธรรมชาติจากเมียนมาร์ ที่มีมูลค่า สูงถึงร้อยละ 96 ของ การนำเข้าทางชายแดนทั้งหมด

ตารางที่ 2.3 การลงทุนโดยตรงและจำนวนโครงการของธุรกิจจากต่างประเทศ

ประเทศ	จำนวนโครงการ	มูลค่าการลงทุนสะสม(ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.)	สัดส่วน (%)
จีน	34	14,142.70	34.5
ไทย	61	9,568.10	23.3
ฮ่องกง	40	6,371.50	15.5
เกาหลีใต้	51	2,954.10	7.2
สหราชอาณาจักร	54	2,799.20	6.8

ที่มา : Central Statistical Organization(CSO), Myanmar,2012

ที่มา : รายชื่อบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ 2556.

(1) จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทยเมียนมาร์²³

จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทยเมียนมาร์มี 7 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย ตาก ระนอง เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดที่ไม่มีจุดผ่านแดนคือ ราชบุรี เพชรบุรี และชุมพร

จังหวัดเชียงรายเป็นจุดผ่านแดนถาวร 2 แห่ง คือ สะพานข้ามแม่น้ำสาย เขตเทศบาลแม่สาย อำเภอแม่สาย และสะพานข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 2 ตำบลสันผักฮี้ อำเภอแม่สาย ซึ่งเป็นพื้นที่เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ เปิดตั้งแต่ 6.30 - 18.30 น. ของทุกวัน

²³ จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทยเมียนมาร์. <http://www.bcca.go.th/asean/?name=knowledge&file=readknow ledge&id=15>

จุดผ่อนปรนมี 5 แห่ง ได้แก่ 1) ท่าบ้านปางห้า ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย 2) ท่าบ้านสายลมจอย อำเภอเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย 3) ท่าบ้านเกาะทราย ตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย เป็นเขตติดต่อกับเมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ 4) ท่าดินดำ บ้านป่าแดง หมู่ 5 ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย เป็นเขตติดต่อกับบ้านดินดำ จังหวัดท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ และ 5) บ้านสบรวก หมู่ 1 ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน เป็นเขตติดต่อกับบ้านเมืองพง จังหวัดท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ ซึ่งทุกด่านเปิดตั้งแต่ 6.00 - 18.00 น. ของทุกวัน

จังหวัดตากเป็นจุดผ่านแดนถาวร 1 แห่ง คือ บ้านริมเมย หมู่ 2 ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด เป็นเขตติดต่อกับเมืองเมียวดี รัฐกระเหรี่ยง ประเทศเมียนมาร์

จังหวัดระนองเป็นจุดผ่านแดนถาวร 1 แห่ง คือ ด่านตรวจคนเข้าเมือง อำเภอเมืองระนอง และจังหวัดได้กำหนดช่องทางซึ่งเป็นจุดตรวจไว้ 3 ช่องทาง ได้แก่ 1) ท่าเทียบเรือสะพานปลา ตำบลบางรีน อำเภอเมือง ระนอง 2) ปากน้ำระนอง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองระนอง 3) ท่าเทียบเรือ บ้านอันดามันคลับ จำกัด ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองระนอง ทั้ง 4 แห่ง เป็นเขตติดต่อกับเมืองเกาะสอง ภาคตะนาวศรี เปิดตั้งแต่ 6.30 - 24.00 น. ของทุกวัน สาเหตุที่เปิดด่านถึง 24.00 น. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และการค้า

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจุดผ่อนปรน 2 แห่ง ได้แก่ 1) ช่องทางกิวผาวอก บ้านอรุโณทัย หมู่ 10 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว เป็นเขตติดต่อกับเมืองสาต รัฐฉาน และ 2) ช่องทางหลักแตง บ้านเปียงหลวง ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง เป็นเขตติดต่อกับเมืองเตาะ รัฐฉาน ซึ่งทั้งสองช่องทางปิดห้ามมีการเข้าออกโดยกองทัพภาคที่ 3 เนื่องจากเหตุผลด้านความมั่นคง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจุดผ่อนปรน 5 แห่ง ได้แก่ 1) ช่องทางบ้านห้วยต้นนุ่น หมู่ 4 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม เป็นเขตติดต่อกับเมืองเต้าะ รัฐฉาน 2) ช่องทาง

บ้านห้วยผึ้ง หมู่ 3 ห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นเขตติดต่อกับรัฐฉาน 3) ช่องทางบ้านเสาทิน หมู่ 1 ตำบลเสาทิน อำเภอแม่สะเรียง เป็นเขตติดต่อกับรัฐกอกูแล 4) บ้านแม่สายแลบ หมู่ 1 ตำบลแม่สายแลบ อำเภอสบเมย เป็นเขตติดต่อกับผาปูน จังหวัดดอยก้อ 5) บ้านน้ำเพียงดิน หมู่ 3 ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นเขตติดต่อกับจังหวัดดอยก้อ ทุกจุดผ่อนปรนเปิดตั้งตั้งแต่ 6.00 - 18.00 น. ของทุกวัน

จังหวัดกาญจนบุรี มีจุดผ่อนปรน 1 แห่ง ได้แก่ ด้านพระเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับ อำเภอพญาตองซู จังหวัดกอกาเล็ก รัฐกระเหรี่ยง ภาคตะนาวศรี เปิดตั้งตั้งแต่ 6.00 - 18.00 น. ของทุกวัน มีจุดผ่านแดนชั่วคราว 1 แห่ง คือ ด้านพระเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับ อำเภอพญาตองซู จังหวัดกอกาเล็ก รัฐกระเหรี่ยง ภาคตะนาวศรี ซึ่งเมียนมาร์ได้ปิดด่านตั้งตั้งแต่ 27 มีนาคม 2550 ด้วยสาเหตุภายในของเมียนมาร์ แต่มีผ่อนผันให้ชาวต่างประเทศเดินทางเข้าออกได้เฉพาะเพื่อการท่องเที่ยว

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจุดผ่อนปรน 1 แห่ง ได้แก่ บ้านไร่ไครยา ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ เป็นเขตติดต่อกับบ้านมุดอง จังหวัดมะริด ภาคตะนาวศรี เปิดตั้งตั้งแต่ 6.00 - 18.00 น. ของทุกวัน

(2)การพัฒนาโครงข่ายเส้นทางคมนาคม

(2.1) โครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวาย นิคมอุตสาหกรรมและเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงกับไทย จากการศึกษาที่รัฐบาลไทยมีนโยบายเร่งด่วนในการฟื้นฟูความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และเร่งดำเนินการตามข้อผูกพันการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ตลอดจนการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค ส่งผลให้มีการขยายฐานเศรษฐกิจทั้งการผลิตและการลงทุน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มจังหวัดแนวระเบียงเศรษฐกิจและเมืองชายแดนโดยเฉพาะเมียนมาร์และสปป.ลาว ประกอบกับอีก 10 ปีข้างหน้า เมียนมาร์จะเป็น Indian Ocean Open

Door และ South Gate ของจีนสู่อ่าวเบงกอล และมีแผนลงทุนร่วมกับเอกชนไทย สร้างท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เมืองทวายเป็น West Gate ของภูมิภาคสู่มหาสมุทรอินเดีย เมียนมาร์กำลังเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเปิดโดยใช้คำว่า “Privatization” เป็นการเปิดให้มีการลงทุนทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม โครงสร้างพื้นฐาน อีกทั้งกำลังพัฒนาเขื่อนขนาดใหญ่มากกว่า 10 เขื่อน ทั่วประเทศ ที่คาดว่าจะแหล่งพลังงานไฟฟ้าของประเทศไทยในอนาคต การพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวาย นิคมอุตสาหกรรมและเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยง ระหว่างท่าเรือน้ำลึกทวาย - จังหวัดกาญจนบุรี รัฐบาลไทยสนับสนุนการก่อสร้าง ท่าเรือน้ำลึกทวายนิคมอุตสาหกรรมและเส้นทางคมนาคม (ถนน รถไฟ สายส่ง ไฟฟ้าและท่อก๊าซ/น้ำมัน เชื่อมต่อระหว่างเมืองทวายกับชายแดนไทย/เมียนมาร์ที่ บ้านพุน้ำร้อน จังหวัดกาญจนบุรี) ตามที่ได้ตกลงในบันทึกความเข้าใจด้วยการ สร้างท่าเรือน้ำลึกทวายลงนาม เมื่อเดือนพฤษภาคม 2551 โดยขณะนั้นรัฐบาล เมียนมาร์และรัฐบาลไทยโดยบริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด มีการ พัฒนาโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ซึ่งชะงักกันไปช่วงหนึ่ง แต่ล่าสุด มีความคืบหน้าของโครงการ คือ บริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด ได้ยื่นเอกสารต่อคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (DSEZ Authority) เพื่อขอเป็นผู้พัฒนาพื้นที่ก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมระยะแรก (Initial Phase) ตั้งแต่ปลายเดือน ก.พ.57 ซึ่งคาดว่าโครงการฯ ระยะแรกจะไม่ได้รับ ผลกระทบ เนื่องจากรัฐบาลเมียนมาร์ยังให้ความสำคัญกับโครงการนี้ แม้จะมีความล่าช้าในการก่อสร้างออกไปบ้าง แต่ถือว่าเป็นโครงการที่สำคัญของรัฐบาล เมียนมาร์และภูมิภาค เนื่องจากอยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจสำคัญของอาเซียน และพื้นที่เหมาะสมในการพัฒนานิคมอุตสาหกรรม และท่าเรือน้ำลึก มีความพร้อม ของแรงงานและวัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมเบา เช่น ไม้ ยาง อาหารทะเล แร่ดีบุก ซึ่งจะช่วยรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่ต้องการย้ายฐานการผลิต จากไทยมายังเมียนมาร์ และโครงการนี้เป็นการเชื่อมโยงโครงข่าย economic

corridor ระหว่างทะเลอันดามันกับอ่าวไทยที่ลดระยะเวลาการขนส่งและการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ช่วยรองรับการพัฒนาพื้นที่และความกินดีอยู่ดีของประชาชนทั้งสองฝ่าย

(2.2) เส้นทางถนนสามฝ่าย ไทย - เมียนมาร์ - อินเดีย (เส้นทางแม่สอด/เมียวดี - หมู่บ้านดิงกะหยิงหย่อง เชียงเขาคะนาวศรี - กอกะเร็ก - พะอั้น - ท่าตอน) รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่าเพื่อก่อสร้างเส้นทางจากแม่สอด/ เมียวดี - หมู่บ้านดิงกะหยิงหย่อง เชียงเขาคะนาวศรี ระยะทาง 17.35 กิโลเมตร มูลค่า 122.9 ล้านบาท ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี 2549 ขณะนี้ รัฐบาลไทยเห็นชอบในหลักการให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่าเพื่อก่อสร้างถนนช่วงต่อจากหมู่บ้านดิงกะหยิงหย่อง เชียงเขาคะนาวศรี - กอกะเร็ก ระยะทาง 28.6 กิโลเมตร มูลค่า 872 ล้านบาท

(2.3) สะพานมิตรภาพไทย - เมียนมาร์ข้ามแม่น้ำเมย แห่งที่ 1 และ แห่งที่ 2 ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือเพื่อก่อสร้างสะพานฯ แห่งที่ 1 มูลค่า 104.6 ล้านบาท ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี 2540 ต่อมาในปี 2549 สะพานฯ เกิดชำรุด ขณะนี้กรมทางหลวงอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อซ่อมแซมสะพานฯ แบบถาวร และเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เร่งรัดการก่อสร้างสะพานฯ แห่งที่ 2 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคม รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่าเพื่อก่อสร้างถนนและสะพานเชื่อมโยงกับเมียนมาร์ โดยในปี 2554 รัฐบาลไทยได้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อ (1) ซ่อมแซมสะพานข้ามแม่น้ำเมย แห่งที่ 1 แบบถาวร เชื่อมโยง อ. แม่สอด จ. ตาก เมืองเมียวดีของเมียนมาร์ (2) สร้างถนนช่วงต่อจากเชียงเขาคะนาวศรี กอกะเร็ก และ (3) ปรับปรุงถนนแม่สอด/เมียวดีเชียงเขาคะนาวศรี โดยคาดว่าจะใช้เวลาก่อสร้าง 3 โครงการรวมประมาณ 840 วัน

- ไทยและเมียนมาร์มีความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนและการป้องกันการเลี่ยงรัษฎากร ซึ่งเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 ส.ค.55 นอกจากนี้ ไทยและเมียนมาร์ได้ลงนามความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ลงนามเมื่อวันที่ 14 มี.ค.51 ซึ่งฝ่ายเมียนมาร์ได้แจ้งฝ่ายไทย เมื่อวันที่ 8 ส.ค.54 ว่าได้ดำเนินการตามกระบวนการภายในเสร็จสิ้นแล้ว

(3) ด้านพลังงาน

เมียนมาร์ถือเป็นเส้นทางในการขนส่งน้ำมันที่สำคัญของจีน และอาเซียน ทั้งนี้ จีนมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการลงทุนทั้งในภาคพลังงานในเมียนมาร์ โดยมีการวางแผนท่อส่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจากท่าเรือน้ำลึกที่อ่าวเบงกอลในเขตน่านน้ำของเมียนมาร์มีปลายทางที่ยูนนาน (Sino-Burma Natural Gas and Oil Pipelines) ซึ่งมีความยาวเพียง 1,100 กม.²⁴ ช่วยย่นระยะทางได้ดีกว่าการขนส่งน้ำมันจากจีนผ่านช่องแคบมะละกาที่มีความเสี่ยงสูง ในขณะเดียวกัน เมียนมาร์ยังเป็นแหล่งก๊าซธรรมชาติที่สำคัญของภูมิภาค โดยเฉพาะจากแหล่งยาดานา (Yadana) ที่อ่าวเมะตะมะ (Mataban) ทั้งนี้ ไทยนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากเมียนมาร์เฉลี่ยประมาณ 965 ล้านลูกบาศก์ฟุต ต่อวัน²⁵ และใน 20 ปีข้างหน้า จะต้องเพิ่มขึ้นเป็นอย่างน้อย 2 พันล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน กระทรวงพลังงานจึงได้ทำแผนจัดหาก๊าซเพิ่มเติม โดยจัดซื้อก๊าซจากประเทศในอาเซียน ได้แก่ เมียนมาร์ และอินโดนีเซีย ซึ่งเมียนมาร์เปิดสัมปทานครั้งใหม่เมื่อปลายปี 55 ดังนั้นในอีก 10 ปีข้างหน้าเมียนมาร์จะกลายเป็นผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญของไทย

ทั้งนี้ ปัจจุบันการลงทุนในภาคพลังงาน น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติในเมียนมาร์มีแนวโน้มการแข่งขันสูงขึ้น และจีนเป็นประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนใน

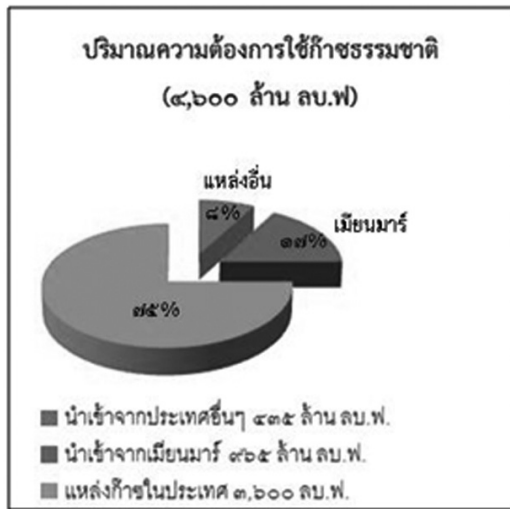
²⁴ <http://www.indochinapublishing.com/>

²⁵ <http://www.chevronthailand.com/>

เมียนมาร์มากที่สุด โดยการประชุม Myanmar Oil, Gas and Power Summit (MOGP) เมื่อเดือน ก.ย.55 รัฐบาลเมียนมาร์ได้อนุมัติให้สัมปทาน การขุดสำรวจ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติทั้งบนบกและทะเลในเขตน่านน้ำของเมียนมาร์มากกว่า 100²⁶ พื้นที่ ซึ่งผู้ที่ได้รับสัมปทาน มีทั้งจากจีน ฝรั่งเศส อินเดีย รัสเซีย มาเลเซีย เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย ฮองกง และไทย นอกจากนี้ รัฐบาลเมียนมาร์ยังพัฒนา เศรษฐกิจด้วยการสร้าง Mega-Project อาทิ โครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึก และเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ที่มีขนาดใหญ่กว่ามาบตาพุดถึง 7 เท่า ซึ่งจะ ทำให้เมียนมาร์กลายเป็นศูนย์กลางเชื่อมต่อการค้าทางทะเลระหว่างเอเชีย ยุโรป

แอฟริกา และเป็นศูนย์กลาง การค้าด้านพลังงานที่สำคัญ ของโลก ด้วยผลประโยชน์ อย่างมหาศาลที่เมียนมาร์ จะได้รับ จึงทำให้รัฐบาล เมียนมาร์ ต้องสร้างความ เชื่อมั่นให้ เกิดขึ้น กับ นักลงทุน ต่างชาติใน แนวทางปฏิรูปไปสู่การเป็น ประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ซึ่งได้รับการตอบสนองจาก นานาชาติเป็นอย่างดีเห็นได้

จากการได้รับฉันทานุมัติจากประเทศสมาชิกอาเซียนให้เป็นเจ้าของภาพซีเกมส์ เมื่อปี 2556 และเป็นประธานกลุ่มอาเซียนในปี 2557 ยิ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ของเมียนมาร์ และสร้างความยอมรับให้เกิดขึ้นกับนานาชาติอีกด้วย

²⁶ <http://www.naturalgasasia.com/>

2.3.3 ความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเมียนมาร์ : ด้านสังคม วัฒนธรรม และวิชาการ

ไทยให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาในหลายโครงการ ทั้งด้านสาธารณสุข อาทิ โครงการยกระดับโรงพยาบาลท่าซี้เหล็ก หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ หู คอ จมูก การบริจาคเงินให้โรงพยาบาลต่าง ๆ ด้านการเกษตร อาทิ โครงการพัฒนาระบบปศุสัตว์ตามแนวชายแดน และด้านการศึกษา อาทิ ทุนศึกษาต่อระดับปริญญาโทและการฝึกอบรม ผ่านสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ (สพร.) ที่ได้ดำเนินการมาแล้วกว่า 20 ปี มอบทุนไปแล้วกว่า 1,500 ทุน ในวงเงินงบประมาณ 550 ล้านบาท รวมทั้งความช่วยเหลือด้านการพัฒนาทางเลือกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเพื่อปราบปรามยาเสพติดตามโครงการบ้านयोगซ่า ดำเนินการโดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง และอยู่ระหว่างการผลักดันให้โครงการหมู่บ้านหนองตะยาเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยมีความร่วมมือระหว่างกันที่สำคัญ²⁷ อาทิ

(1) ความร่วมมือด้านสังคม วัฒนธรรม และสาธารณสุข

- ไทยส่งเสริมความสัมพันธ์ในระดับประชาชนต่อประชาชน และการส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกันผ่านความร่วมมือทางวัฒนธรรม เช่น กระทรวงการต่างประเทศได้อัญเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวายยังวัดในเมียนมาร์เป็นประจำทุกปี และสมาคมไทย - เมียนมาร์เพื่อมิตรภาพยังจัดการทอดกฐินสามัคคีที่เมียนมาร์ต่อเนื่องทุกปีด้วยเช่นกัน

- กระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดทำโครงการฝึกอบรมล่ามภาษา ไทย - เมียนมาร์ให้แก่เจ้าหน้าที่/บุคลากรไทยร่วมกับมหาวิทยาลัยรัตนนคร และการสัมมนาทางวิชาการความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเมียนมาร์ และสมาคมไทย - เมียนมาร์เพื่อมิตรภาพมีโครงการนำนักศึกษาเมียนมาร์เยือนไทย

²⁷ การดำเนินงานความร่วมมือไทย-เมียนมาร์ในกรอบต่างๆ . <http://www.thaiembassy.org/yanon/th/relation/>

มีแผนงานจะจัดโครงการนำแพทย์เมียนมาร์มาฝึกอบรมที่ประเทศไทย และโครงการสนับสนุนการเตรียมการจัดการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ของเมียนมาร์ ในปี 2556

- ความร่วมมือสันถวไมตรี ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเน้นกิจกรรมที่กระชับและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างไทยกับเมียนมาร์ ทั้งในระดับรัฐบาลและประชาชน เช่น การจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม งานการกุศลเพื่อบริจาคเงินหรือสิ่งของ การบูรณะซ่อมแซมถาวรวัตถุและสิ่งก่อสร้างที่สำคัญของเมียนมาร์ และการจัดซื้อสิ่งของและสนับสนุนการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างที่แสดงออกทางด้านความผูกพันทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อมอบให้แก่เมียนมาร์ในโอกาสสำคัญ เช่น การฉลองความสัมพันธ์ทางการทูต

(2) ความร่วมมือทางวิชาการไทย-เมียนมาร์

- เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2531 เป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่ช่วยกระชับและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศในแนวนอน เนื่องจากเป็นการดำเนินงานความร่วมมือในประเด็นที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่าย โดยเน้นสาขาความร่วมมือที่ไทยมีความเชี่ยวชาญและสอดคล้องกับความต้องการของฝ่ายเมียนมาร์ (demand driven approach) ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อกัน ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับประชาชน

- ความร่วมมือที่ไทยให้แก่เมียนมาร์ในปัจจุบันอยู่ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ทุนการศึกษา ทุนฝึกอบรม/ดูงาน แผนงาน/โครงการต่างๆ การจัดส่งผู้เชี่ยวชาญ และการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ โดยเน้น 3 สาขาหลัก ได้แก่ เกษตร การศึกษาและสาธารณสุข ซึ่งมีการดำเนินงานทั้งในกรอบความร่วมมือทวิภาคี ไตรภาคี กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค ทุนศึกษาระดับปริญญาโทนานาชาติ (TIPP) และทุนฝึกอบรมนานาชาติ (AITC)

- โครงการที่เป็นความร่วมมือระหว่างกัน อาทิ หมู่บ้านปศุสัตว์พัฒนา

ตามแนวชายแดนไทย-เมียนมาร์ โครงการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยที่ Yangon University of Foreign Languages (YUFL) แผนงานการพัฒนาศักยภาพด้านการพยากรณ์อากาศ ระบบการเตือนภัยและฟื้นฟูภาคอิรวดีและภาคย่างกุ้ง แผนงานสาขาเกษตร 3 ปี ภายใต้หัวข้อ “Food Security” และแผนงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

2.3.4 ความตกลงสำคัญที่ได้ลงนามไปแล้ว

- ความตกลงทางการค้าระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมาร์ (ลงนามเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2532)

- บันทึกความเข้าใจเพื่อการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมทางการค้า ไทย - เมียนมาร์ (ลงนามเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2533)

- บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมาร์ว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (ลงนามเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2533)

- บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมาร์เกี่ยวกับเขตแดนคงที่ช่วงแม่น้ำสาย - แม่น้ำสปรอก (ลงนามเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2534)

- ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมไทย - เมียนมาร์ (ลงนามเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2536)

- ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมาร์ว่าด้วยการก่อสร้าง กรรรมลิตี การจัดการและบำรุงรักษาสะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำเมย/ทองยี่น (ลงนามเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2537)

- ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมาร์เพื่อการค้าชายแดน ระหว่างประเทศทั้งสอง (ลงนามเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2539)

- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการธนาคาร (ลงนามเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2539)
- หนังสือแลกเปลี่ยนระหว่างไทยกับเมียนมาว่าด้วยการข้ามแดนระหว่างประเทศทั้งสอง (ลงนามเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2540)
- บันทึกความเข้าใจเรื่องการรับซื้อไฟฟ้าจากเมียนมา (ลงนามเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2540)
- ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมา (ลงนามเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2541)
- ความตกลงด้านวัฒนธรรมระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมา (ลงนามเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2542)
- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการควบคุมยาเสพติด วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและสารตั้งต้น (ลงนามเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2544)
- ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมาเพื่อการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อนและการป้องกันการเลี่ยงรัษฎากรในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีเก็บจากเงินได้ (ลงนามเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2545)
- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน (ลงนามเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2546)
- ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) กับคณะกรรมการสิทธิการลงทุนของเมียนมา (ลงนามเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2547)
- บันทึกความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานระหว่างสหภาพเมียนมา - ไทย (ลงนามเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2547)

- หนังสือแลกเปลี่ยนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกงานก่อสร้างถนนในสหภาพเมียนมาร์สายเมียวดี - เซิงเซาตะนาวศรี (ลงนามเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2547)
- บันทึกความเข้าใจความร่วมมือไทย - เมียนมาร์ว่าด้วยการจัดการทรัพยากรน้ำ (ลงนามเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2547)
- บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงพลังงานและกระทรวงพลังงานไฟฟ้าเมียนมาร์ว่าด้วยความร่วมมือในโครงการไฟฟ้าพลังน้ำที่ลุ่มน้ำสาละวินและลุ่มน้ำตะนาวศรี (ลงนามเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2548)
- บันทึกความเข้าใจเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูลธุรกรรมทางการเงินเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ระหว่างสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กับ Central Control Board on Money Laundering เมียนมาร์ (ลงนามเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2548)
- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการเกษตรไทย - เมียนมาร์ (ลงนามเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2548)
- บันทึกความตกลงว่าด้วยการก่อสร้าง การถือครองกรรมสิทธิ์และการบริหารจัดการโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำฮัจจี (ลงนามเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2548)
- ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมาร์ว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (ลงนามเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2551)
- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการสร้างท่าเรือน้ำลึกทวาย (ลงนามเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2551)
- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก (ลงนามเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2552)

- บันทึกความเข้าใจด้านความร่วมมือทางธุรกิจระหว่างสภาธุรกิจไทย - เมียนมาร์กับสภาธุรกิจเมียนมาร์ -ไทย (ลงนามเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2553)
- บันทึกความเข้าใจระหว่างกรมประชาสัมพันธ์แห่งราชอาณาจักรไทยกับกรมวิทยุโทรทัศน์แห่งสหภาพเมียนมาร์ว่าด้วยความร่วมมือด้านสารสนเทศและการกระจายเสียง (ลงนามเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2554)

ส่วนที่ 3

บริบทแวดล้อมของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และความเปลี่ยนแปลงหลังการเลือกตั้ง

3.1 ข้อมูลพื้นฐาน

ประเทศเมียนมาร์ตั้งอยู่ที่ละติจูด 28 องศา 30 ลิปดา ถึง 10 องศา 20 ลิปดา ภูมิประเทศตั้งอยู่ตามอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน ทำให้มีชายฝั่งยาวถึง 2,000 ไมล์ และมีหาดที่สวยงามเก่าแก่บริสุทธิ์อยู่หลายแห่ง เมียนมาร์มีชายแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือติดกับบังคลาเทศและอินเดีย ทิศเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือติดกับจีน ส่วนทางตะวันออกติดกับลาว และทางตอนใต้ติดกับไทย

รูปพรรณสัณฐานเหมือนกับว่าวที่มีหางยาวล้อมรอบเกือบห้าขนาดใหญ่ คือ แนวเทือกเขาหิมา และภูเขาที่อุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ มียอดเขาสูงอยู่มากมายตามแนวเทือกเขาของเมียนมาร์ และมีหลายยอดที่สูงเกินกว่า 10,000 ฟุต ตามแนวชายแดนหิมาลัย ทางเหนือของเมียนมาร์ที่ติดกับทิเบตเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ “ฮากาบาโบราซี” 19,314 ฟุต ต่ำลงมาจากแนวเขาเหล่านี้เป็นที่ราบกว้างใหญ่ภายในประเทศเมียนมาร์ รวมทั้งเขตแห้งแล้งกินอาณาเขตกว้างตอนกลางของเมียนมาร์ และยังมีที่ราบลุ่มบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดีที่อุดมสมบูรณ์ทอดยาวลงไปทางตอนใต้ เป็นนาข้าวกว้างใหญ่ราวกับไม่มีที่สิ้นสุด

3.1.1 การเมืองการปกครอง

เมียนมาร์ตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษในปี พ.ศ. 2429 และระยะก่อนการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เล็กน้อย ญี่ปุ่นได้เข้ามามีบทบาทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้ติดต่อกับพวกตะขิ่น ซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาหนุ่มที่มีหัวรุนแรง มี ออง ซาน นักชาตินิยม และเป็นผู้นำของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยย่างกุ้งเป็นหัวหน้า พวกตะขิ่นเข้าใจว่าญี่ปุ่นจะสนับสนุนการประกาศอิสรภาพของเมียนมาร์จากอังกฤษ แต่เมื่อญี่ปุ่นยึดครองเมียนมาร์ได้แล้ว กลับพยายามหน่วงเหนี่ยวมิให้เมียนมาร์ประกาศเอกราช และได้ส่งอองซานและพวกตะขิ่นประมาณ 30 คน เดินทางไปญี่ปุ่นเพื่อรับคำแนะนำในการดำเนินการเพื่อเรียกร้องอิสรภาพจากอังกฤษ

เมื่อคณะของอองซานได้เดินทางกลับเมียนมาร์ใน พ.ศ. 2485 อองซานได้ก่อตั้งองค์การสันนิบาตเสรีภาพแห่งประชาชนต่อต้านฟาสซิสต์ (Anti-Fascist Peoples Freedom League : AFPFL) เพื่อต่อต้านญี่ปุ่นอย่างลับๆ องค์การนี้ภายหลังได้กลายเป็นพรรคการเมือง ชื่อ พรรค AFPFL เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว อองซานและพรรค AFPFL ได้เจรจากับอังกฤษ โดยอังกฤษยืนยันที่จะให้เมียนมาร์มีอิสรภาพปกครองตนเองภายใต้เครือจักรภพ และมีข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำเมียนมาร์ช่วยให้คำปรึกษา แต่อองซานมีอุดมการณ์ที่ต้องการเอกราชอย่างสมบูรณ์ อังกฤษได้พยายามสนับสนุนพรรคการเมืองอื่น ๆ ขึ้นแข่งอำนาจกับพรรค AFPFL ของอองซานแต่ไม่เป็นผลสำเร็จ จึงยินยอมให้พรรค AFPFL ขึ้นบริหารประเทศโดยมีอองซานเป็นหัวหน้า อองซานมีนโยบายสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และต้องการเจรจากับรัฐบาลอังกฤษโดยสันติวิธี จึงทำให้เกิดความขัดแย้งกับฝ่ายนิยมคอมมิวนิสต์ในพรรค AFPFL อองซานและคณะรัฐมนตรีอีก 6 คน จึงถูกลอบสังหาร เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.2490 ขณะที่เดินออกจากที่ประชุมสภา ต่อมาตะขิ่นหรืออู๋ ได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีแทนและมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ.2490 โดยอังกฤษได้มอบเอกราชให้แก่เมียนมาร์แต่ยังรักษาสีทธิทางการเมืองไว้จนต่อมาเมื่อ

4 มกราคม พ.ศ.2491 อังกฤษจึงได้มอบเอกราชให้แก่เมียนมาร์อย่างสมบูรณ์

ภายหลังจากเมียนมาร์ได้รับเอกราชแล้วการเมืองภายในประเทศก็มีความสับสนอยู่ตลอดเวลา นายกรัฐมนตรีคือนายอู นู ถูกบีบให้ลาออก เมื่อ พ.ศ.2501 ผู้นำเมียนมาร์คนต่อมา คือ นายพลเน วิน ซึ่งได้ทำการปราบจลาจลและพวกนิยมซ้ายจัดอย่างเด็ดขาด เขาได้จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วประเทศใน พ.ศ.2503 ทำให้นายอูได้กลับมาเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลใหม่ เพราะได้รับเสียงข้างมากในสภา²⁸

จากการที่เมียนมาร์ปกครองด้วยระบอบเผด็จการทหารมาเป็นเวลายาวนาน ตั้งแต่สมัย “พรรคโครงการสังคมนิยมพม่า (Burma Socialist Programme Party: BSPP)” โดยการนำของนายพลเนวิน ซึ่งยึดอำนาจเมื่อปี 2505 จนกระทั่งเกิดการจลาจลลุกฮือครั้งใหญ่ของประชาชนเมื่อ 8 สิงหาคม พ.ศ.2531 หรือเรียกว่า เหตุการณ์ 8888 คณะทหารนำโดย พลเอก ซอหม่อง ได้ยึดอำนาจเมื่อ 18 กันยายน พ.ศ.2531 แล้วจัดตั้ง “สภาฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐ (State Law and Order Restoration Council: SLORC)” ซึ่งประกอบด้วยคณะนายทหารระดับสูงขึ้นกุมอำนาจปกครองประเทศ ต่อมา พลเอก ซอหม่อง ลาออกเนื่องจากปัญหาสุขภาพ พลเอกอาวุโส ตานฉ่วย รองประธานสภา SLORC จึงดำรงตำแหน่งประธาน SLORC นายกรัฐมนตรี และผู้บัญชาการทหารสูงสุด สืบแทนตั้งแต่ 23 เมษายน พ.ศ.2535 ซึ่งต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็น “สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Peace and Development Council: SPDC)” เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2540 ด้วยเหตุผลว่าหลังจากเมียนมาร์ผ่านยุคแห่งการฟื้นฟูกฎระเบียบในประเทศแล้ว ก็ควรเป็นยุคแห่งการสร้างสันติภาพและการพัฒนาประเทศ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กลุ่มผู้นำทหารกุมอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจทุกเรื่องอย่างเบ็ดเสร็จ จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ.2551 เมียนมาร์ประกาศ

²⁸ ศูนย์แม่น้ำโขงศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี . <http://mekong.human.ubru.ac.th/index.php?module=region&submodule=view&code=mm>

ใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และจัดการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกในรอบ 20 ปี เมื่อ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2553 ตามแผนปฏิรูปการเมือง หรือ Roadmap 7 ขั้นตอน ที่เริ่มดำเนินการมาเป็นระยะ ตั้งแต่ 30 สิงหาคม พ.ศ.2546 ดังนี้²⁹

- 1) รื้อฟื้นการจัดประชุมแห่งชาติซึ่งยุติไปตั้งแต่ปี พ.ศ.2539
- 2) ภายหลังกการประชุมแห่งชาติเป็นผลสำเร็จ จะดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอนตามกระบวนการที่จำเป็นสำหรับการสร้างระบบประชาธิปไตยที่แท้จริง และมีระเบียบวินัย
- 3) ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานและเงื่อนไขรายละเอียดที่ผ่านการพิจารณาจากที่ประชุมแห่งชาติ
- 4) รับรองร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยการลงประชามติ (National Referendum)
- 5) จัดการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา (ฝ่ายนิติบัญญัติ) ด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
- 6) จัดการประชุมสมาชิกรัฐสภาตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
- 7) สร้างชาติให้ทันสมัย มีการพัฒนา และเป็นประชาธิปไตย โดยมีผู้นำประเทศที่เลือกโดยรัฐสภา และมีรัฐบาลและองค์กรส่วนกลางอื่นๆ ที่จัดตั้งโดยรัฐสภา

Roadmap ของเมียนมาร์ องค์กรประกอบสำคัญที่สุดในการสร้างชาติใหม่ ที่มีสันติสุข มีความทันสมัย มีการพัฒนา และเป็นประชาธิปไตย ก็คือ การกำเนิดขึ้นของระบบประชาธิปไตยที่มีระเบียบวินัย (Disciplined Democratic System) ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อจารีตนิยมดั้งเดิม (Historical Traditions) ของชนเชื้อสายต่าง ๆ ที่มีอยู่ร่วมกันในชาติด้วยความสามัคคีกลมเกลียวมาเป็นเวลานานนับพันปี

²⁹ เอกสารศึกษาวิจัยเชิงลึก เรื่องโครงสร้างอำนาจและการตัดสินใจในระบบการเมืองการปกครองเมียนมาปัจจุบัน. ศูนย์ประสานงานข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. หน้า 7. ตุลาคม 2556

ไม่ส่งผลกระทบต่อเกียรติภูมิของชาติ (National Prestige) และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Integrity) ของคนในชาติ อีกทั้งไม่ส่งผลกระทบต่อลักษณะประจำชาติ (National Characteristics) ของคนเมียนมาร์

แผนงานทางการเมืองที่ประกาศดังกล่าวไม่กำหนดเงื่อนไขระยะเวลา (Time Frame) ของแต่ละขั้นตอน และคำว่า “Disciplined Democratic System” ก็บ่งบอกเป็นนัยว่าประชาธิปไตยของเมียนมาร์ ที่จะเกิดขึ้นหลังการปฏิรูปการเมืองนั้น คือ ประชาธิปไตยแบบที่ทหารมีบทบาทเป็นแกนนำในการบริหารและปกครองประเทศดังเช่นในประวัติศาสตร์ ที่กองทัพเมียนมาร์เคยยิ่งใหญ่ มีเกียรติภูมิและยังสืบทอดอำนาจมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อให้กองทัพทำหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันของทุกคนเผ่าในประเทศ และควบคุมให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพภายใต้ขอบเขตที่เรียกว่าระเบียบวินัย

ในที่สุดรัฐบาลทหารเมียนมาร์จัดการเลือกตั้งทั่วไปตามแผน roadmap ขั้นที่ 5 เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2553 ผลปรากฏว่าพรรคเพื่อความเป็นปึกแผ่นแห่งสหภาพและการพัฒนา (Union Solidarity and Development Party: USDP) ซึ่งแปรสภาพมาจากสมาคมเพื่อความเป็นปึกแผ่นแห่งสหภาพและการพัฒนา (Union Solidarity and Development Association: USDA) อันเป็นองค์กรมวลชนจัดตั้งของรัฐบาลทหารเมียนมาร์ที่ตั้งขึ้นมาตั้งแต่สมัย SLORC เมื่อปี พ.ศ. 2536 ก่อนที่จะปฏิรูปการเมือง และมีสมาชิกทั่วประเทศประมาณ 24 ล้านคน ชนะการเลือกตั้งได้ที่นั่งถึงร้อยละ 78.48 ของสภาผู้แทนราษฎร และร้อยละ 76.79 ของวุฒิสภา หลังจากนั้นมีการเปิดประชุมรัฐสภาเมื่อ 31 มกราคม พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นไปตาม แผน Roadmap ขั้นที่ 6 และมีการจัดตั้งรัฐบาลชุดแรกภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เมื่อ 30 มีนาคม พ.ศ.2554 โดยมี อูเต็งเส่ง อดีตนายกรัฐมนตรี (ตามระเบียบกระทรวงกลาโหมเมียนมาร์ เมื่อทหารพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ในกองทัพจะเลิกใช้ยศทหาร กลับไปใช้ “อู” ซึ่งแปลว่า นาย) ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ถือเป็นการบรรลุเป้าหมายตามแผน Roadmap ขั้นที่ 7 ซึ่งเป็น

ขั้นตอนสุดท้ายที่กำหนดไว้ พร้อมกันนั้นมีการออกประกาศของสภา SPDC ลง 30 มีนาคม พ.ศ.2554 ลงนามโดย พลเอกอาวุโส ตานฉ่วย ประธานสภา SPDC ระบุการสิ้นสภาพของสภา SPDC ในวันเดียวกัน³⁰

ปัจจุบันถึงแม้เมียนมาร์มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ มีสมาชิกรัฐสภาจากการเลือกตั้ง และมีรัฐบาลในคราบพลเรือนแต่กองทัพยังคงเป็นสถาบันที่มีอำนาจสูงสุดในประเทศตามเงื่อนไขและองค์ประกอบทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) มาจากการเลือกตั้งร้อยละ 75 และจากการเสนอชื่อผู้แทนจากกองทัพโดย ผบ.ทสส. ร้อยละ 25 (ส.ส.440 คน และเลือกตั้ง 330 คน มาจากการเสนอชื่อจากกองทัพ 110 คน, ส.ว.224 คน เลือกตั้ง 168 คน และเสนอชื่อจากกองทัพ 56 คน วาระ 5 ปี) ทั้งนี้ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้นำทหารเมียนมาร์ที่ประกาศจุดยืนเสมอว่า กองทัพต้องเป็นองค์กรนำในการเมืองการปกครองเมียนมาร์ และระบอบประชาธิปไตยของเมียนมาร์มิใช่ประชาธิปไตยแบบตะวันตก แต่เป็นประชาธิปไตยแบบมีระเบียบวินัยหรือ “Disciplined Democratic System” โดยมีกองทัพ ทำหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และควบคุมให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพภายใต้ขอบเขตที่กำหนด

รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 2008 ได้กำหนดโฉมหน้าใหม่ของเมียนมาร์ อยู่ในระบบสหภาพซึ่งเกิดจากการรวมตัวของรัฐ (State) และเขต (Region) ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่มีวินัย หลายพรรคการเมือง (Disciplined Multi-Party Democratic System) อำนาจรัฐแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ซึ่งเท่าเทียมกัน คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ฝ่ายนิติบัญญัติ มีอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบการออกกฎหมาย รัฐสภาในระดับชาติ มีโครงสร้างแบบสภาคู่ ประกอบด้วยสภาประชาชนและสภาชาติพันธุ์ ฝ่ายบริหารประกอบด้วย

³⁰ “เตงสง” สาบานตนเป็นประธานาธิบดีเมียนมาร์แล้ว “ตานฉ่วย” ประกาศสิ้นสุด SPDC. <http://prachatai.com/journal/2011/04/33823>

ประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี 2 ตำแหน่ง รัฐบาล และสภาความมั่นคงและการป้องกันแห่งชาติ ประธานาธิบดีดำรงฐานะประมุขฝ่ายบริหาร มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายและประกาศรัฐกฤษฎีกา ฝ่ายตุลาการประกอบด้วยศาลฎีกา ศาลสูงประจำรัฐหรือเขต และศาลลำดับรองในทุกระดับ ประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งผู้พิพากษาศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของรัฐสภา อนึ่ง รัฐธรรมนูญบัญญัติให้จัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นมาต่างหากเพื่อวินิจฉัยการตีความรัฐธรรมนูญและความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย เมียนมาร์แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 รัฐ 7 เขต และ 1 ดินแดนแห่งสหภาพ 7 รัฐ ได้แก่ รัฐชิน รัฐกะฉิ่น รัฐกะเหรี่ยง รัฐกะยา รัฐมอญ รัฐยะไข่ และรัฐฉานหรือรัฐไทใหญ่ เป็นพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่คือชนเผ่าหลายชาติพันธุ์ 7 เขต ได้แก่ เขตอิรวดี เขตพะโค เขตมาเกว เขตมณฑลเยลีย์ เขตสะกาย เขตตะนาวศรี และเขตย่างกุ้ง เป็นพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีเชื้อสายเมียนมาร์ ดินแดนแห่งสหภาพ คือ นครเนปิดอว์ ซึ่งการบริหารขึ้นตรงต่อประธานาธิบดี³¹

จากความภาคภูมิใจในเกียรติประวัติของกองทัพเมียนมาร์ดังกล่าว และการที่กองทัพเป็นสถาบันที่กุมอำนาจสูงสุดในเมียนมาร์ตลอดมา ดังนั้น ผู้นำเมียนมาร์ให้ความสำคัญสูงสุดแก่กิจกรรมของกองทัพ นับตั้งแต่ถือว่า วันกองทัพ (Armed Forces Day) คือ 27 มีนาคม เป็นวันสำคัญที่สุดในรอบปี ยิ่งกว่าวันฉลองเอกราช (Independence Day) คือ 4 มกราคม ซึ่งเป็นเสมือนวันชาติ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญปี 2551 ได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกิจการชายแดน ต้องเป็นผู้แทนจากกองทัพโดยการเสนอชื่อของผู้บัญชาการทหารสูงสุดเท่านั้น นอกจากนี้ได้เปลี่ยนชื่อประเทศ จาก “สหภาพเมียนมาร์” (Union of Myanmar) เป็น “สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์” (The Republic of the Union Myanmar) เปลี่ยนเพลงชาติ และธงชาติใหม่อย่างเป็นทางการ เมื่อ 21 ตุลาคม พ.ศ.2553 (สีเหลือง

³¹ ศูนย์ข้อมูลต่างประเทศวุฒิสภา. http://thai.senate.go.th/about/asean/asean_parliament_id.php?id_parliament=6

ความสามัคคีและความรุ่งเรืองของศาสนา สีเขียว ความสงบสุขและภูมิทัศน์ที่เขียวชอุ่ม สีแดง ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ดาวสีขาวดวงใหญ่อยู่ตรงกลาง ความเป็นเอกภาพของคนในชาติ) และแบ่งเขตการปกครองเป็น 7 รัฐ (States) 7 เขต (Regions) โดยให้กรุงเนปีดอว์ เป็นเมืองหลวงใหม่ เป็นเขตสหภาพเนปีดอว์ (Nay Pyi Taw Union territory) มีสถานะเป็นเขตปกครองพิเศษขึ้นตรงต่อประธานาธิบดี และให้กรุงย่างกุ้ง เป็นเมืองเศรษฐกิจ เปลี่ยนชื่อเรียกเป็นนครย่างกุ้ง

รัฐธรรมนูญของเมียนมาร์กับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง³²

เมียนมาร์มีความพยายามเปลี่ยนแปลงภายในประเทศอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ประการหนึ่งให้เห็นได้ชัดเจน คือ การจัดทำรัฐธรรมนูญของเมียนมาร์ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของประเทศ รวมทั้งการระบุดึงบทบาทของกองทัพภายใต้รัฐธรรมนูญเมียนมาร์ฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) ที่เกิดขึ้นจากการประชุมสมัชชาแห่งชาติเพื่อร่างรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่หัวเดือนมกราคม 2536 แล้วเสร็จเมื่อปี 2550 และมีการลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญเมื่อปี 2551 ซึ่งเนื้อหาสำคัญในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ นอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงชื่อประเทศ ธงชาติ เพลงชาติ และยังได้กำหนดโครงสร้างของการปกครอง อาทิ พรรคการเมือง การเลือกตั้ง อำนาจของประธานาธิบดี และผู้บัญชาการทหารสูงสุด อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ถูกเรียกร้องให้มีการแก้ไขจากนางอองซาน ซูจี ผู้นำฝ่ายค้าน และพรรคสันนิบาตเพื่อประชาธิปไตย (National League for Democracy : NLD) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 59 ที่กำหนดคุณสมบัติของประธานาธิบดีว่าจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับกิจการทหาร ห้ามมีพ่อแม่ คู่สมรส และลูกที่ถือสัญชาติอื่น ซึ่งมาตราดังกล่าวถูกมองว่าระบุดขึ้นเพื่อกีดกันนางซูจีโดยเฉพาะ และมีการวิพากษ์ถึงที่มาของรัฐธรรมนูญว่า

³² รัฐธรรมนูญของเมียนมาร์กับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง และบทบาทของกองทัพ, บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศรายสัปดาห์ ฉบับที่ ๒๔/๕๗ หน้า ๑๐ - ๑๖ มี.ค.๕๗. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

มาจากรัฐบาลทหารที่ยึดอำนาจตั้งแต่ปี 2531 (ค.ศ. 1988) อีกทั้งไม่มีผู้นำชนกลุ่มน้อยและพรรคฝ่ายค้านเข้าร่วม รวมถึงความกังขาถึงความโปร่งใสในขั้นตอนการรับร่างฯ ที่เกิดขึ้นหลังพายุเฮอร์ริเคนเพียง 2 วัน ที่สำคัญคือรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังคงให้อำนาจกองทัพไว้อย่างกว้างขวาง

แผนภาพที่ 3.1 สรุปรภาพรวมความเปลี่ยนแปลงของเมียนมาร์

ที่มา: รัฐธรรมนูญของเมียนมาร์กับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและบทบาทของกองทัพ. บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยฉบับที่ 24/57 หัวข 10-16 มี.ค.57

บทบาทของกองทัพตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญเมียนมาร์ฉบับปัจจุบัน ให้อำนาจกองทัพด้านการปกครองในรูปแบบของรัฐสภาไว้ค่อนข้างกว้างขวาง อาทิ

มาตรา 109, 141 และ 161 ระบุว่าทุกสภาทั้งสภาประชาชน สภาแห่งชาติ และสภาท้องถิ่นจะต้องมีสมาชิกร้อยละ 25 มาจากการแต่งตั้งโดยผู้บัญชาการทหารสูงสุด และร้อยละ 75 มาจากการเลือกตั้ง

มาตรา 201 สภาความมั่นคงและการป้องกันประเทศ (National Defence and Security Council : NDSC) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุด โดยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของประธานาธิบดี มีสมาชิกสภาฯ 11 คน มาจาก ฝ่ายกองทัพและการแนะนำของกองทัพ 7 คน คือ ผู้บัญชาการกองทัพ รัฐมนตรี กลาโหม รัฐมนตรีมหาดไทย รัฐมนตรีกิจการชายแดน และนายทหารอาวุโส อีก 3 นาย

มาตรา 232 กำหนดให้ประธานาธิบดีต้องยอมรับการเสนอชื่อเพื่อ แต่งตั้งรัฐมนตรีจากผู้บัญชาการทหารสูงสุด ใน 3 กระทรวง คือ กระทรวง กลาโหม (Ministry of Defence) กระทรวงมหาดไทย (Ministry of Home Affairs) และกระทรวงกิจการชายแดน (Ministry of Border Affairs)

มาตรา 343 กำหนดให้กองทัพมีเขตอำนาจศาลของตัวเองและเป็น อิสระจากศาลพลเรือน

3.1.2 ด้านเศรษฐกิจ

ความเป็นมาและพัฒนาการทางเศรษฐกิจโดยรวม ในช่วงเวลาที่เมียนมาร์ยังคงอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษ การพัฒนาเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับอังกฤษ ทั้งทางด้าน การผลิต การลงทุน และการค้ากับต่างประเทศ ผู้ประกอบธุรกิจและ เจ้าของเงินทุนมักจะเป็นชาวอังกฤษ อินเดียและจีน ชาวอังกฤษจะลงทุนในธุรกิจ ขนาดใหญ่และเป็นผู้บริหารในภาครัฐบาล ชาวเมียนมาร์ส่วนมากเป็นเกษตรกร และเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กประเภทหัตถกรรมในครัวเรือน

ภายหลังที่เมียนมาร์ได้รับอิสรภาพในปี 1948 เมียนมาร์ยอมรับนโยบาย การพัฒนาเศรษฐกิจตามทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่อาศัยการลงทุนของภาครัฐ เป็นแรงผลักดันกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา เศรษฐกิจเป็นช่วงๆ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับต่างๆ เมื่อมีการ เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสังคมนิยมในปี 1962 แนวนโยบายการพัฒนา เศรษฐกิจที่เรียกชื่อว่า “แนวทางสู่สังคมนิยมแบบเมียนมาร์” (Burmese Way

to Socialism) ภายใต้กลยุทธ์นี้ได้มีการโอนกรรมสิทธิ์ในธุรกิจของชาวต่างชาติเข้ามาเป็นของรัฐ ธุรกิจขนาดใหญ่ที่ถูกโอนมาเป็นของรัฐได้แก่ บริษัทน้ำมันที่เป็นของชาวอังกฤษ นอกเหนือจากการบังคับโอนธุรกิจมาเป็นของรัฐ ชาวต่างชาติที่ประกอบอาชีพอยู่ในเมียนมาร์ก็ถูกกดดันให้ออกนอกประเทศ เป็นผลให้เมียนมาร์สูญเสียทรัพยากรบุคคลระดับผู้ประกอบการวิชาชีพเป็นจำนวนมากในปี 1970 หน่วยธุรกิจการผลิตเกือบทั้งหมดที่มีใช้การเกษตร ได้ถูกโอนมาเป็นของรัฐบาลทั้งหมด ในการบริหารงานเศรษฐกิจของชาติที่มีการวางแผนการผลิตจากศูนย์กลาง แต่เป็นที่ปรากฏว่าไม่สามารถปฏิบัติได้ ธุรกิจนอกการเกษตรที่ยังเหลือเป็นของเอกชนก็มีการค้าปลีก อุตสาหกรรมขนาดเล็ก และการขนส่ง

ในช่วงเวลาต่อมาเป็นยุคของความชบเซาและขัดสนทางเศรษฐกิจ การพัฒนาไม่ก้าวหน้าเนื่องจากมาตรการทางสังคมนิยมทำลายสิ่งจูงใจในการผลิต การขาดแคลนผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริหารธุรกิจที่โอนมาเป็นของรัฐส่วนมากได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารในพรรคสังคมนิยม ขาดความรู้และประสบการณ์ในการบริหารธุรกิจ รัฐวิสาหกิจประสบความขาดทุนต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเพื่อความอยู่รอด ความล้มเหลวของระบบการผลิตทำให้เกิดความขาดแคลนสินค้าที่จำเป็นต่อการบริโภค ต้นเหตุสำคัญของความล้มเหลวก็คือ นโยบายทางด้านเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตและการค้าข้าวที่รัฐบาลจัดตั้งองค์กรของภาครัฐเป็นผู้ซื้อและขายข้าวแต่ผู้เดียว มีการกำหนดราคาและการบังคับให้เกษตรกรขายข้าวทั้งหมดให้องค์กรผู้ขายแห่งนี้ และได้รับราคาที่ต่ำกว่าราคาตามความเป็นจริง โดยรัฐอาศัยส่วนเหลือที่เกิดขึ้นในฐานะภาษีที่เก็บจากเกษตรกรวิธีการเช่นนี้ ทำลายสิ่งจูงใจการผลิต

ความขาดแคลนและความชบเซาทางเศรษฐกิจนำไปสู่ความไม่สงบทางการเมืองในปี 1988 ที่ทำให้มีการยึดอำนาจโดยคณะทหารผู้ปกครองประเทศเรียกตนเองว่า SLORC (State Law and order Restoration Council) ภายใต้ผู้ปกครองประเทศชุดนี้ ได้มีการยกเลิกกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจ

ตามแบบสังคมนิยม และใช้ความพยายามปฏิรูประบบเศรษฐกิจด้วยการนำแนวคิดเสรีนิยมเข้ามาใช้ ที่อาศัยกลไกตลาดเป็นตัวกำหนดทิศทางของการผลิตและเปิดประตูสู่โลกภายนอก มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยแผนพัฒนาฉบับต่างๆ อย่างไรก็ตาม การปลดปล่อยรัฐวิสาหกิจให้ภาคเอกชนกระทำแค่เพียงบางส่วนเท่านั้น การควบคุมราคาสินค้าหลายชนิดได้รับการยกเลิก แต่การค้ากับต่างประเทศสำหรับสินค้าที่สำคัญยังอยู่ภายใต้การผูกขาดของรัฐ เป็นที่กล่าวกันว่ารัฐบาล SLORC มีโอกาสปฏิรูประบบเศรษฐกิจที่จะก้าวหน้าได้มากกว่านี้ คือ มีนักวิชาการมหาวิทยาลัยอย่างกุ่ม ภายใต้อำนาจของ ดร.หล่ามีน (Dr.Hla Myint) ร่วมกับนักวิชาการของกระทรวงการวางแผนการพัฒนา ได้จัดทำร่างนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของเมียนมาร์ที่มีลักษณะเป็นการเปิดตัวสู่โลกภายนอกและอาศัยการส่งออกเป็นแรงผลักดัน (outward looking development strategy) แต่มิได้รับความยอมรับจากรัฐบาล SLORC

ในปี 1997 มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารประเทศอีกครั้งหนึ่ง เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารและกระจายอำนาจ และเปลี่ยนชื่อคณะผู้บริหารจาก SLORC เป็น SPDC (State Peace and Development Council) ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจมากขึ้น มีการให้กรรมสิทธิ์ที่ดินแก่เกษตรกร เลิกควบคุมราคาสินค้าหลายรายการยิ่งขึ้น และมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากประเทศที่ชัดเจน เป้าหมายของนโยบายเศรษฐกิจของ SPDC มีดังนี้ คือ³³

- 1) พัฒนาภาคเกษตรให้เป็นฐานแห่งเศรษฐกิจ และพัฒนาภาคการผลิตอื่น ๆ ให้สมบูรณ์และครบถ้วนเป็นระบบเศรษฐกิจ
- 2) ให้มีวิวัฒนาการไปสู่ระบบเศรษฐกิจที่อาศัยกลไกตลาด

³³ ธราดล ทองเรือง. เอกสารชุดที่ 1 ตามเส้นทางการค้าการลงทุนช่องทาง/โอกาส เมียนมาร์ บุททะเลวงอินเดียเจาะตลาดภาคตะวันออกเฉียงเหนือชุมชนที่ท้าทาย . กรมการค้าต่างประเทศ. http://www.tnsc.com/html/images/stories/link/TNSC2555/Myanmar_1.pdf

3) พัฒนาเศรษฐกิจด้วยการเชื่อมโยงให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเทคโนโลยี และลงทุนจากแหล่งทั้งภายในและต่างประเทศ และ

4) การริเริ่มนโยบายเพื่อกำหนดรูปแบบทางเศรษฐกิจของชาติจะต้องอยู่ในการควบคุมของรัฐและประชาชนของชาติ

❖ ข้อมูลการค้าที่สำคัญของเมียนมาร์ : สินค้าส่งออกหลัก ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ ไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้ อาหารประเภทสัตว์น้ำ เสื้อผ้า ธัญพืชและพืชไร่ โลหะและแร่ธาตุ ตลาดส่งออกหลัก ไทย อินเดีย จีน ฮองกง สิงคโปร์ ญี่ปุ่น

สินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่งที่ไม่ใช้ไฟฟ้า และใช้ไฟฟ้า สิ่งทอ น้ำมัน เพื่อการบริโภค ธาตุโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ โดยมีแหล่งนำเข้าที่สำคัญ สิงคโปร์ จีน ไทย ญี่ปุ่น อินเดีย และมาเลเซีย

❖ เส้นทางคมนาคม

การคมนาคมทางบก³⁴

■ การพัฒนาท่าเรือน้ำลิกทวาย นิคมอุตสาหกรรมและเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงระหว่างท่าเรือน้ำลิกทวาย - จังหวัดกาญจนบุรี รัฐบาลไทย สนับสนุนการก่อสร้างท่าเรือน้ำลิกทวาย นิคมอุตสาหกรรมและเส้นทางคมนาคม (ถนน รถไฟ สายส่งไฟฟ้าและท่อก๊าซ/ น้ำมัน เชื่อมต่อระหว่างเมืองทวาย กับ ชายแดนไทย/เมียนมาร์ที่บ้านพุน้ำร้อน จังหวัดกาญจนบุรี) ตามที่ได้ตกลงใน บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการสร้างท่าเรือน้ำลิกทวาย ลงนามเมื่อเดือนพฤษภาคม 2551 ขณะนี้ รัฐบาลเมียนมาร์และบริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด อยู่ระหว่างการดำเนินการพัฒนาโครงการในรายละเอียด โครงการนี้เป็นการ เชื่อมโยงโครงข่าย economic corridor ระหว่างทะเลอันดามันกับอ่าวไทย ที่ลดระยะเวลาการขนส่งและการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ช่วยรองรับการพัฒนาพื้นที่ และความกินดีอยู่ดีของประชาชนทั้งสองฝ่าย

³⁴ ความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเมียนมาร์ . <http://www.eastasiawatch.in.th/relationship.php?id=9§ion=economic>

■ ถนนสามฝ่าย ไทย - เมียนมาร์ - อินเดีย (6 เส้นทางแม่สอด/ เมียวดี - หมู่บ้านดิงกะหิงหย่อง เจิงเขาตะนาวศรี - กอกระเร็ก - พะอัน - ท่าตอน) รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่าเพื่อก่อสร้างเส้นทางจากแม่สอด/ เมียวดี - หมู่บ้านดิงกะหิงหย่อง เจิงเขาตะนาวศรี ระยะทาง 17.35 กิโลเมตร มูลค่า 122.9 ล้านบาท ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี 2549 ขณะนี้ รัฐบาลไทยเห็นชอบในหลักการ ให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่าเพื่อก่อสร้างถนนช่วงต่อจากหมู่บ้านดิงกะหิงหย่อง เจิงเขาตะนาวศรี - กอระเก็ก ระยะทาง 28.6 กิโลเมตร มูลค่า 872 ล้านบาท

■ สะพานมิตรภาพไทย - เมียนมาร์ ข้ามแม่น้ำเมย แห่งที่ 1 และ แห่งที่ 2 ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือเพื่อก่อสร้าง สะพานฯ แห่งที่ 1 มูลค่า 104.6 ล้านบาท ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี 2540 ต่อมา ในปี 2552 สะพานเกิดชำรุด ขณะนี้กรมทางหลวงอยู่ระหว่างการดำเนินการ เพื่อซ่อมแซมสะพานฯ แบบถาวร และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เร่งรัดการ ก่อสร้างสะพานฯ แห่งที่ 2 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ เจ้าหน้าที่เทคนิคสอง ฝ่ายอยู่ระหว่างการหารือรายละเอียด

❖ การคมนาคมทางรถไฟ : เมียนมาร์ มีเส้นทางรถไฟความยาวรวม กว่า 40,007 กิโลเมตร โดยมีศูนย์กลางเส้นทางรถไฟอยู่ที่กรุงย่างกุ้ง เส้นทางสายหลัก คือ สายย่างกุ้ง - มัณฑะเลย์ ระยะทางรวมประมาณ 716 กิโลเมตร ซึ่งเป็น ขบวนรถไฟที่ได้มาตรฐานที่สุดในประเทศ³⁵

❖ การคมนาคมทางน้ำ : เมียนมาร์ มีแม่น้ำสายสำคัญ 4 สาย ดังนี้

1. แม่น้ำเอยวดี (ชื่อเดิม คือ อิรวดี) เป็นแม่น้ำที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจสูงสุดของประเทศ มีความยาว 2,170 กิโลเมตร

2. แม่น้ำตาลวิน เดิมเรียกสาละวิน มีความยาว 1,270 กิโลเมตร โดยไหลมาจากทิเบต ผ่านมณฑลยูนนานและประเทศไทย มาออกทะเลอันดามัน

³⁵กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์. คู่มือการค้าและการลงทุนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์. หน้า 17-23. มกราคม 2555

ที่มณฑลเกาะลำไย

3. แม่น้ำชิตตวง ไทยเรียกว่าแม่น้ำสะโตง มีความยาว 400 กิโลเมตร อยู่ภาคกลางฝั่งตะวันออกของประเทศ ไหลมาทางทิศใต้จากที่ราบสูงฉานมาออกทะเลอันดามันที่อ่าวมาตาบัน (Martaban) แม่น้ำชิตตวงเป็นเส้นทางขนส่งไม้ซุง โดยเฉพาะไม้สักเพื่อการส่งออก

4. แม่น้ำชินวิน มีความยาว 960 กิโลเมตร ไหลจากทิศเหนือไปทิศใต้ของประเทศมาบรรจบกับแม่น้ำเอยาวดีที่มณฑลเฉ่ย์

❖ การคมนาคมทางอากาศ : เมียนมาร์มีท่าอากาศยานภายในประเทศมากถึง 84 แห่ง โดยมีสายการบินที่สำคัญได้แก่

❖ สนามบินนานาชาติ มี 2 แห่ง คือ ที่กรุงย่างกุ้งและเขตมณฑลเฉ่ย์ ปัจจุบันมีสายการบินหลายสายที่มีเที่ยวบินไปยังเมียนมาร์ อาทิ การบินไทย แอร์เอเชีย มีเที่ยวบินจากกรุงเทพฯ ไปกรุงย่างกุ้งทุกวัน บางกอกแอร์เวย์ Indian Airline และ Malaysia Airline เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีเที่ยวบินตรงจากกรุงย่างกุ้งไปยังเมือง/ ประเทศต่างๆ อาทิ กรุงเทพฯ จาการ์ตา (เมืองหลวงของอินโดนีเซีย) ฮองกง สิงคโปร์ กัวลาลัมเปอร์ (เมืองหลวงของมาเลเซีย) คุนหมิง (เมืองหลวงของมณฑลยูนนานของจีน) ลอนดอน (เมืองหลวงของสหราชอาณาจักร) โอซากา (ญี่ปุ่น)

■ สายการบินประจำชาติของเมียนมาร์ ได้แก่ Myanmar Airways International ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ สำหรับสายการบินในประเทศ เช่น Air Mandalay, Air Bagan และ Yangon Airways ที่มีเที่ยวบินส่วนใหญ่ไปยังเมืองต่างๆ ในเมียนมาร์

■ สายการบินระหว่างประเทศ เช่น ย่างกุ้ง - มณฑลเฉ่ย์ - คุนหมิง - ฮานอย, ย่างกุ้ง - เวียงจันทน์ - โฮจิมินห์, ย่างกุ้ง - กรุงเทพฯ - พนมเปญ, ย่างกุ้ง - บังกลาเทศ, ย่างกุ้ง - อินเดีย, มณฑลเฉ่ย์ - เชียงใหม่

❖ เส้นทางทางการค้าที่เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน

■ เส้นทางคมนาคมไทย - เมียนมาร์ เส้นทางถนนที่ใช้คมนาคม ส่งสินค้าระหว่างไทย-เมียนมาร์ มีจุดผ่านแดนถาวรตามแนวชายแดนไทย-เมียนมาร์ ใน 7 จังหวัด คือ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ตาก กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และระนอง เส้นทางสายสำคัญที่เป็นความร่วมมือระหว่างไทยกับเมียนมาร์ มีดังนี้

■ เส้นทางช่วงแม่สอด/ เมียวดี - เชียงเขาะนาวาศรี เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่พัฒนาโดยรัฐบาลไทยเสนอความช่วยเหลือแบบให้เปล่าแก่รัฐบาลเมียนมาร์ เพื่อใช้ก่อสร้างและบูรณะเส้นทางช่วงแม่สอด/ เมียวดี - เชียงเขาะนาวาศรี รวมระยะทาง 17.35 กิโลเมตร กรมทางหลวงของไทยได้ทำการสำรวจและออกแบบเส้นทาง โดยประมาณการเงินค่าก่อสร้างและค่าควบคุมงานเป็นมูลค่าประมาณ 122.9 ล้านบาท

■ เส้นทางช่วงเขาะนาวาศรี - กอกะเร็ก - ท่าตอน แบ่งเป็น 3 เส้นทาง ได้แก่

- เส้นทางที่ 1 ช่วงเชียงเขาะนาวาศรี - กอกะเร็ก - อินดู - พะอัน - ท่าตอน รวมระยะทาง 172 กิโลเมตร โดยรัฐบาลไทยได้เสนอแนะและให้ความช่วยเหลือเป็นเงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนมูลค่า 1,350 ล้านบาท เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่สั้นที่สุด ทำให้การขนส่งสินค้าผ่านเส้นทางนี้ประหยัดเวลาและค่าขนส่งได้มาก

- เส้นทางที่ 2 ช่วงเชียงเขาะนาวาศรี - กอกะเร็ก - มูดอง - เมาะละหม่าง - ท่าตอน รวมระยะทาง 236 กิโลเมตร เส้นทางสายนี้จะทับซ้อนกับเส้นทางสายที่ 1 ถึงกอกะเร็กแล้วอ้อมลงไปทางใต้ผ่านเมาะละหม่างและวกไปทางเหนือไปท่าตอน เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่รัฐบาลเมียนมาร์เสนอ เนื่องจากเมียนมาร์ต้องการให้ถนนเส้นนี้ผ่านเมาะละหม่าง ซึ่งเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอันดับ 3 ของเมียนมาร์รองจากกรุงย่างกุ้ง และเมืองมัณฑะเลย์ รวมทั้งยังเป็นเมืองท่าที่สำคัญและเป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมอีกด้วย โดยรัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือเป็นเงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนมูลค่า 2,150 ล้านบาท

- เส้นทางที่ 3 เป็นเส้นทางเดียวกับเส้นทางที่ 1 แต่จะมีถนนแยกจากสามแยกอินดูไปเชื่อมเกาะละแหม่ง ระยะทาง 212 กิโลเมตร เส้นทางนี้รัฐบาลไทยพร้อมให้ความช่วยเหลือเป็นเงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนมูลค่า 1,780 ล้านบาท นอกจากนี้ เส้นทางช่วงท่าตอน - ย่างกุ้ง มีระยะทางประมาณ 246 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 3 - 4 ชั่วโมง

■ เส้นทางเมียนมาร์ - ไทย - ลาว เวียดนาม เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่พัฒนาตามโครงการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (East - West Economic Corridor: EWEC) เป็นโครงการนำร่องภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งจะก่อสร้างถนนเชื่อมโยงเส้นทางของเมียนมาร์ ไทย ลาว และเวียดนามเข้าด้วยกัน รวมระยะทางทั้งหมดประมาณ 1,511 กิโลเมตร ดังนี้

- เส้นทางฝั่งตะวันออกของไทยเริ่มจากจังหวัดมุกดาหาร สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 เข้าไปยังแขวงสะหวันนะเขตของลาว ผ่านจังหวัดดองฮา และสิ้นสุดที่จังหวัดดานังของเวียดนาม

- เส้นทางฝั่งตะวันตกของไทยเริ่มจากอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ไปยังเมืองเมียวดี ท่าตอน และย่างกุ้งของเมียนมาร์ ซึ่งมีถนนเชื่อมไปยังย่างกุ้ง - ไทย และเมียนมาร์ได้ร่วมรับผิดชอบการก่อสร้างถนนช่วงแม่สอด/ เมียวดี - เจริญนคร - กอกะเร็ก - ท่าตอน - ย่างกุ้ง โดยรัฐบาลไทยได้เสนอให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่าและให้เงินกู้แบบมีเงื่อนไขผ่อนปรนแก่รัฐบาลเมียนมาร์ด้วย ทั้งนี้ ถนนสายดังกล่าวก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2550 ซึ่งจะทำให้การขนส่งสินค้าและการเดินทางไปมาระหว่างกันในภูมิภาคนี้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น และเส้นทางสายนี้ยังสามารถเชื่อมต่อไปยังอินเดียและประเทศในกลุ่มเอเชียใต้อื่นๆ ได้อีกด้วย

■ เส้นทางเมียนมาร์ - อินเดีย เป็นเส้นทางที่รัฐบาลอินเดียให้การสนับสนุนในช่วงที่ติดกับชายแดนรัฐมณีปุระ ระยะทาง 169 กิโลเมตร

โดยสามารถเชื่อมต่อจากเมืองมณฑลทะเลย์ ไปยังเมืองกะเลา แล้วไปยังชายแดนเมียนมาร์ที่เมืองทามู ก่อนข้ามสู่เมืองมอเลย์ของรัฐมณีปุระ

■ เส้นทางเมียนมาร์ - จีน เป็นเส้นทางที่รัฐบาลจีนให้ความสำคัญสนับสนุน เนื่องจากต้องการให้เมียนมาร์เป็นเส้นทางระบายสินค้าและออกสู่ทะเล โดยสามารถเชื่อมต่อจากเมืองมณฑลทะเลย์เข้าสู่เมืองลาร์โอ แล้วเข้าสู่ชายแดนที่เมืองมูเซ ก่อนเข้าสู่เขตวันที่สุยลี่ เส้นทางที่สอง เป็นเส้นทางที่เชื่อมจากเมืองเชียงตุง ของรัฐฉาน ก่อนเข้าสู่เขตเมืองลาแล้วเข้าสู่จีน

3.1.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

เมียนมาร์เป็นประเทศที่มีประชากรมาจากเผ่าพันธุ์ต่างๆ ถึง 135 เผ่าพันธุ์ ประกอบด้วยเชื้อชาติหลักๆ คือ เมียนมาร์ ไทยใหญ่ กะเหรี่ยง ยะไข่ จีน มอญ และอินเดีย ตามลำดับ เมียนมาร์บัญญัติให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติในปี พ.ศ. 2517 เนื่องจากมีผู้นับถือศาสนาพุทธอยู่ในประเทศมากถึง 89% ซึ่งเป็นพุทธนิกายเถรวาทหรือหินยาน ส่วนศาสนาอื่นๆ ในเมียนมาร์ รวมถึงศาสนาคริสต์ อิสลาม ฮินดู และอื่นๆ อีกเล็กน้อย วัฒนธรรมของเมียนมาร์ได้รับอิทธิพลทั้งจากจีน อินเดีย และไทย รวมถึงภาษา ดนตรี และอาหาร สำหรับศิลปะของเมียนมาร์นั้น ได้รับอิทธิพลจากวรรณคดีและพระพุทธรูปศานานิกายเถรวาท สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมเมียนมาร์และไทยมีจุดร่วมเหมือนกัน คือศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลักประจำชาติ ทำให้มีวิถีชีวิตความเชื่อการทำบุญ ประเพณีต่างๆ คล้ายคลึงกับประเทศไทย และชาวเมียนมาร์ที่เป็นชนกลุ่มน้อย เช่น ไทยใหญ่ หรือกะเหรี่ยง สามารถสื่อสารภาษาไทยเข้าใจกันได้ดี

นโยบายด้านสังคมและวัฒนธรรมของเมียนมาร์ให้ความสำคัญต่อการยกระดับจิตใจและศีลธรรมของประชาชน การรักษาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมประจำชาติและเน้นความรักชาติ รัฐบาลเมียนมาร์ไม่ส่งเสริมให้ประชาชนเมียนมาร์รับวัฒนธรรมต่างชาติโดยเฉพาะวัฒนธรรมตะวันตก มีการปิดกั้นเสรีภาพของสื่อมวลชนซึ่งทำให้ประชาชนไม่มีข้อเปรียบเทียบกับความ

เป็นอยู่และวัฒนธรรมของประชาชนประเทศอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้รัฐบาลเมียนมาร์สามารถควบคุมและปกครองประเทศได้อย่างมั่นคงมากขึ้น แต่ในปัจจุบันนี้ วัฒนธรรมเมียนมาร์ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกมากขึ้น

ด้านการแต่งกาย ชาวเมียนมาร์ทั้งหญิงและชายนิยมนุ่งโสร่ง เรียกว่า ลองยี ส่วนการแต่งกายแบบโบราณเรียกว่า ลุนตยาอซิก โดยความเป็นอยู่ในเมียนมาร์ มีความสะดวกเฉพาะอยู่ในกรุงย่างกุ้งและเมืองใหญ่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น ในกรุงย่างกุ้งมีโรงแรมชั้นดีได้มาตรฐานหลายแห่ง สำหรับผู้ที่จะไปอยู่เพื่อทำงานหรือประกอบธุรกิจมีที่พักให้เลือกทั้งบ้านเช่า หรือ Serviced apartment การอยู่อพาร์ทเมนท์มีข้อดีในแง่ที่ผู้เช่าไม่ต้องกังวลปัญหาไฟฟ้าและน้ำประปา แต่ค่าเช่าค่อนข้างสูง ส่วนสินค้าอุปโภคบริโภคในกรุงย่างกุ้ง หาซื้อได้ทั่วไป โดยมีสินค้าที่นำเข้าจากไทยหลายอย่างและในกรุงย่างกุ้งมีร้านอาหารไทยหลายร้าน

3.2 ความเปลี่ยนแปลงของเมียนมาร์หลังการเลือกตั้ง

หลังการเลือกตั้ง เมียนมาร์มีความเปลี่ยนแปลงในประเทศมากมาย โดยหากยึดตาม 3 เสาหลักของอาเซียน คือ การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าเมียนมาร์ค่อยๆ ททยอยปรับโครงสร้างภายในประเทศ การพัฒนาทั้งโครงสร้างพื้นฐาน กฎหมาย และการปรับวิถีทางการเมืองมากขึ้น โดยรัฐบาลเมียนมาร์ได้กำหนดกรอบการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างรากฐานอันแข็งแกร่ง ผ่าน 4 เสาหลัก ซึ่งเป็นนโยบายการปฏิรูปประเทศของเมียนมาร์ คือ

เสาแรก - ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปทางการเมือง เพื่อปูทางไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์แบบ

เสาที่สอง - การปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม ให้ความสำคัญกับการกระจายรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

เสาที่สาม - การปฏิรูปหน่วยงานรัฐ ให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน และโปร่งใส และ

เสาที่สี่ - การพัฒนาและปฏิรูปภาคเอกชนให้แข็งแกร่ง ซึ่งสี่เสาหลักนี้เป็นภาพใหญ่ที่กำหนดทิศทางและกลยุทธ์แนวทางปฏิรูป ทั้งในระยะสั้น (2012-2015) และระยะยาว (2011-2031) ของประเทศ

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลของประธานาธิบดี เต็ง เส่ง มีอายุบริหารประเทศ 5 ปี ขณะนี้เดินทางมาเกินกว่าครึ่งทางแล้ว และในช่วงใกล้หมดวาระในห้วง 30 เดือนสุดท้ายนั้น ประธานาธิบดี เต็ง เส่ง ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเร่งด่วน 6 ด้าน (6 Priority Areas for 30-Month Plan)³⁶ เพื่อที่จะแสดงผลงานที่จับต้องได้ และให้ประชาชนเห็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นไปที่ 1) การพัฒนาด้านการไฟฟ้า 2) การประปา 3) การท่องเที่ยว 4) การเกษตร 5) การค้าการลงทุน สถาบันการเงิน และ 6) การสร้างงานโดยเฉพาะงานที่พึ่งพิงแรงงานจำนวนมาก

ทั้งนี้ ขอประมวลภาพสถานการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ภายใต้รัฐบาลของประธานาธิบดี เต็ง เส่ง โดยแยกออกเป็น 3 มิติ คือ สถานการณ์ด้านการเมืองและความมั่นคง สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ และสถานการณ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

3.2.1 สถานการณ์ด้านการเมืองและความมั่นคง มีความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างหลังเลือกตั้ง อาทิต

1) การปล่อยตัวนักโทษการเมือง โดยมีการปล่อยตัวแกนนำทาง

³⁶ เมียนมาร์ชู 4 เสาปฏิรูปประเทศ. <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/finance/asean-plus/20131011/535563>

การเมือง อาทินายมิน โก เนียง และนายโค โค จี ซึ่งได้รับบอสรภาพหลังจากถูกคุมขังมายาวนานเมื่อเดือนมกราคม 2555 โดยประธานาธิบดีเต็ง เส่งเป็นคนออกคำสั่งอภัยโทษ และมีการพบปะกันระหว่างนายนายเต็ง เส่ง กับเหล่าผู้นำจากกลุ่มแนวร่วมนักศึกษารุ่น 88 ซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อสนับสนุนประชาธิปไตย³⁷ ซึ่งการพบปะเพื่อหารือในครั้งนี้มีหัวข้อหลากหลาย เช่น การปรองดอง การร่างวัฒนธรรมทางการเมืองรูปแบบใหม่ ระบอบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เมียนมาร์เข้าสู่ช่วงเปลี่ยนแปลงทางการเมืองนับตั้งแต่มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2553 โดยพลเอกเต็ง เส่ง ได้ลงรับสมัครเลือกตั้ง พร้อมอดีตนายทหารอีกหลายคน จนกระทั่งมีรัฐบาลที่มาจากพลเรือนเป็นครั้งแรก ซึ่งการเลือกตั้งครั้งต่อไปในปี 2558 สมาชิกบางรายจากกลุ่มแนวร่วมนักศึกษารุ่น 88 มีความสนใจที่จะร่วมสมัครด้วย

2) การเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญของเมียนมาร์ โดยนางอง ซาน ซูจี หัวหน้าพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) และผู้นำฝ่ายค้านของเมียนมาร์ กล่าวว่า เมียนมาร์ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ และถ้าไม่มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้งทั่วไปในปี 2558 จะไม่ถือว่าเป็นการเลือกตั้งเสรีและยุติธรรม ทั้งนี้ เมียนมาร์จะมีการเลือกตั้งทั่วไปอีกครั้งในปี 2558 เพื่อเลือกสมาชิกรัฐสภาก่อนที่จะมีการเลือกตั้งประธานาธิบดี โดยนางซูจี ต้องการเสนอตัวเข้าเป็นประธานาธิบดีของเมียนมาร์ แต่ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันระบุว่าห้ามบุคคลที่มีคู่สมรส หรือบุตรเป็นชาวต่างประเทศ เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ทำให้นางซูจี ที่แต่งงานกับนายไมเคิล อาริส สามีชาวอังกฤษที่ล่องลับไปแล้ว และมีบุตรด้วยกัน 2 คน ที่ถือสัญชาติอังกฤษ ไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งผู้นำสูงสุดของประเทศ โดยจากการสำรวจความต้องการพบว่าชาวเมียนมาร์ต้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นสังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

³⁷ เต็ง เส่ง'พบนักกิจกรรมการเมืองครั้งแรก. <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/world/20130916/529951>

3) การเจรจากับชนกลุ่มน้อย โดยรัฐบาลเมียนมาร์ตัดสินใจอนุญาตให้ตั้งชนกลุ่มน้อยสามารถจัดตั้งพรรคการเมืองได้ ซึ่งถือเป็นอีกขั้นหนึ่งที่มุ่งไปสู่สันติภาพ โดยรัฐบาลได้มอบใบอนุญาตให้ตั้งพรรคประชาธิปไตยรัฐกะฉิ่นที่นำโดย ดร.มานาม ตู จา อดีตรองประธานองค์กรกะฉิ่นอิสระ (KIO) ซึ่งยินดีต่อการตัดสินใจอนุญาตของรัฐบาล หลังอดีตรัฐบาลเผด็จการทหารห้ามพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ กะฉิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งปี 2553 ยกเว้นแต่พรรคจากกะฉิ่นที่รัฐบาลเผด็จการทหารให้การสนับสนุน หลังพยายามยื่นลงทะเบียนตั้งพรรคการเมืองอยู่หลายครั้ง และเมื่อปี 2553 แต่ถูกคณะกรรมการเลือกตั้งปฏิเสธ ดร.มานาม ตู จา ระบุว่า การไม่สามารถลงทะเบียนพรรคการเมืองได้ในเวลานั้น ทำให้ประชาชนชาวกะฉิ่นสูญเสียประโยชน์ทางการเมืองอย่างมาก ซึ่งเป็นผลให้ในเวลาที่ไม่มีความมั่นคงอยู่ในรัฐสภา ทั้งนี้จากการเลือกตั้ง 2553 ที่ตัวแทนทางการเมืองของทหารชนะการเลือกตั้ง ถูกร้องเรียนว่ามีการโกงเลือกตั้ง และการไม่มีส่วนร่วมของนางอองซาน ซูจี ที่ถูกปล่อยตัวจากการถูกควบคุมตัวภายในบ้านพักหลังการเลือกตั้งเสร็จสิ้น การอนุมัติให้ตั้งพรรคการเมืองใหม่ในครั้งนี้ มีขึ้นหลังจากกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายกลุ่มของประเทศได้จัดการหารือครั้งสำคัญที่เมืองลยาซา อันเป็นที่มั่นของกะฉิ่นทางภาคเหนือ โดยรัฐบาลได้ร้องขอให้พรรคการเมืองทั้งหลายเข้าร่วมในการเจรจาสันติภาพ และหารือในประเด็นที่ครอบคลุมรอบด้าน ดังนั้นการเลือกตั้งที่กำลังจะมาถึง จะมีความสำคัญมากกว่าการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาในปี 2553 อย่างไม่รู้ก็ความขัดแย้งรอบใหม่ในกะฉิ่นที่เกิดขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2554 เมื่อข้อตกลงหยุดยิง 17 ปี สิ้นสุดลงที่ทำให้ประชาชนราว 100,000 คน ต้องไร้ที่อยู่ซึ่งเหตุนี้เองเลือดในกะฉิ่นและความไม่สงบทางศาสนาในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศเมียนมาร์บดบังความชื่นชมอย่างกว้างขวางต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลังประเทศหลุดพ้นจากการปกครองของรัฐบาลเผด็จการทหารที่ยาวนานหลายทศวรรษ รัฐบาลปฏิรูปของประธานาธิบดีเต็ง เส่ง ได้บรรลุข้อตกลงสันติภาพ

เบื้องต้นกับกลุ่มกบฏชนกลุ่มน้อยส่วนใหญ่ แต่การหยุดยิงในกะฉิ่นนั้นยังไม่เด็ดขาด ซึ่งรัฐบาลหวังที่จะบรรลุข้อตกลงสันติภาพทั่วประเทศในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า³⁸

4) การอนุญาตให้จัดตั้งพรรคการเมือง ขณะนี้พรรคการเมืองชนกลุ่มน้อยจำนวน 15 พรรค ซึ่งเคยลงสมัครรับเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2553 ได้เตรียมรวมตัวกันเป็นพรรคการเมืองเดียว เพื่อลงชิงชัยในศึกการเลือกตั้งที่กำลังจะมีขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2558 และเพื่อแข่งขันกับสองพรรคการเมืองใหญ่อย่างพรรค USDP ของรัฐบาลและพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) ของนางอองซานซูจี มีรายงานว่า เมื่อช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมา ตัวแทนจากสมาชิกพรรคการเมืองชนกลุ่มน้อยทั้ง 15 พรรคการเมือง ได้มีการจัดการประชุมร่วมกันที่เมืองตองจี รัฐฉาน เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางการรวมกลุ่มและนโยบายของพรรคที่จะนำไปใช้ในการหาเสียง โดยในที่ประชุม ตัวแทนจากพรรคการเมืองชนกลุ่มน้อยได้มีมติเห็นชอบร่วมกันในการรวมตัวเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียว และมีการตกลงจะใช้ชื่อพรรคว่า พรรคสหพันธรัฐสหภาพ (Federal Union Party - FUP) ทั้งนี้หลังจากที่ได้ชื่อพรรคการเมืองใหม่แล้ว ที่ประชุมยังได้มีการหารือเกี่ยวกับประเด็นการสร้างระบอบสหพันธรัฐให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในประเทศเมียนมาร์ และมีการหารือเกี่ยวกับแนวโน้มความเป็นไปได้ต่อการเรียกร้องให้รัฐบาลมีการยกเลิกกฎหมายมาตราที่ 17/2 ที่มีการประกาศห้ามกลุ่มที่ถูกรัฐบาลเมียนมาร์ระบุว่าเป็นกลุ่มนอกกฎหมาย เช่น กลุ่มของกองกำลังชนกลุ่มน้อยให้การสนับสนุนและจัดตั้งพรรคการเมือง เนื่องจากกฎหมายนี้จะใช่อุปสรรคที่ส่งผลต่อการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่โดยตรง กล่าวได้ว่าการจัดตั้งพรรค FUP ขึ้นมาครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจทางการเมืองและเข้าไปทำหน้าที่ปกป้องสิทธิของชนกลุ่มน้อยทั้งหมดในประเทศที่ถูกเลือก

³⁸ รัฐบาลเมียนมาร์อนุญาตชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์กะฉิ่นตั้งพรรคการเมือง. <http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9560000136191>

ปฏิบัติจากรัฐบาลเมียนมาร์มาอย่างยาวนาน ซึ่งหากพรรคได้รับชัยชนะจนสามารถเข้าไปทำหน้าที่ในสภาได้ ชนกลุ่มน้อยก็จะสามารถยื่นข้อเสนอและต่อรองกับผู้นำประเทศได้มากขึ้น มีรายงานว่า สมาชิกพรรคการเมืองทั้ง 15 พรรคการเมืองที่มารวมกลุ่มกันเป็นพรรคการเมือง FUP ในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย พรรคการเมืองกองกำลังว่า พรรคการเมืองมอญใหม่ พรรคการเมืองฉิ่น พรรคการเมืองกะเหรี่ยง พรรคการเมืองคะเรนนิ พรรคการเมืองรัฐยะไข่ และ พรรคการเมืองพะโอ เป็นต้น ทั้งนี้ หลังจากได้รับการอนุมัติให้การเข้าชิงชัยในการเลือกตั้งแล้ว พรรค FUP ก็เตรียมที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่ทั้ง 7 รัฐ และ 7 ภาค โดยหวังตั้งฐานคะแนนเสียงจากชนกลุ่มน้อยที่กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศ³⁹

5) การเสริมศักยภาพกองทัพ รัฐบาลเมียนมาร์จัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2556 - 2557 ให้กับกองทัพ จำนวน 2,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากงบประมาณรวมทั้งสิ้น 19,490 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 12 จากงบประมาณทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อต้องการให้กองทัพมีการนำงบประมาณดังกล่าวไปพัฒนาศักยภาพทางด้านกรรบ โดยกระทรวงกลาโหมจะนำงบประมาณที่ได้ไปจัดซื้อเครื่องบินรบที่มีความทันสมัยและอาวุธทางการทหารต่างๆ ด้วยงบประมาณ 1,250 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนที่เหลือจะนำไปพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ เช่น จัดการฝึกซ้อมร่วมกับกองทัพจากประเทศอื่นๆ รวมถึงการส่งเจ้าหน้าที่ทหารไปศึกษาดูงานยังต่างประเทศด้วย โดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนากองทัพในครั้ง นี้ ได้รับการอนุมัติ อย่างเป็นทางการจากการประชุมรัฐสภา ภายใต้พระราชบัญญัติการวางแผนแห่งชาติ สำหรับปีงบประมาณ 2556 - 2557 เรียบร้อยแล้ว และนับเป็นครั้งแรกที่ประเทศเมียนมาร์มีการนำข้อมูลตัวเลขด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านกองทัพเปิดเผยต่อสื่อมวลชน หลังจากที่ที่ผ่านมาในช่วงการปกครองแบบเผด็จการทหารจะไม่มี การนำข้อมูล

³⁹ 15 พรรคการเมืองชนกลุ่มน้อย เตรียมรวมเป็นพรรคเดียว หวังสู้ศึกเลือกตั้งปี 2558 . <http://salweennews.org/home/?p=6330>

ดังกล่าวออกเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบแต่อย่างใด ขณะที่หลายฝ่ายได้ออกมาแสดงความคิดเห็นว่า รัฐบาลเมียนมาร์ควรจะทุ่มงบประมาณทางการศึกษาและการสาธารณสุขภายในประเทศมากกว่าการนำงบประมาณไปใช้จ่ายในเรื่องของกองทัพ เนื่องจากทั้งสองเรื่องนี้ เป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญ มากกว่าสิ่งอื่น เพราะในช่วงปีที่ผ่านมา รัฐบาลพม่าได้จัดสรรงบประมาณจำนวนเพียง 7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ใน ด้านการสาธารณสุขหรือคิดเป็นร้อยละ 1.8 เท่านั้นของงบประมาณทั้งหมด⁴⁰

6) ความพยายามปราบปรามยาเสพติด เมื่อ 25 มี.ค.56 องค์การว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ได้ออกมาเผยแพร่ข้อมูลตัวเลขล่าสุด ที่ชี้ว่าปัจจุบันเมียนมาร์ยังเป็นแหล่งค้ายาเสพติดรายใหญ่อันดับต้นๆ ของโลก แม้ว่าในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลเมียนมาร์จะพยายามเดินหน้าปฏิรูปประเทศ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างจริงจังแล้วก็ตาม ในรายงานของ UNODC ระบุว่า เมียนมาร์ยังมีการปลูกฝิ่นเป็นบริเวณกว้าง โดยเฉพาะตามพื้นที่แนวชายแดน ซึ่งเป็นพื้นที่ของกองกำลังชนกลุ่มน้อย เนื่องจากชาวบ้านในพื้นที่ดังกล่าวยังคงยึดอาชีพการปลูกฝิ่นและผลิตสารเสพติดส่งให้พ่อค้ายาเสพติดรายใหญ่จากหลายประเทศทั่วโลก เพราะเป็นอาชีพที่มีรายได้สูง ไม่ต้องลงทุนและลงแรงมากนักก็มีคนเข้ามารับซื้อถึงที่ จากการวิเคราะห์ของ UNODC มองว่าการเข้าไปปราบปรามและสกัดกั้นการปลูกฝิ่นในพื้นที่ชนกลุ่มน้อยของรัฐบาลพม่าไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะรัฐบาลอาจต้องพบกับความล้มเหลวต่อแผนการเจรจากับกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ส่วนใหญ่ยังคงยึดมั่นกับอาชีพค้ายาเสพติด บางครั้งรัฐบาลจึงจำเป็นต้องละเลยต่อมาตรการดังกล่าวไป จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ยาเสพติดกลับมีปริมาณมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นในเมียนมาร์ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคในการเจรจาสันติภาพกับกองกำลังชนกลุ่มน้อย ปัญหา

⁴⁰ รัฐบาลเมียนมาร์อัดบงกทักกว่า 2,400 ล้านเหรียญหวังเสริมศักยภาพทางการทหารให้เพิ่มมากขึ้น. โตะข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม - มิถุนายน 2556. หน้า 11. ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. http://www.isc-gspa.org/News_old/file/2013851122111.pdf

การลักลอบปลูกฝิ่นและการผลิตสารเสพติด ล้วนแล้วแต่จะเป็นการอุดหนุนให้ประเทศไม่สามารถเดินหน้าตามแผนการพัฒนาและปฏิรูปประเทศได้อย่างเต็มที่เท่าที่ควร นับเป็นบททดสอบความท้าทายของรัฐบาลชุดนี้เป็นอย่างยิ่งว่าจะมีมาตรการหรือแนวทางใดที่จะนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกด้านพร้อมๆ กัน กล่าวได้ว่าจากผลสำรวจของ UNODC ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 เมียนมาร์ยังคงครองแชมป์การเป็นประเทศที่มีการปลูกฝิ่นมากที่สุดภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และติดอันดับที่สองของโลก รองจากประเทศอัฟกานิสถาน⁴¹

7) การเก็บกู้ระเบิดในพื้นที่กองกำลังชนกลุ่มน้อย โดยเจ้าหน้าที่ทหารจากหน่วยเก็บกู้ระเบิดได้รับคำสั่งจากรัฐบาลเมียนมาร์ให้จัดชุดลงพื้นที่รัฐกะเหรี่ยง เพื่อเริ่มดำเนินโครงการเก็บกู้ระเบิดในพื้นที่บริเวณจุดเสี่ยงโดยรอบของเมืองพวอัน ซึ่งก่อนหน้านี้เป็นสนามรบและมีการวางกับระเบิดอยู่เป็นจำนวนมาก โดยสาเหตุของการดำเนินการในครั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการเจรจาหยุดยิงระหว่างรัฐบาลเมียนมาร์กับกองกำลังกะเหรี่ยง KNU ที่ประสบความสำเร็จและมีแนวโน้มความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยโครงการลงพื้นที่ เก็บกู้ระเบิดในเมืองพวอัน รัฐกะเหรี่ยง ได้เริ่มดำเนินการมาเกือบสองเดือนแล้ว แต่ไม่ได้มีการเปิดเผยต่อสื่อมวลชนมากนัก จึงไม่ได้เป็นข่าวใหญ่โต ซึ่งหลังจากการเข้าไปเก็บกู้ระเบิด พบว่ามีการฝังระเบิดไว้อยู่เกือบทุกพื้นที่ที่เป็นแนวเขตแดนของกองกำลัง KNU และส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณที่ชาวบ้านมักใช้เดินทาง แต่หลังจากที่เจ้าหน้าที่ได้เข้าไปเก็บกู้ ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่สามารถเดินทางได้อย่างปลอดภัยโดยไม่ต้องกังวลมากขึ้น มีรายงานว่า รัฐบาลได้มีการจัดตั้งศูนย์เก็บกู้ระเบิดขึ้นมา โดยใช้ชื่อเรียกว่า Myanmar Mine Action Center หรือศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิด

⁴¹ UNODC เผยพม่ายังเป็นแหล่งค้ายาเสพติดรายใหญ่ของโลก กระทบแผนการพัฒนาประเทศของรัฐบาล. โตะข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม - มิถุนายน 2556. หน้า 33. ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. http://www.isc-gspa.org/News_old/file/201385112211.pdf

แห่งเมียนมาร์ ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณมากกว่า 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากสหภาพยุโรป และองค์การ The Norwegian People's Aid ของประเทศ นอร์เวย์ เพื่อดำเนินการด้านเก็บกู้ระเบิดตามแนวพื้นที่การสู้รบของกองกำลังชนกลุ่มน้อยทั้งหมดในประเทศ รวมถึงจะต้องมีการกิจด้านการวางแผนผังของพื้นที่ภายในประเทศที่คาดว่าจะมีการวางกับระเบิด โดยงบประมาณก้อนนี้ จะสามารถดำเนินการได้ต่อไปอีกประมาณ 18 เดือน⁴²

3.2.2 สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

1) การลงทุน สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและพัฒนา (องค์การมหาชน) หรือ ITD ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการค้าการลงทุนในเมียนมาร์อย่างต่อเนื่องโดยไทยเป็นประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนในเมียนมาร์โดยตรงสะสมมากที่สุดเป็นอันดับสองรองจากจีน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้นักลงทุนชาวไทยสนใจลงทุนในเมียนมาร์มากขึ้น คือ กฎหมายการลงทุนต่างชาติฉบับใหม่ ที่ผ่านการอนุมัติจากประธานาธิบดีเต็ง เส่ง กฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน รูปแบบการลงทุน รวมถึงสิทธิประโยชน์และข้อจำกัดต่างๆ สำหรับการลงทุน ซึ่งเป็นการส่งสัญญาณอย่างเป็นทางการของรัฐบาลเมียนมาร์ที่จะส่งเสริมการค้าการลงทุนกับต่างชาติ สิ่งนี้นักลงทุนชาวไทยควรให้ความสำคัญและศึกษาเพิ่มเติม คือ ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม แนวคิดในการทำธุรกิจของชาวเมียนมาร์เพื่อความสำเร็จในการลงทุนทำธุรกิจร่วมกัน สำคัญของกฎหมายดังกล่าว ด้านเงินลงทุน ไม่มีการระบุถึงเงินลงทุนขั้นต่ำ หรือ สัดส่วนการลงทุนขั้นต่ำอย่างชัดเจน และสามารถทำได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการต่างชาติลงทุนทั้งหมด 2) การร่วมลงทุนระหว่างเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐบาลเมียนมาร์ และ 3) เป็นการร่วมทุนหลายฝ่าย ด้านการเช่าที่ดิน มีสิทธิใช้ที่ดิน โดยการเช่าเท่านั้น ไม่ว่าจะเช่าจากหน่วยงานของรัฐ หรือจากเอกชนเป็นเวลา

⁴² รัฐบาลพม่าเริ่มดำเนินการเก็บกู้ระเบิดในพื้นที่รัฐกะเหรี่ยงแล้ว หลังการเจรจาสงบศึกเริ่มประสบผลสำเร็จ. โตะข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2556. หน้า 171. ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. http://www.isc-gspa.org/News_old/file/2013851122111.pdf

50 ปี และสามารถต่อสัญญาเช่าได้ 2 ครั้ง ครั้งละ 10 ปี ด้านภาษี จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ (Tax holiday) เป็นเวลา 5 ปี และถ้ามีการนำกำไรมาลงทุนต่อจะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้ในส่วนนั้น 1 ปี รวมถึงสิทธิพิเศษด้านภาษีอื่นๆ

นอกจากนี้การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายจะได้รับสิทธิพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายอีกด้วย ด้านการจ้างแรงงาน ในช่วง 2 ปีแรก จะต้องมีการจ้างแรงงานสัญชาติเมียนมาในสัดส่วนอย่างน้อย 25% ของการจ้างงานทั้งหมด ในปีี่ 4 ให้เพิ่มเป็น 50% และในปีที่ 6 กำหนดให้เป็น 75% แต่ทั้งนี้คณะกรรมการมีอำนาจที่จะปรับกำหนดเวลาดังกล่าวนี้ให้เหมาะสมกับประเภทของธุรกิจได้ ในกรณีที่เป็นงานที่ไม่ต้องใช้ฝีมือ กฎหมายกำหนดว่า จะต้องจ้างชาวเมียนมาเท่านั้น ในกรณีที่เป็นงานที่ต้องใช้ความชำนาญพิเศษ และต้องมีการคัดเลือก ต้องให้สิทธิแก่คนเมียนมาและต่างชาติอย่างเท่าเทียมกัน ด้านการโอนเงินผลกำไร ผู้ลงทุนสามารถโอนเงินผลกำไรหลังหักภาษีไปต่างประเทศได้ และ ด้านบทลงโทษ กรณีที่นักลงทุนได้กระทำการขัดต่อกฎหมายนี้ หรือ กฎหมายอื่น หรือ ระเบียบ หรือ คำสั่งอื่นใด การลงโทษนั้นจะมีลำดับชั้นจากเบาไปหาหนัก เริ่มแต่ การตักเตือน พักสิทธิพิเศษเป็นการชั่วคราว เพิกถอนใบอนุญาตลงทุน และขึ้นบัญชีดำนักลงทุนรายนั้นๆ

2) การท่าเรือ เมียนมาจะสร้างท่าเทียบเรือลำเลียงสินค้าเพิ่มอีก 14 แห่งในท่าเรืออย่างกุง ภายใต้โครงการการพัฒนาท่าเรือของรัฐบาล โดยท่าเทียบเรือ 7 แห่งจากทั้งหมด จะสร้างขึ้นผ่านการร่วมทุน และความช่วยเหลือจากต่างชาติ ท่าเรือเมียนมาจะมีความสำคัญอย่างมากในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลังท่าเรือน้ำลึกทวาย และท่าเรือน้ำลึกจ๊อกพิว (Kyauk Phyu) เสร็จสมบูรณ์ รัฐมนตรีกระทรวงคมนาคมเมียนมาเผยว่า ท่าเรือนครย่างกุงเป็นท่าเรือที่จัดการกับการนำเข้า-ส่งออกสินค้าร้อยละ 85 จากทั้งหมดของประเทศ และรัฐบาลจะรับผิดชอบการก่อสร้างท่าเทียบเรือร้อยละ 25 ขณะที่ท่าเทียบเรือส่วนที่เหลือเป็นการก่อสร้างโดยเอกชน ขณะเดียวกันทางการเมียนมาได้แปรรูปท่าโบอังกอร์

ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ท่าเทียบเรือหลักของท่าเรือนครย่างกุ้งให้แก่บริษัท เมียนมาร์ อีโคโนมิก โซลติง ที่เป็นกิจการของทหาร โดยขายท่าเทียบเรือดังกล่าว ในราคามากกว่า 30,000 ล้านจ๊าด (34.89 ล้านดอลลาร์) ทั้งนี้ ทางการเมียนมาร์ได้ซื้อเงินทุนจากเอกชนเข้ายื่นประมูลเพื่อพัฒนาระดับท่าเรือย่างกุ้งไปสู่การเป็นท่าเรือที่ได้มาตรฐานสากล โดยบริษัทเฟิร์ลแลนด์ ซึ่งเป็นหนึ่งในบริษัทเอกชนหลายรายที่เข้าร่วมประมูล สามารถคว้าสัญญาเช่าที่นาน 15 ปี เพื่อดำเนินการพัฒนาโครงการ⁴³

3) การเดินทางเยือนเมียนมาร์ของนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น โดยนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ ของประเทศญี่ปุ่นได้เดินทางเยือนเมียนมาร์ที่นับเป็นครั้งแรกในรอบ 36 ปี ที่นายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่นเดินทางเยือนเมียนมาร์ โดยมีกำหนดการอยู่ในประเทศเมียนมาร์เป็นเวลา 3 วัน เพื่อสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ และจุดมุ่งหมายหลักของการเดินทางเยือนเมียนมาร์ในครั้งนี้ คือ การเข้าพบกับประธานาธิบดีเต็งเส่ง เพื่อหารือเกี่ยวกับประเด็นความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ อาทิเช่น การติดตามผลการดำเนินงานของโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่ญี่ปุ่นให้การสนับสนุนด้านเงินทุน รวมถึงการหารือเกี่ยวกับแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษติละหวาในเมืองย่างกุ้ง ซึ่งหลังจากที่มีการเข้าพบเพื่อหารือกันเบื้องต้นกับประธานาธิบดีเต็งเส่งแล้ว ซึ่งโครงการก่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษติละหวาในเมืองย่างกุ้ง โดยมีบริษัทมิตซูบิชิ ซุมิโตโม เข้ามาช่วยในการดำเนินการก่อสร้างและพัฒนาโครงการเขตเศรษฐกิจดังกล่าวร่วมกับเมียนมาร์ ทั้งนี้กล่าวได้ว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษติละหวาตั้งอยู่ในเขตเมืองย่างกุ้ง มีเนื้อที่กว้างถึง 15,000 ไร่ ประกอบไปด้วยท่าเรือและนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่รองลงมาจากเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย โดยเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง

⁴³ เมียนมาร์จะสร้างท่าเทียบเรือในย่างกุ้งเพิ่มอีก 14 แห่ง ยกระดับสู่มาตรฐานสากล.<http://www.manager.co.th/indochina/viewnews.aspx?NewsID=9560000048306>

รัฐบาลทั้งสองประเทศ โดยโครงการดังกล่าวได้เริ่มต้นขึ้นมาตั้งแต่ช่วงเดือน ธันวาคม 2555 และจะมีการเริ่มดำเนินการก่อสร้างภายในปี พ.ศ.2558⁴⁴

4) ญีปุ่นตกลงนำเข้าข้าวจากเมียนมาร์ ซึ่งการตัดสินใจในครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกในรอบ 45 ปี ที่ญีปุ่นยอมเปิดโอกาสให้ธุรกิจจากต่างประเทศนำสินค้าเข้ามาขายในประเทศของตนเองได้ เนื่องจากเป็นที่ทราบกันดีว่า ญีปุ่นมีนโยบายปกป้องอุตสาหกรรมการค้าข้าวของตนเองอย่างดีที่สุดติดอันดับต้น ๆ ของโลก ซึ่งการตัดสินใจในครั้งนี้ นับเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีที่ญีปุ่นมีต่อเมียนมาร์ นับเป็นการช่วยเหลือประเทศเมียนมาร์อีกช่องทางหนึ่งที่ประเทศญีปุ่นได้แสดงออกมาให้นานาประเทศได้เห็น หลังจากที่รัฐบาลญีปุ่นตัดสินใจร่วมดำเนินธุรกิจค้าข้าวกับประเทศเมียนมาร์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อดึงให้เมียนมาร์กลับมาครองตำแหน่งที่มีการค้าข้าวมากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยนอกจากนี้ ยังมีรายงานว่า ญีปุ่นยังเตรียมขยายการลงทุนด้านอุตสาหกรรม การแปรรูปข้าวในประเทศเมียนมาร์อีกด้วย กล่าวได้ว่า บริษัทของญีปุ่นที่จะเข้ามาดำเนินกิจการการค้าข้าวร่วมกับประเทศเมียนมาร์ คือ บริษัท มิตซูย (Mitsui) ซึ่งเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ในด้านการลงทุนและการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศของญีปุ่น โดยมีบริษัทตัวแทนจากประเทศเมียนมาร์ที่จะร่วมทำธุรกิจด้วย คือ บริษัท แมปโก้ (Myanmar Agribusiness Public Corporation) โดยในเบื้องต้นทราบมาว่า บริษัท มิตซูยเตรียมจะเข้ามาเปิดโรงงานแปรรูปข้าวจำนวน 4 แห่งในเมียนมาร์ ซึ่งจะอยู่ในเมืองที่มีการเพาะปลูกข้าวเป็นหลัก ได้แก่ เมืองเหน่ปยีต้อ, ย่างกุ้ง, อีระวดี และพะโค

การที่เมียนมาร์ตกลงที่จะร่วมธุรกิจด้านการค้าข้าวกับประเทศญีปุ่นในครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อต้องการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการผลิตและแปรรูปข้าวให้มีความทันสมัยมากขึ้น หลังจากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เมียนมาร์ยังขาดการ

⁴⁴ นายภา ญีปุ่นเยือนเมียนมาร์ กระชับสัมพันธ์สานต่อความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ. โต๊ะข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2556. หน้า 116. ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. http://www.isc-gspa.org/News_old/file/2013851122111.pdf

พัฒนาในด้านดังกล่าวอย่างจริงจัง ซึ่งการที่ญี่ปุ่นจะเข้ามาดำเนินการสร้างโรงงานแปรรูปข้าวในครั้งนี้จะช่วยให้เมียนมาร์มีการส่งออกข้าวที่มีคุณภาพไปยังประเทศอื่นๆ ได้มากขึ้น อีกทั้งยังมีผลผลิตอื่นๆ ที่ได้จากการแปรรูปข้าวออกจำหน่ายสู่ตลาดเป็นผลพลอยได้อีกด้วย การเข้ามาดำเนินธุรกิจค้าข้าวในเมียนมาร์ของประเทศญี่ปุ่นในครั้งนี้ นับเป็นการวางรากฐานให้กับธุรกิจการค้าข้าวของประเทศเมียนมาร์ได้เป็นอย่างดี และเชื่อว่าในอีกไม่เกิน 2 ปีข้างหน้า เมียนมาร์จะกลับมาเป็นผู้ส่งข้าวอันดับต้น ๆ ของโลกอีกครั้ง ทั้งนี้จะเห็นได้จากในช่วงงบประมาณปีที่ผ่านมา เมียนมาร์สามารถส่งออกข้าวได้สูงเกินกว่าที่ตั้งเป้าหมายไว้ถึง 600,000 ตัน และยังเป็นตัวเลขการส่งออกที่สูงสุดในรอบ 46 ปีอีกด้วย⁴⁵

5) การเปิดสัมปทานน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งขณะนี้บริษัทจากต่างชาติเกือบร้อยแห่งได้เดินทางมายื่นเอกสารต่อกระทรวงพลังงานของเมียนมาร์เพื่อขอเข้าประมูลรับสัมปทานแหล่งน้ำมันดิบจำนวน 18 แปลง และก๊าซธรรมชาติในเขตชายฝั่งและน้ำลึก ภายใต้สิทธิการเข้ามาดำเนินการได้เอง 100% โดยไม่ต้องมีบริษัทของเมียนมาร์ร่วมดำเนินการ ซึ่งนับเป็นอีกหนึ่งความก้าวหน้าด้านการดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ ภายใต้นโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนโดยบริษัทดังกล่าว อาทิ บริษัท รอยัลดัตช์เชลล์ บริษัท เซฟรอน บริษัท โคโคโนฟิลลิปส์ และบริษัท เอ็กซ์ซอนโมบิล เป็นต้น ขณะที่มีการคาดการณ์ว่า บริษัททั้งหมดนี้อาจจะได้รับสัมปทานทั้งหมด เนื่องจากบริษัททั้งหมดนี้ ล้วนเป็นบริษัทที่มีเงินทุนสูงและมีผู้เชี่ยวชาญในด้านดังกล่าวร่วมปฏิบัติงานด้วย⁴⁶

6) เมียนมาร์มีแผนสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ โดยเมื่อวันที่ 8 พ.ค.56 นายอ่อง ตานอู รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพลังงานไฟฟ้าของเมียนมาร์

⁴⁵ ญี่ปุ่นตกลงนำเข้าข้าวจากเมียนมาร์ พร้อมต้นธุรกิจแปรรูปข้าวหวังสร้างระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่. โต๊ะข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2556. หน้า 76-77. ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. http://www.isc-gspa.org/News_old/file/2013851122111.pdf

⁴⁶ บริษัทต่างชาติเห็นเสนอตัวขอสัมปทานแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในพม่า. โต๊ะข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2556. หน้า 10. ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. http://www.isc-gspa.org/News_old/file/2013851122111.pdf

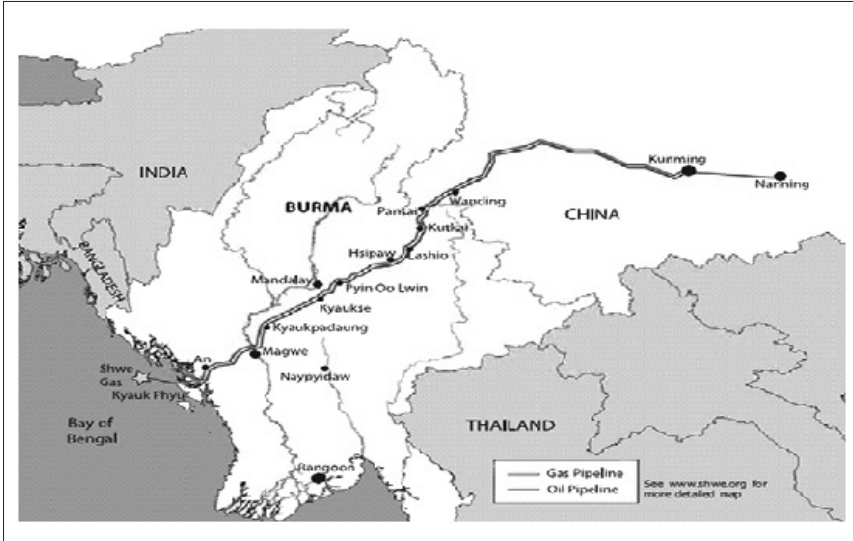
ได้ออกมาแถลงต่อสื่อมวลชนถึงแผนโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ว่า ขณะนี้รัฐบาลได้ร่วมมือกับบริษัท กรีน เอิร์ธ พาวเวอร์ (Green Earth Power หรือ GEP) จากประเทศไทย เพื่อเตรียมกำหนดแผนการสร้างโรงไฟฟ้าดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว โดยบริษัท GEP จะเข้ามาช่วยเหลือด้านการวางแผนโครงการและดำเนินการก่อสร้างทั้งหมด มีรายงานว่า โรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์นี้จะถูกสร้างขึ้นในเมืองมินบู ภาคมะเกว ภายใต้เงินทุนในการก่อสร้างประมาณ 275 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยกระทรวงพลังงานไฟฟ้าของเมียนมาร์กับบริษัท GEP ได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงในการดำเนินการก่อสร้าง รวมถึงสำรวจศักยภาพพื้นที่โครงการดังกล่าวไปเมื่อช่วงเดือนเมษายนที่ผ่านมา โดยในแผนการดำเนินงานช่วงแรก โรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ดังกล่าวจะสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ 210 เมกะวัตต์ และจะมีแผนพัฒนาและขยายกำลังการผลิตให้มากขึ้นจนถึง 2,500 เมกะวัตต์ ภายในปี พ.ศ. 2573 เพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมการผลิตที่มีแนวโน้มจะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและเพื่อเป็นการทดแทนการใช้พลังงานไฟฟ้าจากแหล่งผลิตไฟฟ้าเดิม ที่ในปัจจุบันเริ่มไม่เพียงพอและส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตหลายส่วน⁴⁷

7) การเปิดใช้ท่อส่งก๊าซเมียนมาร์-จีน โดยท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากเมียนมาร์ไปจีน ได้เปิดใช้งานอย่างเต็มรูปแบบแล้ว หลังส่วนสุดท้ายของท่อส่งก๊าซที่เชื่อมต่อเมืองหลู่เฟิงและเมืองกุ้ยก่าง ในพื้นที่ตะวันตกเฉียงใต้ของจีน เสร็จสมบูรณ์ ทั้งนี้ โครงการท่อส่งก๊าซเมียนมาร์-จีน ที่มีความยาวมากกว่า 2,500 กม. จากภาคตะวันตกของเมียนมาร์ไปยังภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน จะช่วยลดเลี้ยวความต้องการด้านพลังงานที่ขยายตัวของประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก โครงการนี้มีขึ้นในขณะที่ความสัมพันธ์ทางการเมืองใกล้ชิด

⁴⁷ รมว.มีแผนสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ หลังไฟฟ้าเริ่มไม่เพียงพอต่อเขตอุตสาหกรรมในประเทศ. ใต้ข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2556. หน้า 103. ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. http://www.isc-gspa.org/News_old/file/2013851122111.pdf

ระหว่าง 2 ประเทศคลายลง หลังรัฐบาลกึ่งพลเรือนเมียนมาร์เข้าบริหารประเทศ ในปี 2554 และดำเนินการปฏิรูปหลากหลายด้านที่นำไปสู่การผ่อนคลายมาตรการคว่ำบาตรของชาติตะวันตก ซึ่งโครงการท่อส่งก๊าซเส้นนี้ มีต้นทางจากเมืองจ็อกพยู ทางชายฝั่งตะวันตกของเมียนมาร์ และส่งก๊าซให้แก่พื้นที่ในเมียนมาร์ และพื้นที่ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน รวมทั้งมณฑลยูนนาน มณฑลกุ้ยโจว มหานครฉงชิ่ง และมณฑลกว่างซี ทั้งนี้ ท่อส่งก๊าซเส้นนี้จะส่งก๊าซราว 12,000 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ซึ่งจะช่วยให้ราคาก๊าซถูกลง และลดปริมาณการใช้ถ่านหินได้ 30.72 ล้านตันต่อปี ตามรายงานของบริษัท ปิโตรเลียมแห่งชาติจีน (CNPC) แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อโต้แย้ง ที่ระบุว่าโครงการยึดที่ดินจากชาวบ้าน และยังดำเนินการบนความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ท่อส่งก๊าซวางพาดผ่านพรมแดนจีนที่เมืองรุ่ยลี่ ที่การต่อสู้ปะทุขึ้นเมื่อต้นปีระหว่างกองกำลังของรัฐบาลเมียนมาร์ และกลุ่มกบฏกะฉิ่น อย่างไรก็ตาม โครงการท่อส่งก๊าซเส้นนี้จะช่วยจีนนำเข้าพลังงานหลากหลายขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันจีนนำเข้าก๊าซส่วนใหญ่จากพื้นที่รอบช่องแคบมะละกา และเมื่อมีท่อส่งก๊าซเพิ่มอีกเส้นทางจากบอบก ก็จะช่วยลดปัจจัยที่เป็นอันตราย

แผนภาพที่ 3.1 แนวท่อส่งก๊าซกับท่อส่งน้ำมันจากชายฝั่งทะเลเบงกอลไปยังนครคุนหมิงของจีน⁴⁸

แผนที่จากเว็บไซต์ขบวนการต่อต้านท่อก๊าซเมียนมาร์-จีน ที่แสดงแนวท่อส่งก๊าซกับท่อส่งน้ำมันจากชายฝั่งทะเลเบงกอลไปยังนครคุนหมิง มณฑลยูนนานของจีน คณะปกครองทหารเมียนมาร์ในอดีตได้ขายก๊าซปริมาณมหาศาล ที่สำรวจโดยบริษัทร่วมทุนเกาหลี-อินเดีย ให้แก่จีน ซึ่งจะช่วยให้จีนมีก๊าซจากขุมพลังงานใหญ่แห่งนี้ใช้ได้ 30-40 ปี ในขณะที่ท่อส่งน้ำมันจะทำให้จีนลดความเสี่ยงในการขนส่งน้ำมันดิบทางเรือผ่านช่องแคบมะละกา

3.2.3 สถานการณ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม

1) รัฐบาลเมียนมาร์อนุมัติ นสพ.รายวันของเอกชน 16 ฉบับ การอนุมัติของคณะกรรมการตรวจสอบสื่อและสิ่งพิมพ์ภายใต้รัฐบาลเมียนมาร์ นับเป็นการปิดฉากแห่งการผูกขาดหนังสือพิมพ์รายวันที่ออกโดยรัฐบาลเพียงอย่างเดียวมานานกว่า 50 ปี และก้าวเข้าสู่ยุคแห่งเสรีภาพทางด้านสื่อภายในประเทศเมียนมาร์ ซึ่งก่อนหน้านี้รัฐบาลเมียนมาร์ได้มีการอนุญาตให้หนังสือพิมพ์รายวัน

⁴⁸ ท่อส่งก๊าซเมียนมาร์-จีน เริ่มเปิดใช้งานเต็มรูปแบบ. <http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9560000131652>

ของเอกชนเพียง 8 ฉบับ ที่สามารถจำหน่ายตามท้องตลาดในประเทศเมียนมาร์ได้ แต่ล่าสุดได้เพิ่มการอนุญาตให้หนังสือพิมพ์เอกชนอีก 8 ฉบับ สามารถตีพิมพ์และวางจำหน่ายได้ ตามคำเรียกร้องของสมาคมสื่อและสิ่งพิมพ์ เมียนมาร์ว่ารัฐบาลไม่ควรปิดกั้นเสรีภาพทางสื่อมากเกินไป เพราะจะส่งผลกระทบต่อการปฏิรูปประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ ในอดีตรัฐบาลเมียนมาร์จะอนุญาตให้มีเพียงหนังสือพิมพ์ของรัฐเท่านั้น ที่ได้รับอนุญาตให้ตีพิมพ์และนำเสนอข่าวในรูปแบบรายวัน ส่วนสำนักพิมพ์เอกชนจะได้รับอนุญาตให้ตีพิมพ์ได้เฉพาะนิตยสารรายสัปดาห์และรายเดือน โดยต้องผ่านการตรวจสอบเนื้อหาอย่างละเอียดจากคณะกรรมการตรวจสอบสื่อและสิ่งพิมพ์ ซึ่งหากพบว่ามีกการละเมิดกฎการนำเสนอข่าวจะถูกดำเนินการอย่างเด็ดขาด ซึ่งที่ผ่านมา พบว่าโทษหนักสุดคือการสั่งปิดสำนักพิมพ์ภายใน 7 วัน ซึ่งเป็นการปิดกั้นเสรีภาพทางด้านสื่ออย่างเห็นได้ชัด กล่าวได้ว่ากรณีที่รัฐบาลเมียนมาร์ได้ออกมาประกาศอนุญาตให้หนังสือพิมพ์ของสำนักพิมพ์เอกชนสามารถตีพิมพ์หนังสือพิมพ์รายวันได้ นับเป็นความเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ที่เกิดขึ้นในวงการสื่อสิ่งพิมพ์ในประเทศ⁴⁹

2) การเตรียมตั้งสำนักงานของสำนักข่าวต่างประเทศ สำนักข่าวเอพี (AP) ของสหรัฐฯ เตรียมจะเข้ามาเปิดสำนักงานในเมืองย่างกุ้ง ประเทศเมียนมาร์ โดยจะทำงานแบบเต็มเวลาอย่างเป็นทางการ โดยล่าสุดมีการเข้ามาดูพื้นที่ที่จะใช้เป็นสำนักงานแล้ว แต่ยังไม่มีการระบุว่าจะเริ่มเข้ามาดำเนินงานเมื่อใด ทั้งนี้ หากสามารถเข้ามาเปิดสำนักงานในเมียนมาร์ได้สำเร็จ สำนักข่าวเอพีจะเป็นสำนักข่าวจากต่างประเทศแห่งแรก ที่เข้ามาทำงานในเมียนมาร์ ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาโดยประธานาธิบดีเต็ง เส่ง ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้ทางการเมียนมาร์จำเป็นต้องมีการลดระดับความรุนแรงต่อมาตรการการปิดกั้นเสรีภาพสื่อ

⁴⁹ รัฐบาลพม่าอนุมัติ นสพ.รายวันของเอกชน 16 ฉบับ วางแผนทั่วประเทศ 1 เม.ย.นี้. ใต้ข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2556. หน้า43. ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. http://www.isc-gspa.org/News_old/file/2013851122111.pdf

จนยอมอนุญาตให้สำนักข่าวต่างประเทศเข้ามาตั้งสำนักงานในประเทศ⁵⁰

3) รัฐบาลอนุญาตให้ใช้ภาษากลุ่มชาติพันธุ์เป็นภาษาที่สองได้แล้ว

โดยรัฐบาลเมียนมาร์ได้ออกมาประกาศอนุญาตให้ประชาชนชาวเมียนมาร์สามารถใช้ภาษากลุ่มชาติพันธุ์เป็นภาษาที่สองรองจากภาษาเมียนมาร์ได้แล้ว ทั้งนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่รัฐบาลเกรงว่าภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์จะสูญหาย หลังจากพบว่าที่ผ่านมา มีการใช้ภาษาดังกล่าวน้อยลง คนรุ่นหลังส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้จักและคุ้นเคย ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องเร่งให้ความสำคัญและผลักดันให้มีการดำรงรักษาไว้ต่อไป นอกจากนี้ ยังมีรายงานว่า รัฐบาลเมียนมาร์ยังได้ส่งการไปยังกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเร่งให้ดำเนินการชี้แจงไปยังโรงเรียนในสังกัดของรัฐบาลทุกแห่งทั่วประเทศ ให้มีการเพิ่มการเรียนการสอนภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ลงไป ในรายวิชาเพิ่มเติมอีกด้วย ซึ่งคำประกาศดังกล่าว ได้สร้างความยินดีต่อนักเรียนและผู้ปกครองชาวเมียนมาร์เป็นอย่างมาก เนื่องจากจะได้เรียนภาษาถิ่นของตนเองอย่างเป็นระบบมากขึ้น เพราะที่ผ่านมาจะเรียนรู้ภาษากันโดยการสืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งน้อยคนนักที่จะสามารถเขียนและอ่านได้ ส่วนใหญ่ได้แค่การพูดสนทนาในชีวิตประจำวันเท่านั้น กล่าวได้ว่า ก่อนหน้านี้ รัฐบาลเมียนมาร์ได้มีการกำหนดให้ภาษาที่สองของประเทศเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น เนื่องจากต้องการปิดกั้นการเรียนรู้ภาษากลุ่มชาติพันธุ์เพื่อป้องกันการแข็งข้อและสร้างตัวเองขึ้นเป็นใหญ่เหนือการปกครองของรัฐบาล ซึ่งจากนโยบายดังกล่าว ได้ส่งผลให้เด็กนักเรียนชาวเมียนมาร์จำนวนมากไม่สามารถพูดอ่านเขียนภาษาที่ใช้ในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนได้ จนเริ่มจะเลือนหายไป ทั้งนี้ ประเทศเมียนมาร์เป็นประเทศที่มีความหลากหลายของภาษากลุ่มชาติพันธุ์ ในปัจจุบันทั่วประเทศเมียนมาร์มีการใช้ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันมากกว่า 100 ภาษา ที่จะเห็นได้ชัดเจนและใช้กันมากที่สุด คือ ภาษาไทใหญ่ ภาษาคะฉิ่น

⁵⁰ สำนักข่าวเอพีของสหรัฐฯ เตรียมตั้งสำนักงานย่อยแห่งแรกในเมียนมาร์. โตะข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2556. หน้า52, 59. ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. http://www.isc-gspa.org/News_old/file/2013851122111.pdf

ภาษากะเหรี่ยง และภาษาเยไข่ การที่รัฐบาลเมียนมาร์ยอมเปิดโอกาสให้ประชาชนชาวเมียนมาร์ สามารถใช้ภาษากลุ่มชาติพันธุ์เป็นภาษาที่สองแทนภาษาอังกฤษในครั้งนี้เป็น การแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านเสรีภาพ และความเป็นประชาธิปไตยของรัฐบาลชุดนี้⁵¹

4) แผนข้อตกลงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รัฐบาลเมียนมาร์กำลังเตรียมแผนข้อตกลงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่เคยมีการลงนามทำข้อตกลงร่วมกับกลุ่มนักลงทุนในโครงการต่างๆ ตั้งแต่สมัยรัฐบาลชุดก่อนหน้ามาบังคับใช้อีกครั้ง เพื่อให้ประเทศเมียนมาร์มีเกราะป้องกันการนำทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้อย่างเหมาะสมและไม่ส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมมากนัก นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางการเข้าไปควบคุมด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในขณะที่กลุ่มนักลงทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติในเมียนมาร์หลายกลุ่มได้มีการคาดการณ์ว่า ผู้ที่จะได้รับผลกระทบต่อแผนข้อตกลงดังกล่าวมากที่สุดคือ กลุ่มนักลงทุนจากประเทศจีน เพราะที่ผ่านมามีบริษัทจากประเทศจีนจะได้รับการสัมปทานให้เข้าไปดำเนินโครงการต่างๆ จากรัฐบาลเมียนมาร์ มากกว่าประเทศอื่นในอาเซียน และในแต่ละโครงการมีมูลค่าการลงทุนค่อนข้างสูง ซึ่งหลังจากการนำข้อตกลงดังกล่าวมาใช้ เชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมาร์อาจสั้นคลอนได้ ทั้งนี้ มีรายงานว่า รัฐบาลเมียนมาร์เตรียมที่จะมีการประกาศเพื่อบังคับใช้ข้อตกลงดังกล่าวภายในปีนี้ ภายใต้กฎระเบียบที่มีการกำหนดขึ้นมาใหม่ ให้มีความสอดคล้องกับปัจจุบันและเป็นไปตามมาตรฐานสากล ซึ่งภายหลังจากการบังคับใช้ข้อตกลงนี้เบื้องต้นบริษัทผู้เข้าร่วมลงทุนหรือผู้ร่วมการดำเนินงานอาจสูญเสียเงินเป็นมูลค่าหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านการตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของรัฐบาลเมียนมาร์ชุดใหม่ เริ่มมีผลตอบรับที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ตั้งครุ่กรด้านสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการ

⁵¹ ชาวพม่าเอ หลังรัฐบาลอนุญาตให้ใช้ภาษากลุ่มชาติพันธุ์เป็นภาษาที่สองได้แล้ว. โตะข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2556. หน้า 87. ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. http://www.isc-gspa.org/News_old/file/2013851122111.pdf

เรียกร้องต่อรัฐบาลเมียนมาร์มาเป็นระยะเวลาหลายปี โดยล่าสุดรัฐบาลเมียนมาร์ได้มีการสั่งระงับโครงการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังงานน้ำในรัฐคะฉิ่น ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณการก่อสร้างจากประเทศจีนมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 ซึ่งสร้างความไม่พอใจต่อนักลงทุนชาวจีนเป็นอย่างมาก⁵²

5) การสำรวจสำมะโนประชากรเมียนมาร์ครั้งแรกในรอบ 3 ทศวรรษ รัฐบาลเมียนมาร์ได้เริ่มการสำรวจสำมะโนประชากรเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2557 เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งสถิติต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำแผนพัฒนาประเทศ การสำรวจสำมะโนประชากรและเคหะ นาน 12 วัน มีเจ้าหน้าที่ร่วมทำงานกว่า 120,000 คน ดำเนินการตามมาตรฐานสากล และได้รับความช่วยเหลือทางเทคนิคจากต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) เจ้าหน้าที่จะสอบถามประชาชนด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับครัวเรือนหลายสิบข้อตามบ้าน แต่หลังจากการสำรวจสำมะโนประชากรครั้งนี้ จะดำเนินการตามข้อมูลพื้นฐานประชากร 60 ล้านคน ใน 11 ล้านครัวเรือน ทั้ง 14 เขตและรัฐ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 70 อำเภอ 330 เมือง 3,051 เขต 64,346 หมู่บ้าน ของประชาชน 135 ชาติพันธุ์ และ 5 ศาสนา ผู้เชี่ยวชาญจาก 13 ประเทศ และหน่วยงานด้านสถิติของสหประชาชาติ UNFPA, ESCAP และธนาคารโลก ได้ให้ความช่วยเหลือเมียนมาร์ในการสำรวจครั้งนี้ ที่คาดว่าจะรายงานผลการสำรวจสำมะโนประชากรจะสามารถเผยแพร่ได้ในช่วงต้นปี 2558 เมียนมาร์จัดสำรวจสำมะโนประชากรทุก 10 ปี หลังจากได้รับเอกราชในปี 2491 โดยการสำรวจสำมะโนประชากร 2 ครั้งล่าสุด มีขึ้นในปี 2516 และปี 2526 ที่ระบุว่า เมียนมาร์มีประชากรทั้งหมด 28.92 ล้านคน และมากกว่า 35 ล้านคนตามลำดับ หลังจากปี 2526 เป็นต้นมาทางการ

⁵² พม่าเตรียมปิดแผนข้อตกลงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อีกครั้ง โตะข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2556. หน้า 168. ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. http://www.isc-gspa.org/News_old/file/2013851122111.pdf

ไม่สามารถจัดการสำรวจสำมะโนประชากรได้เนื่องจากหลายเหตุผล เช่น เกิดเหตุความขัดแย้งในบางพื้นที่ หรือบางพื้นที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ เป็นต้น⁵³

จากสถานการณ์แวดล้อมของเมียนมาร์ที่มีการเปิดประเทศมากขึ้น มีความเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ แต่ขณะเดียวกัน ยังมีปัญหาภายในประเทศ โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อย รวมทั้งการแก้รัฐธรรมนูญ การที่กองทัพยังคงมีบทบาททางการเมือง ซึ่งในรายละเอียดดังกล่าวได้รับความร่วมมือทางวิชาการจากสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยคุณณัฐพล ตันตระกูลทรัพย์ นักวิจัย ประจำสถาบันเอเชียศึกษา เป็นผู้นำเสนอบทความทางวิชาการในส่วนถัดไป คือ ส่วนที่ 4 “สภาพแวดล้อมใหม่ทางการเมืองเมียนมาร์กับทิศทางยุทธศาสตร์ความมั่นคง” ซึ่งได้กล่าวถึงบทบาทของกองทัพและสถานการณ์ด้านความมั่นคงของเมียนมาร์ไว้อย่างน่าสนใจอย่างยิ่ง

⁵³ เมียนมาร์เริ่มสำรวจสำมะโนประชากรทั่วประเทศครั้งแรกในรอบ 30 ปี. <http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9570000035695>

ส่วนที่ 4

สภาพแวดล้อมใหม่ทางการเมืองเมียนมาร์กับทิศทาง ยุทธศาสตร์ความมั่นคง

ประเทศไทยกับเมียนมาร์มีพรมแดนติดต่อกันทั้งทางบกและทางทะเล โดยทางบกนั้นมีพื้นที่ติดต่อกันจากเหนือจรดใต้ตามข้อมูลของเอกสารของฝ่ายเมียนมาร์ระบุว่ามีความยาวรวม 2098.14 กิโลเมตร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นเส้นพรมแดนด้านตะวันตกทั้งหมดของไทย ดังนั้น การจัดการชายแดนที่มีความยาวนี้โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับความมั่นคงใหม่อันสัมพันธ์กับอาชญากรรมข้ามชาติประเภทต่างๆ ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสองประเทศเพื่อดำเนินการเฝ้าระวังและดูแลให้เกิดเสถียรภาพในพื้นที่ อีกทั้งความร่วมมือดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญ ในการสร้างสันติภาพระยะยาวระหว่างสองประเทศด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการเมืองของทั้งสองประเทศ ตลอดจนพลวัตของการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ชายแดนที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันล้วนส่งผลโดยตรงต่อลักษณะความร่วมมือ ประเด็นปัญหาที่เปลี่ยนไป ตลอดจนมุมมองและทัศนคติทางความมั่นคงของรัฐบาล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทบทวนวางแผน และพัฒนายุทธศาสตร์ ความร่วมมือใหม่ๆ ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยในบทนี้จะพิจารณาบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนไปของเมียนมาร์ โดยจะมุ่งเน้นไปที่สภาพเศรษฐกิจการเมืองเมียนมาร์หลังการเลือกตั้งในปี 2553 เป็นสำคัญ เพราะถือเป็นจุดเปลี่ยนทางการเมืองซึ่งส่งผลให้เกิดการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อทุกองคาพยพของประเทศ อีกทั้งยังมุ่งพิจารณา

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่ชายแดนที่ติดต่อกับไทยโดยเฉพาะประเด็นทิศทางการพัฒนาตลอดจนแนวโน้มมุมมองและนโยบายเกี่ยวกับปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่กระทบต่อความมั่นคงระหว่างไทยกับเมียนมาร์มาโดยตลอด

4.1 บทบาทกองทัพในการเมืองเมียนมาร์หลังปี 2553

หลังจากถูกปกครองด้วยระบอบทหารมาเป็นเวลายาวนาน นับตั้งแต่การขึ้นสู่อำนาจของกองทัพจากการรัฐประหารของนายพลเนวินในปี 2505 ซึ่งมาพร้อมกันกับนโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม หรือ ที่เรียกโดยทั่วไปว่านโยบายสังคมนิยมวิถีเมียนมาร์ (Burmese Way to Socialism) กองทัพได้พัฒนาบทบาทของตนจนกลายเป็นสถาบันหลักในการบริหารประเทศทั้งในทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ นับแต่นั้นเป็นต้นมา โดยเฉพาะในช่วงหลังปี 2531 ที่กองทัพได้พัฒนาศักยภาพขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในด้านขนาดของกำลังพลและการจัดโครงสร้างขององค์กร โดยไม่เพียงแต่เป็นโครงสร้างสำหรับการบังคับบัญชาในกิจการทางทหารโดยทั่วไปเท่านั้น หากแต่ยังเป็นโครงสร้างสำหรับการบริหารงานภาครัฐ และโครงสร้างการกำหนดนโยบายอีกด้วย⁵⁴ ซึ่งในภายหลังก็นิพพานให้เห็นชัดแล้วว่า ระบอบดังกล่าวไม่สามารถนำพาประเทศให้ประสบความสำเร็จได้ โดยเฉพาะในทางเศรษฐกิจที่มีระดับการพัฒนาคต่ำลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบสำคัญต่อมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในทุกระดับ

นอกจากนี้ การปกครองในลักษณะดังกล่าวยังนำไปสู่ความรุนแรงรายวัน อันเป็นผลจากความขัดแย้งกับกลุ่มชาติพันธุ์ จนกลายเป็นความตึงเครียด

⁵⁴ Callahan, M. The generals loosen their grip. Journal of Democracy (The Opening in Burma) 23 (October 2012): 120-131.

ทางการเมืองที่ปะทุขึ้นในหลายวาระ ตลอดจนส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ ในทางการเมืองของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งแรงกดดันทั้งในทางเศรษฐกิจและการเมืองเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การลุกขึ้นต่อต้านของภาคประชาชน อาทิ การประท้วงใหญ่ในปี 2531 และการเดินขบวนครั้งใหญ่ นำโดย พระสงฆ์หรือที่เรียกว่าการปฏิวัติผ้าเหลือง (Saffron revolution) ในปี 2550 รวมถึงสงครามกลางเมืองระหว่างกองทัพเมียนมาร์กับชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ ที่ยึดเยื้อยาวนานจวบจนปัจจุบัน สถานการณ์ดังกล่าวยังทำให้สถานะของประเทศ เมียนมาร์ในเวทีโลกตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาพของการเป็นประเทศ ที่มีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นประเทศด้อยพัฒนา หรือเป็นประเทศ ที่มีปัญหาการพัฒนาสู่ประชาธิปไตยซึ่งเหลืออยู่ไม่กี่ประเทศในโลก ความล้มเหลวเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อปัญหาความชอบธรรมของระบอบการปกครองภายใต้การนำของกองทัพอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะมองจากมุมมองของประชาชนในประเทศหรือจาก มุมมองจากต่างประเทศ

วิกฤติความชอบธรรมเหล่านี้ ไม่มากก็น้อยล้วนส่งผลโดยตรงต่อ เสถียรภาพของรัฐบาลหรือกองทัพในการอยู่ในอำนาจต่อไป เป็นวิกฤติความชอบธรรม ในเชิงระบอบที่ระบอบเดิมในเมียนมาร์ต้องเผชิญและเป็นเหตุผลสำคัญหนึ่ง ที่นำไปสู่การปรับตัวของกองทัพในปัจจุบัน โดยนักวิชาการด้านเมียนมาร์ศึกษา ได้ประเมินและแจกแจงเหตุผลสำคัญในการปฏิรูปเศรษฐกิจและการเมืองที่เกิดขึ้น ในปี 2553 โดยเหตุผลเหล่านี้ในแง่หนึ่งก็คือประเด็นท้าทายสำคัญที่กองทัพ เมียนมาร์ในฐานะสถาบันที่อยู่สูงสุดของโครงสร้างการปกครองและการบริหาร ประเทศต้องเตรียมการรับมือในอนาคต โดยได้ประเมินว่ามี 5 เหตุผลสำคัญ ได้แก่

- 1) กรอบเวลาในการดำเนินตามแผนการ 7 ชั้นสู่ประชาธิปไตยที่กองทัพ ได้วางไว้ เพื่อปูทางสู่การลงจากอำนาจของพลเอกอาวุโส Than Shwe
- 2) การตระหนักในความจริงที่ว่าเมียนมาร์ได้พึ่งพิงเงินมากเกินไป ทั้งใน การเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร

- 3) ความหวาดกลัวต่อการลุกฮือของประชาชนในครั้งต่อไป
- 4) การตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสัมพันธ์กับชาติตะวันตก
- 5) ความต้องการจัดการกับปัญหาความด้อยพัฒนาของเมียนมาร์⁵⁵

ดังนั้น การเลือกตั้งของเมียนมาร์ในปี 2553 จึงเปรียบเสมือนปฐมบทของการปรับตัวครั้งสำคัญของกองทัพในสังคมการเมืองเมียนมาร์ เพื่ออยู่รอดภายใต้สภาวะและเงื่อนไขท้าทายใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็หาทางแก้ปัญหาเดิมๆ ทั้งเรื่องความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือความขัดแย้งกับชนกลุ่มน้อยที่มีมาอย่างยาวนาน เงื่อนไขและประเด็นท้าทายต่างๆ เหล่านี้ ทำให้กองทัพจำเป็นต้องเลือกแนวทางการเปิดประเทศ และหันเข้าสู่ระบอบการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย โดยเร่งส่งเสริมการปฏิรูปอย่างรอบด้านและรวดเร็ว ทั้งทางการเมืองที่เปิดพื้นที่ให้กลุ่มต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรอำนาจมากขึ้นผ่านระบบรัฐสภา โดยเฉพาะการปฏิรูปทางการเมืองที่ส่งผลสืบเนื่องต่อการผ่อนคลายมาตรการคว่ำบาตรของสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา เช่น การทยอยปล่อยตัวนักโทษทางการเมือง การผ่อนคลายมาตรการควบคุมสื่อ เป็นต้น หรือในทางเศรษฐกิจที่มีการปรับปรุงกฎระเบียบทางการค้า การปฏิรูปค่าเงินจ๊าด (Kyat) การออกกฎหมายการลงทุนจากต่างชาติฉบับใหม่ ฯลฯ ซึ่งทำให้ทั่วโลกหันมาให้ความสนใจกับทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานที่มีอยู่มากมายในเมียนมาร์อีกครั้ง โดยสภาวะแวดล้อมใหม่ที่เกิดขึ้นดังกล่าว ได้ถูกคาดหวังว่าจะช่วยกระตุ้นการค้าและการลงทุนของประเทศให้มีชีวิตชีวามากขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม ตลอดจนสามารถรองรับเงื่อนไขต่างๆ ที่เป็นประเด็นท้าทายสำหรับประเทศในระยะถัดไปได้ในที่สุด

อย่างไรก็ดี ในการปฏิรูปครั้งนี้ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม กองทัพก็ยังคงจัดวางสถานะของตนให้เป็นสถาบันที่มีบทบาทนำในทาง

⁵⁵ Min Zin and Joseph,B. The democrats' opportunity. Journal of Democracy (The Opening in Burma) 23 (October 2012): 104-119.

การเมื่อต่อไป ปรากฏชัดในรัฐธรรมนูญที่สำรองที่นั่งสำหรับทหารร้อยละ 25 ใน สภานิติบัญญัติ ซึ่งจะมีผลในการออกเสียงในกระบวนการร่างกฎหมาย รวมถึง การแก้ไขรัฐธรรมนูญ การกำหนดให้รัฐมนตรีในกระทรวงสำคัญ ได้แก่ กระทรวง กลาโหม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกิจการชายแดน ต้องมาจากกองทัพ โดยการแต่งตั้งจากผู้บัญชาการทหารสูงสุด อีกทั้งกองทัพยังมีที่นั่งในสภาความ- มั่นคงแห่งชาติ (National Defence and Security Council) 5 ที่นั่ง จากทั้งหมด 7 ที่นั่ง โดยสภาแห่งนี้อาจถือได้ว่าเป็นสภาที่ทำหน้าที่ตัดสินใจทางนโยบาย ในขั้นสุดท้าย อีกทั้งยังอาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า รัฐบาลปัจจุบันยังอยู่ภายใต้การนำ ของเหล่านายพลเกษียณที่พร้อมจะปกป้องผลประโยชน์ของอดีตเพื่อนร่วมงาน และทหารในกองทัพ ตลอดจนชื่อเสียง สถานะ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ต่างๆ และกองทัพยังคงมีอิทธิพลในการวางแนวทางปฏิบัติในหลายเรื่องแม้จะ ไม่ได้มีอำนาจอย่างอิสระเหมือนแต่เดิมาก็ตาม โดยเฉพาะในเรื่องที่จำเป็นต้อง พึ่งพากำลังทหาร อย่างกรณีของความขัดแย้งกับกลุ่มชาติพันธุ์ หรือแม้แต่อาจ มีส่วนร่วมในการพิจารณาการปล่อยตัวนักโทษการเมืองด้วยเป็นต้น⁵⁶

นอกจากนี้ แม้รัฐธรรมนูญจะกำหนดให้มีการแบ่งแยกกระหว่างกองทัพ กับรัฐบาล หากแต่ในความเป็นจริงแล้ว รัฐบาลนั้นเป็นสถาบันการเมืองที่เพิ่ง เริ่มก่อตั้งและโครงสร้างของรัฐบาลนั้นก็ไม่สามารถสะท้อนพลวัตทางอำนาจที่สำคัญ ในการเมืองเมียนมาร์ได้ทั้งหมด หากแต่อำนาจทางการเมืองในเมียนมาร์ยังคง ผูกติดอยู่กับเครือข่ายของตัวบุคคลที่มีผลประโยชน์ร่วมและแวดล้อมสถาบัน กองทัพ ที่เป็นแกนกลางแห่งอำนาจในสังคมการเมืองเมียนมาร์มาอย่างยาวนาน⁵⁷ อย่างไรก็ตาม ตลอดช่วงระยะปีแรกของการบริหารงานของประธานาธิบดี Thein Sein ได้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปภายในประเทศอย่างรวดเร็ว ทั้งการสานสัมพันธ์กับ Aung San Suu Kyi รวมถึงชาติตะวันตก การปล่อยตัว

⁵⁶ Callahan, M. The generals loosen their grip. *Journal of Democracy* (The Opening in Burma) 23 (October 2012): 123

⁵⁷ Callahan, 2012: 123

นักโทษทางการเมือง การปฏิรูปค่าเงิน ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แน่นอนย่อมกระทบต่อความรู้สึกของฝ่ายที่ไม่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเร็วจนเกินไปนัก เพราะย่อมส่งผลต่อสถานะและอำนาจของกองทัพจนอาจไม่สามารถควบคุมได้ คนกลุ่มนี้ที่ปรากฏอยู่ในคณะรัฐมนตรีชุดแรก และในพรรคสหภาพเอกภาพและการพัฒนา (The Union Solidarity and Development Party: USDP) (พรรครัฐบาล) ที่สำคัญได้แก่ รองประธานาธิบดี Tin Aung Myint Oo (ได้ลาออกจากตำแหน่งไปแล้วโดยอ้างปัญหาสุขภาพ) / รัฐมนตรีกระทรวงข่าวสาร Kyaw Hsan (ถูกปรับออกจากตำแหน่งในการปรับคณะรัฐมนตรีในเดือนสิงหาคม 2555) / Myint Swe รัฐมนตรีภาคย่างกุ้ง (อดีตหัวหน้าหน่วยข่าวกรอง) / Thein Zaw / Aung Thaung และรองประธานพรรค USDP Htay Oo⁵⁸

อย่างไรก็ดี ภารกิจในการปฏิรูปประเทศก็ยังสามารถดำเนินงานคืบหน้าได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเป็นผลสำคัญจากการสนับสนุนการทำงานจากรัฐมนตรีและที่ปรึกษาราว 4 - 6 คน ในคณะรัฐบาล อาทิ Aung Min รัฐมนตรีกระทรวงการรถไฟ อดีตนายพลที่มีประสบการณ์ทั้งในหน่วยทหารราบและสำนักข่าวกรอง Soe Thane รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม อดีตผู้บัญชาการกองทัพเรือ ซึ่งในภายหลังทั้ง 2 คนนี้ ได้ย้ายเข้าไปทำงานในทำเนียบประธานาธิบดี ยิ่งไปกว่านั้น การลงจากตำแหน่งรองประธานาธิบดีของ Tin Aung Myint Oo ซึ่งถูกมองว่าเป็นฝ่ายปฏิบัติการในคณะรัฐบาล และแทนที่ด้วย Nyan Tun อดีตผู้บัญชาการทหารเรือ ซึ่งเคยผ่านโรงเรียนนายเรือของสหรัฐอเมริกา ทำให้อย่างน้อยก็สามารถลดแรงต่อต้านการปฏิรูปในทำเนียบประธานาธิบดีลงได้ นอกจากนี้ การปรับคณะรัฐมนตรีที่เกิดขึ้นในปลายเดือนกันยายน 2555 (2012) ซึ่งได้มีการปรับ 9 ตำแหน่งจากทั้งหมด 29 ตำแหน่ง ก็แสดงให้เห็นการระดมกำลังของฝ่ายปฏิรูปเพื่อดำเนินการปฏิรูปในระลอกถัดไป⁵⁹ รวมถึงการปรับคณะรัฐมนตรีครั้งที่ 2 ที่เกิดขึ้นในเดือน

⁵⁸ Callahan, 2012: 126-127

⁵⁹ Callahan, 2012: 125

กรกฎาคม 2556 (2013) ที่ได้ปรับตำแหน่งรัฐมนตรีสำคัญ 4 กระทรวงได้แก่ กระทรวงพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงานการจ้างงานและความมั่นคงสังคม และกระทรวงการรถไฟและคมนาคม ที่ผู้ได้เข้ามารับตำแหน่งสำคัญนี้นักวิเคราะห์หามองว่าล้วนแต่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับบุคคลในทำเนียบประธานาธิบดีอาทิ Zeya Aung ซึ่งได้เข้ามารับตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงพลังงานที่มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและต้องเจรจากับบริษัทลงทุนจากต่างชาติอยู่เสมอ ก็มีความสัมพันธ์ในฐานะน้องเขยของ Ye Htut โฆษกประธานาธิบดี เป็นต้น⁶⁰

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเหล่านี้ล้วนเป็นสัญญาณที่ชี้ให้เห็นว่าการปฏิรูปในเมียนมาร์นั้นจะดำเนินต่อไปภายใต้ฐานทางอำนาจที่เข้มแข็งมากขึ้นของประธานาธิบดี Thein Sein ในขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาฐานอำนาจทางการเมืองของกองทัพ จะเห็นได้ว่ากองทัพเมียนมาร์กลับต้องเผชิญกับแรงกดดันและข้อจำกัดต่างๆ เพิ่มมากขึ้น อาทิ ความพยายามหรือแนวความคิดที่จะให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นหลักประกันสำคัญของอำนาจทางการเมืองของกองทัพ โดยฝ่ายที่ต้องการให้แก้ไขจากทั้งชนกลุ่มน้อยที่เห็นว่าหากทหารยังครอบงำสภาอยู่เช่นปัจจุบัน สภาจะไม่สามารถใช้เป็นเวทีในการเจรจาสันติภาพตามที่รัฐบาลต้องการได้หรือแรงผลักดันจากสภาเองโดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับพรรคฝ่ายค้านที่ต้องการให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการทบทวนแก้ไขรัฐธรรมนูญประกอบไปด้วยสมาชิก 109 คน จากทุกพรรคการเมืองและตัวแทนของกองทัพในสภาเมื่อเดือนกรกฎาคม 2556 โดยการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้ก็เพื่อให้ Aung San Suu Kyi สามารถแข่งขันในตำแหน่งประธานาธิบดีได้ และการเพิ่มสิทธิในการปกครองตนเองของชนกลุ่มน้อยให้มากขึ้น⁶¹ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญในมาตรา 436 กำหนดให้ใช้เสียงมากกว่าร้อยละ 75 ของ

⁶⁰ Myanmar times. Myanmar's cabinet undergoes strategic reshuffle. [online]. 2013. Available from: <http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/7585-myanmar-s-cabinet-undergoes-strategic-reshuffle.html>

⁶¹ Irrawaddy. 15 Ethnic Parties to Unite ahead of 2015 Elections. [online]. 2013. Available from: <http://www.irrawaddy.org/archives/37646>

ที่หนึ่งในสภาในการเห็นชอบการปรับแก้รัฐธรรมนูญ เพื่อป้องกันการใช้สิทธิออกเสียงยับยั้งการปรับแก้รัฐธรรมนูญของทหารที่มีเสียงอยู่ร้อยละ 25 อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยัง ไม่มีความชัดเจนว่าจะมีการปรับแก้บทบัญญัติดังกล่าวอย่างไร⁶²

ในทางตรงข้ามในงานวันกองทัพซึ่งได้จัดการเฉลิมฉลองเป็นประจำทุกปี พลเอก Min Aung Hlaing ผู้บัญชาการทหารสูงสุดแห่งกองทัพเมียนมาร์ ได้กล่าวสุนทรพจน์เกี่ยวกับบทบาทของกองทัพในทางการเมืองว่าจะเป็นสถาบันที่มีบทบาทนำในทางการเมืองของประเทศ โดยกล่าวถึงบทบาทของที่นั้ทหาร ซึ่งมาจากการแต่งตั้งในสภาว่าเป็นการแสดง “หน้าที่ทางการเมือง” ของกองทัพ และภารกิจที่สำคัญของกองทัพคือ “การเคารพ เชื้อฟััง ตลอดจนรักษารัฐธรรมนูญแห่งรัฐ ซึ่งเปรียบเสมือนชีวิตของประเทศ เช่นเดียวกันกับนานาประเทศ โดยกองทัพจะทำหน้าที่ปกป้องรักษารัฐธรรมนูญในขณะที่กำลังสร้างประเทศให้มีประชาธิปไตยที่ทันสมัยและพัฒนา”⁶³ และการแก้ไขรัฐธรรมนูญต้องเป็นไปตามบทบัญญัติข้อที่ 12 ที่ต้องมีเสียงสนับสนุนในสภามากกว่าร้อยละ 75 เท่านั้น โดยอ้างถึงเสียงประชามติของประชาชนที่สนับสนุนรัฐธรรมนูญฉบับนี้ถึงร้อยละ 92.48 ของผู้มาใช้สิทธิ และเรียกร้องให้เคารพต่อเสียงเหล่านี้⁶⁴ ซึ่งอาจเป็นการชี้ให้เห็นว่ากองทัพจะไม่สนับสนุนให้เกิดการแก้รัฐธรรมนูญซึ่งจะส่งผลโดยตรงให้อำนาจของกองทัพลดลง

นอกจากนี้ ยังเกิดกระแสการกดดันเพื่อลดอำนาจทางการเมืองของกองทัพ เห็นได้จากการถกเถียงกันในสภาเกี่ยวกับการจำกัดอำนาจของกองทัพลง โดยเฉพาะการลดปริมาณทหารกองกำลังประจำการ (ซึ่งปัจจุบันมีกำลังพลราว 400,000 นาย) การลดบทบาทในทางเศรษฐกิจของวิสาหกิจต่างๆ ที่เป็นของกองทัพ ตลอดจนการยุบเลิกบทบาทของทหารเกษียณที่ถูกแต่งตั้งเข้าไปเป็นเจ้าหน้าที่

⁶² Myanmar Times. Committee agrees to amend section 436. [online]. 2014. Available from: <http://www.mmmtimes.com/index.php/national-news/10480-committee-agrees-to-amend-section-436.html> 2014)

⁶³ Mizzima. Burmese army must play a political role top brass. [online]. 2012. Available from: <http://www.mizzima.com/news/inside-burma/6846-burmese-army-must-play-a-political-role-top-brass.html>

⁶⁴ New light of Myanmar, 2014: 3

อาวุธในหน่วยงานข้าราชการพลเรือนและในรัฐบาล ปัจจุบันแม้งบประมาณด้านการทหารของเมียนมาร์ได้ถูกปรับลดลงจนเหลืออยู่ราวร้อยละ 15 ของงบประมาณประจำปี ซึ่งลดลงจากช่วงก่อนหน้าที่เคยสูงถึงร้อยละ 24 แต่ก็ยังถือเป็นจำนวนเงินที่สูง อีกทั้งยังไม่มีรายละเอียดของข้อเสนอกการใช้จ่ายงบประมาณเผยแพร่ออกมา หากแต่ก็มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าไหลออกมาจากการถกเถียงในสภาว่างบประมาณดังกล่าวสูงเกินความจำเป็น

อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมากองทัพบพยายามวางสถานะตนเองให้อยู่เหนือความขัดแย้งทางการเมือง ผู้บัญชาการทหารสูงสุด พลเอก Min Aung Hlaing พยายามไม่ปรากฏตัวสู่สาธารณะมากนัก โดยเฉพาะในภารกิจด้านการทหาร ปฏิสัมพันธ์กับผู้นำทางการเมืองภายในประเทศไม่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน การพบปะหรือการเยือนต่างประเทศมักจำกัดอยู่เฉพาะประเด็นความมั่นคง โดยส่วนตัวแล้ว พลเอก Min Aung Hlaing ซึ่งได้รับเลือกจากพลเอกอาวุโส Than Shwe ให้เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดนั้น ถือว่าเป็นการข้ามลำดับอาวุโส ทำให้การทำงานท่ามกลางกลุ่มบุคคลที่มีความอาวุโสและประสบการณ์มากกว่าหรือใกล้เคียงกันเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก จนถูกมองว่าขาดภาวะผู้นำ ยิ่งกว่านั้นยังขาดบารมีเกินกว่าที่จะท้าทายประธานาธิบดีและสภา⁶⁵ แม้ในเดือนมีนาคม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด พลเอก Min Aung Hlaing ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง รองพลเอกอาวุโส (Vice-Senior General) ซึ่งเป็นตำแหน่งอันดับ 2 ในกองทัพเมียนมาร์ รองจากพลเอกอาวุโส Than Shwe เท่านั้นก็ตาม แต่ก็ยังไม่ได้ทำให้สถานภาพดีขึ้นมากนัก⁶⁶ ดังนั้น พลเอก Min Aung Hlaing จึงต้องเป็นฝ่ายรับแรงกดดันจากทั้งสภาและกองทัพ ซึ่งอาจทำให้กองทัพเองขาดความเป็นเอกภาพ และต้องเผชิญความยากลำบากในเวทีการเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ

⁶⁵ Callahan, 2012: 127

⁶⁶ Economist Intelligence Unit (EIU). Myanmar 2012 (country report). 2012.

กล่าวได้ว่า บทบาทของกองทัพในทางการเมืองหลังการเลือกตั้งในปี 2553 (2010) ได้เปลี่ยนไปแล้ว โดยกองทัพไม่ได้เป็นศูนย์กลางที่ผูกขาดการจัดความสัมพันธ์ทางการเมืองในประเทศอีกต่อไป หากแต่ได้มีกลุ่มทางการเมืองอื่นๆ ขึ้นมาแข่งขันและมีส่วนในการจัดสรรอำนาจมากขึ้นเรื่อยๆ แม้จะปฏิเสธไม่ได้ว่าปัจจุบันอิทธิพลของกองทัพในทางการเมืองยังมีอยู่สูงในทุกระดับ หากแต่ก็ชี้ให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมในทางการเมืองของเมียนมาได้เปลี่ยนไปแล้ว จากลักษณะเอกนิยมทางอำนาจที่มีกองทัพเป็นศูนย์กลางเริ่มปรับเปลี่ยนเป็นการเมืองที่มีลักษณะพหุนิยมมากขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะโดยทั่วไปของประเทศส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ดังนั้นกระบวนการกำหนดนโยบายในด้านความมั่นคงจึงไม่ได้ถูกกำหนดโดยมุมมองของกองทัพฝ่ายเดียวอีกต่อไป หากแต่กลายเป็นส่วนผสมของมุมมองและความต้องการของฝ่ายต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะจากนโยบายของฝ่ายรัฐบาล

4.2 นโยบายรัฐบาลเมียนมาต่อกลุ่มชาติพันธุ์และบทบาทของกองทัพ

ความพยายามสร้างสันติภาพในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นภารกิจสำคัญอันดับต้นๆ ของรัฐบาลประธานาธิบดี Thein Sein ปัจจุบันหนึ่งก็เนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อการปฏิรูปเศรษฐกิจภายในประเทศที่ ต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างชาติ โดยมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งล้วนกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์เป็นจุดดึงดูดการลงทุนที่สำคัญหนึ่ง ดังนั้น การทำข้อตกลงหยุดยิงการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ จึงถือเป็นความจำเป็นพื้นฐานต่อการปฏิรูปเศรษฐกิจของทั้งประเทศไปโดยปริยาย ซึ่งส่งผลเป็นลูกโซ่ต่อการปฏิรูปการเมืองในระยะยาวของเมียนมาด้วยเช่นกัน

ดังนั้น แนวทางนโยบายของรัฐบาลประธานาธิบดี Thein Sein จึงมุ่งใช้การเจรจาเป็นกลไกหลัก โดยได้ตั้งคณะทำงานเฉพาะในการดำเนินการเจรจาที่เรียกว่า Union Peace Making Work Committee (UPWC) นำโดย Aung Min ผู้ช่วยคนสำคัญของประธานาธิบดี Thein Sein ซึ่งมีเป้าหมายและแนวทางในการเจรจา 3 ขั้นตอน คือ

- 1) การเจรจาทำข้อตกลงหยุดยิงกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์
- 2) การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่
- 3) การหาทางออกระยะยาวโดยการผลักดันให้เกิดการจัดตั้งพรรคการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์และร่วมกันแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาในรัฐสภา โดยรัฐบาลเชื่อว่าแนวทางดังกล่าวจะสามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับรัฐบาลที่มีมาอย่างยาวนานได้และนำไปสู่สันติภาพที่แท้จริง

แนวทางของรัฐบาลดังกล่าวแม้จะได้รับการตอบรับจากเหล่าผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ หากแต่ก็ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์และตั้งข้อสังเกตว่า แนวทางสู่สันติภาพของรัฐบาลนั้นไม่สามารถนำไปสู่สันติภาพได้จริง เพราะตราบไต่ที่ยังคงมีกองกำลังทหารของรัฐบาลประจำอยู่ในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ก็จะไม่เกิดการหยุดยิงและการที่รัฐธรรมนูญยังระบุให้กองทัพที่นั่งอยู่ในสภาร้อยละ 25 หรือการที่ในปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ยังคงเป็นกลุ่มที่ถูกกีดกันจากตำแหน่งสำคัญทางการเมืองโดยเฉพาะในคณะรัฐมนตรี ทำให้สภาไม่สามารถเป็นกลไกในการเจรจาหาแนวทางที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงได้

นอกจากนี้ ยังได้มีความพยายามรวมตัวของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างแนวร่วมในการเจรจากับรัฐบาล ภายใต้ชื่อ The United Nationalities Federation Council (UNFC) เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองที่มากขึ้นในเวทีเจรจาลดจนได้เสนอแนวทางสู่สันติภาพที่เน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและองค์กรระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

- 1) การจัดประชุมร่วมของกลุ่มประชาสังคมและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมด
- 2) การจัดประชุมร่วมกับตัวแทนจากรัฐบาลและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีผู้ร่วมสังเกตการณ์จากชุมชนระหว่างประเทศ
- 3) จัดการลงประชามติในแต่ละรัฐเพื่อเห็นชอบกับร่างข้อตกลงต่างๆ
- 4) ทำประชาพิจารณ์ในกลุ่มประชากรกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อแสวงหาแนวทางสู่สันติภาพ
- 5) จัดการหารือในลักษณะไตรภาคีระหว่างรัฐบาล นักกิจกรรมประชาธิปไตย และประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ และ

6) คือการยึดถือและปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้จากการหารือดังกล่าว⁶⁷

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันรัฐบาลเมียนมาร์สามารถเจรจาหยุดยิงกับกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ ได้แล้วมากกว่า 10 กลุ่ม (แม้จะยังมีการสู้รบประปรายในบางพื้นที่) โดยเฉพาะกลุ่ม KNU ซึ่งถือเป็นกลุ่มใหญ่ และเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลมากกว่า 60 ปี โดยได้มีการลงนามในข้อตกลงสันติภาพไปแล้วเมื่อเดือนมกราคม 2555 และดำเนินการเจรจาต่อเนื่องเพื่อแสวงหาแนวทางการส่งเสริมความปรองดองได้อย่างแท้จริงในพื้นที่ รวมถึงรัฐบาลยังได้ลงนามในข้อตกลงหยุดยิงกับกลุ่ม SSA-South ซึ่งเป็นกองกำลังที่สำคัญในรัฐฉานอีกกลุ่มหนึ่งในเดือนธันวาคม 2554 ด้วย เป็นต้น นอกจากนี้ ความก้าวหน้าในเรื่องการเจรจาหยุดยิงแล้ว รัฐบาลนำโดยประธานาธิบดี Thein Sein ยังได้จัดให้มีการพูดคุยร่วมกับตัวแทนของพรรคการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์รวม 14 พรรคการเมือง ที่ได้จัดไปเมื่อเดือนสิงหาคม 2555 ซึ่งสะท้อนแนวทางของรัฐบาลในลำดับถัดไป คือ การนำเอาปัญหาเข้าสู่การแก้ไขในเวทีการเมือง โดยประธานาธิบดี Thein Sein ได้เรียกร้องให้ร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจในเขตพื้นที่

⁶⁷ Myanmar peace monitor. United Nationalities Federal Council. [online]. 2014. Available from: <http://www.mmpeacemonitor.org/stakeholders/unfc>

กลุ่มชาติพันธุ์ และสร้างความไว้วางใจระหว่างกันในการร่วมมือกันแก้ปัญหา ตลอดจนเรียกร้องให้ทุกฝ่ายอดทนกับขั้นตอนสู่สันติภาพที่ต้องค่อยเป็นค่อยไป และอาจไม่ได้ทุกอย่างที่คาดหวัง⁶⁸

อย่างไรก็ดี แม้การเจรจาหยุดยิงจะเป็นสิ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์ต้องการเช่นกัน หากแต่ข้อตกลงหยุดยิงที่เกิดขึ้นก็ไม่ได้ทำให้การสู้รบหมดไปอย่างแท้จริง หากแต่ยังคงมีการสู้รบในหลายพื้นที่โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล หรือแม้แต่การสู้รบกับกลุ่มคะฉิ่นที่ได้ปะทุขึ้นตั้งแต่ช่วงก่อนการเลือกตั้ง นำไปสู่สงครามระหว่างกองทัพเมียนมาร์กับกองกำลังคะฉิ่นอิสระ (Kachin Independence Army: KIO) ยืดเยื้อเรื่อยมา และการอพยพพลัดถิ่นของชาวคะฉิ่นจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันเป็นปัญหาที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างมากเพราะส่งผลกระทบต่อภาพรวมการจัดกรปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่นๆในประเทศ โดยประธานาธิบดี Thein Sein ได้กล่าวเกี่ยวกับการสู้รบที่ยืดเยื้อนี้ว่า ได้กลายเป็นอุปสรรคที่ทำให้ประเทศสูญเสียโอกาสอย่างมาก โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบมากที่สุด ซึ่งเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้รัฐบาลพยายามที่จะสร้างความไว้วางใจเพื่อที่จะนำไปสู่สันติภาพในท้ายที่สุด⁶⁹ แม้กระนั้นรัฐบาลก็ยังไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ และสร้างสันติภาพในพื้นที่ได้ครบจนปัจจุบัน

การสู้รบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องดังกล่าวทำให้เกิดการเรียกร้องเงื่อนไขเพิ่มเติมจากฝ่ายรัฐบาลอย่างเช่น การรับประกันความปลอดภัยของประชากรกลุ่มชาติพันธุ์หรือการถอนทหารออกจากพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นจุดยืนที่แตกต่างของข้อเสนอจากทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายรัฐบาลมีจุดยืนที่ต้องการใช้การพัฒนาเศรษฐกิจในการเปลี่ยนสนามรบสู่ตลาดการค้า และใช้สภา

⁶⁸ ญัฐพล ตันตระกุลทรัพย์. ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลเมียนมาร์: การปรับความสัมพันธ์ใหม่. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://www.thaiworld.org/thn/thailand_monitor/answera.php?question_id=1199 [5 สิงหาคม 2556]

⁶⁹ BBC Hard talk. U Thein Sein-President of Burma. [online]. 2012. Available from: <http://www.youtube.com/watch?v=mh-zavndpTl>

เป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในขณะที่ฝ่ายกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ต้องการให้ภาคประชาสังคมและชุมชนระหว่างประเทศเข้ามามี ส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาและจำกัดหรือขจัดบทบาทของกองทัพทั้งในระดับนโยบายและในระดับ พื้นที่ นอกจากนี้ ยังเห็นได้ว่าความพยายามในการใช้สภาเป็นเวทีในการแสวงหา แนวทางสู่สันติภาพร่วมกันก็ได้กลายเป็นข้อเสนอรูปแบบใหม่ที่รัฐบาล ประธานาธิบดี Thein Sein คาดหวังว่าจะเป็นวิธีการแก้ปัญหาในระยะยาว เพื่อจำกัดความขัดแย้งให้อยู่ในสภา และไม่กลายเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน พื้นที่อย่างในปัจจุบัน การเสนอรูปแบบดังกล่าวนับเป็นการเปิดพื้นที่ใหม่สำหรับการ เจรจาต่อรองของกลุ่มชาติพันธุ์เช่นกัน ทำให้สามารถมีทางเลือกสำหรับการ ดำเนินการต่อรองที่มากขึ้น จากเดิมที่มีเพียงการใช้ความรุนแรงเท่านั้น และ ปัจจุบันก็เห็นแนวโน้มที่พรรคการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์จะรวมพรรคกันเป็น พรรคการเมืองเดียวภายใต้ชื่อ Federal Union Party (FUP) ซึ่งเป็นการรวมตัว ของพรรคกลุ่มชาติพันธุ์ 15 พรรค และ ถูกคาดหวังว่าจะกลายเป็นพรรคสำคัญ ที่จะลงชิงตำแหน่งผู้แทนในสภาในการเลือกตั้งทั่วไปที่จะมีขึ้นอีกครั้งในปี 2558⁷⁰

นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงความนิยมที่มีต่อนักการเมืองที่มาจากกลุ่ม ชาติพันธุ์ จะพบว่า Hkun Htun Oo ผู้นำพรรค Shan Nationalities League for Democracy (SNLD) ซึ่งเคยลงแข่งขันในการเลือกตั้งปี 2533 โดยกวาดที่นั่ง ไปทั้งหมด 23 ที่นั่ง ถือเป็นจำนวนมากเป็นอันดับ 2 รองจากพรรค NLD ของ Aung San Suu Kyi แม้รัฐบาลทหารจะล้มล้างผลการเลือกตั้งในครั้งนั้น แต่ Hkun Htun Oo ก็ได้ดำเนินงานทางการเมืองเพื่อผลักดันให้เกิดประชาธิปไตย ในเมียนมาร์มาโดยตลอด จนถูกตั้งข้อหาและ จำคุกในปี 2548 และถูกปล่อยตัว ในการนิรโทษกรรมนักโทษการเมืองในเดือนมกราคม 2555 Hkun Htun Oo เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับในหมู่ผู้นำของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ อย่างมาก

⁷⁰ Irrawaddy, Parliament Forms Committee to Review Constitution. [online]. 2013. Available from: <http://www.irrawaddy.org/archives/40744>

หลังจากเป็นอิสระเขาก็ดำเนินงานทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงโดยเสนอรูปแบบการปกครองในลักษณะสหพันธรัฐในฐานะทางออกเดียวของการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในเมียนมาร์⁷¹ ตลอดจนเรียกร้องให้รัฐบาลเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้สืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนให้คงอยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่จะพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น⁷² ซึ่งได้กลายเป็นเงื่อนไขและประเด็นเรียกร้องสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ในการเจรจากับรัฐบาลในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี กระบวนการสันติภาพที่กำลังดำเนินไปในปัจจุบัน ไม่สามารถพิจารณาโดยปราศจากการพิจารณาทำที่และบทบาทของกองทัพ เพราะไม่ว่าอย่างไรกองทัพถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาททั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการในพื้นที่ อีกทั้งกองทัพยังถือเป็นแกนกลางของการกำหนดนโยบายต่อกลุ่มชาติพันธุ์มาโดยตลอด โดยปัจจุบันจะเห็นได้ว่ากองทัพได้แสดงท่าทีสนับสนุนต่อกระบวนการสันติภาพที่เกิดขึ้นในประเทศ แสดงให้เห็นชัดเจนในสุนทรพจน์ของผู้บัญชาการทหารสูงสุดในงานวันกองทัพทุกปีตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมา โดยสุนทรพจน์ในปี 2557 ผู้บัญชาการทหารสูงสุด พลเอก Min Aung Hlaing ยังได้เน้นย้ำว่าการพัฒนาของประเทศจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากขาดสันติภาพ และเน้นย้ำถึงความสำคัญของการบรรลุการลงนามในข้อตกลงหยุดยิงทั่วประเทศด้วย นอกจากนี้ในกระบวนการเจรจาระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มชาติพันธุ์กองทัพยังได้ให้ความร่วมมืออย่างแข็งขัน อาทิ การที่นายทหารระดับสูงให้ความสนใจเข้าร่วมเวทีเจรจาสันติภาพครั้งสำคัญ และมีส่วนร่วมในการถกเถียงและเสนอแนะแนวทางและมีท่าทีเปิดกว้างในการเจรจาด้วย⁷³

⁷¹ Myanmar times. Shan call for federal union constitution. [online]. 2012. Available from: <http://www.mmmtimes.com/index.php/national-news/3488-shan-call-for-federal-union-constitution.html>

⁷² Hla Tun Aung. Myanmar: The Study of Processes and Patterns. Myanmar: National Centre for Human Resource Development's Publishing, 2003: 132-133

⁷³ International crisis group. Myanmar: The politics of economic reform. Crisis group Asia report, 2012: 11

ปัจจุบันแม้จะมีการสู้รบในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ปะทุอยู่เป็นระยะโดยเฉพาะในพื้นที่รัฐคะฉิ่นและรัฐฉาน หากแต่ก็ไม่สามารถนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่ากองทัพไม่สนับสนุนแนวทางการเจรจาได้ เนื่องจากเหตุที่ทำให้เกิดการสู้รบนั้นอาจมีหลากหลายมิติและซับซ้อนต่างกันไป เช่น หลายครั้งการปะทะที่เกิดขึ้นเป็นการเริ่มจากการโจมตีก่อนของกลุ่มชาติพันธุ์ หรือเป็นการปะทะกับกลุ่มอาชญากรรมที่ก่อตัวในพื้นที่ และการปะทะกับกลุ่มขบวนการยาเสพติด เป็นต้น และตัวอย่างของความสำเร็จของการเจรจาก็สามารถมีให้เห็น ในพื้นที่อื่นได้อาทิ ในรัฐกะเหรี่ยงที่ความรุนแรงและการปะทะลดลงอย่างเห็นได้ชัด อีกทั้งกระบวนการเจรจายังคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยมีวาระการประชุมร่วมกันระหว่างประธานาธิบดีและผู้บัญชาการทหารสูงสุดเพื่อติดตามความคืบหน้าทุก 2 เดือน รวมถึงการพบปะหารือของเจ้าหน้าที่ระดับล่างควบคู่ไปด้วย เป็นต้น⁷⁴

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาจากพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลเมียนมาร์กับชนกลุ่มน้อยแล้ว วิธีการเจรจาในสภากีดี การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชนกลุ่มน้อยก็ดี อาจจะไม่ใช่เรื่องใหม่เสียทีเดียว เพราะยังคงตั้งอยู่บนเงื่อนไขความสัมพันธ์เดิมที่รัฐบาลเมียนมาร์ต้องการเข้าไปมีส่วนในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ชนกลุ่มน้อยที่มีอยู่อย่างมหาศาล ซึ่งแน่นอนการทำให้พื้นที่ปลอดจากภาวะสงครามและเกิดสันติภาพเพื่อเอื้อต่อการค้าและการลงทุน ตลอดจนการขยายตัวของภาคการผลิต เพื่อใช้กลไกทุนนิยมเข้าจัดการและแย่งชิงทรัพยากรในพื้นที่ภายใต้วาทกรรมการพัฒนา ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่คาดเดาได้ และประเด็นเรื่องการแย่งชิงทรัพยากรนี้ก็จะยังคงเป็นศูนย์กลางแห่งปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลเมียนมาร์กับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไป

⁷⁴ International Crisis Group, 2014: 12

4.3 นโยบายการพัฒนาชายแดนของเมียนมาร์

รัฐบาลเมียนมาร์ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบริเวณชายแดนซึ่งเป็นเขตที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ กลุ่มคะฉิ่น ไทใหญ่ กะเหรี่ยง คะยาห์ มอญ ยะไข่ และจีน นับตั้งแต่ได้รับเอกราชในปี 2491 โดยรัฐบาลในขณะนั้นได้พยายามรวมกลุ่มต่างๆ เหล่านี้เข้าเป็นหนึ่งเดียว ภายใต้รัฐบาลกลางที่ย่างกุ้ง หากแต่กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ล้วนต่อต้านนโยบายดังกล่าว และเมื่อความขัดแย้งถึงจุดสูงสุด กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ ก็ได้จัดตั้งกองกำลังและเข้าต่อสู้กับรัฐบาลเมียนมาร์ การสู้รบหรือสงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นส่งผลให้พื้นที่ชายแดนส่วนใหญ่กลายเป็นพื้นที่สู้รบ ประชาชนทั่วไปได้รับผลจากการสู้รบจนเกิดสภาวะยากจนทั่วไป กองทัพเมียนมาร์ไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่เหล่านี้ได้ อีกทั้งรัฐบาลกลางของเมียนมาร์ก็ไม่สามารถเข้าไปปกครองหรือพัฒนาพื้นที่ชายแดนได้เต็มที่ ปล່อยให้พื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ยากจนและล้าหลังเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองอื่นๆ ของเมียนมาร์ ดังนั้น ในสมัยต่อมา รัฐบาลจึงได้กำหนดเป็นแผนในการพัฒนาชายแดนและกลุ่มชาติพันธุ์ไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะปัญหาความด้อยพัฒนาดังกล่าว ประกอบกับนโยบายดังกล่าวยังทำให้กองทัพสามารถเข้าไปกำกับและจัดสรรการใช้ทรัพยากรซึ่งมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในเขตชายแดนนั่นเอง⁷⁵

ความพยายามของรัฐบาลเมียนมาร์ในการเข้าไปวางแผนและจัดการพัฒนาชายแดนได้ประสบผลสำเร็จเป็นลำดับ เนื่องจากกองทัพสามารถเข้าควบคุมพื้นที่ชายแดนได้มากขึ้นเรื่อยๆ โดยเป็นผลจากนโยบายการปราบปรามกลุ่มชาติพันธุ์อย่างรุนแรงในสมัยนายพล Ne Win ตลอดจนนโยบายการเจรจาหยุดยิงภายใต้การนำของพลโท Khin Nyunt ในเวลาต่อมา ซึ่งการดำเนินการ

⁷⁵ พรพิมล ตรีโชติ และคณะ. โครงการศึกษาวิจัยพื้นที่เศรษฐกิจเชิงลึกของประเทศ บนแนวเขตตะนาวศรี ฝั่งทะเลอันดามัน ประเทศเมียนมาร์ (รายงานการวิจัย). สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552 หน้า 90

เหล่านี้ทำให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์อ่อนกำลังลงอย่างมาก ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดทางให้ทหารเมียนมาเข้าไปควบคุมจัดการพื้นที่บริเวณชายแดนได้มากยิ่งขึ้น และผลักดันให้เกิดการพัฒนาตามแนวทางที่รัฐบาลต้องการ โดยการเข้าไปจัดการพื้นที่ชายแดนของรัฐบาลนั้นเริ่มมีเพิ่มมากขึ้นในราวปลายทศวรรษที่ 2523 จนปัจจุบันนี้ที่กองทัพเมียนมาเป็นฝ่ายควบคุมชายแดนแทนที่กองกำลังของชนกลุ่มน้อยได้จนเกือบจะทุกพื้นที่ และเพื่อเป็นการเข้าควบคุมพื้นที่อย่างเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ รัฐบาลเมียนมาได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อดูแลกิจการในบริเวณชายแดน เรียกว่า “คณะกรรมการกลางเพื่อพัฒนาชายแดนและกลุ่มเชื้อชาติ” (The Central Committee for Development of Border Areas and National Races) เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2532 เพื่อดูแลกิจการต่างๆ ในบริเวณชายแดน คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยสมาชิก 9 คน โดยมีพลเอก Than Shwe (ประธาน SPDC) เป็นประธานคณะกรรมการกลาง

ต่อมาเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2532 รัฐบาลก็ได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินนโยบายตามที่กำหนดโดยคณะกรรมการกลางโดยพลโท Khin Nyunt เป็นประธานคณะกรรมการทำงาน พร้อมกันนั้นได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเพื่อดูแลกิจการต่างๆ ขึ้นมาอีก 18 คณะ โดยมีรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ รัฐมนตรีช่วยและข้าราชการระดับอธิบดีกรมเป็นสมาชิก มีจำนวนประมาณ 40 คน และท้ายสุดรัฐบาลเมียนมาได้ตั้งกระทรวงขึ้นมาเพื่อดูแลกิจการชายแดนนี้โดยเฉพาะ พร้อมทั้งมอบหมายให้แม่ทัพภาค ที่เกี่ยวข้องเข้ามาประสานงานในการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด โดยเรียกว่า “กระทรวงพัฒนาพื้นที่ชายแดนและชนชาติ” (Ministry for Progress of Border Areas and National Races) เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2535 และในภายหลังได้เปลี่ยนเป็น “กระทรวงพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าของพื้นที่ชายแดนและกลุ่มชนชาติ” (Ministry of Development and Progress for Border Areas and National Races) เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2537 เพื่อทำหน้าที่พัฒนาพื้นที่ในเขตชนบทและเมือง

อย่างจริงจัง⁷⁶ ปัจจุบันกระทรวงนี้ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กระทรวงกิจการชายแดน” (Ministry of Border Affair) ซึ่งแม้ว่าจะอยู่ภายใต้รัฐบาลพลเรือนหากแต่รัฐมนตรีของกระทรวงก็ยังคงมีที่มาจากกองทัพ โดยการแต่งตั้งจากผู้บัญชาการทหารสูงสุดตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ดีไม่ว่าหน่วยงานดังกล่าวจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านรูปลักษณะขององค์กรไปอย่างไร แต่ที่ยังคงเหมือนเดิมคือการอยู่ภายใต้การกำกับของกองทัพ และมีกรอบวัตถุประสงค์หรือพันธกิจเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่อจุดประสงค์ที่สำคัญในการเชื่อมโยงบูรณาการพื้นที่ต่างๆ เข้าด้วยกันทั่วประเทศเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติและอำนาจอธิปไตยที่เข้มแข็ง ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่น สร้างมิตรภาพระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อลดปัญหาเสียดิตตลอดจนรักษาความมั่นคงและปกป้องอธิปไตยของชาติ รวมถึงรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่⁷⁷ นอกจากนี้ หากพิจารณานโยบายของกองทัพในการพลิกฟื้นและพัฒนาพื้นที่ชนบทโดยเฉพาะในเขตชายแดน จะเห็นว่ารัฐบาลได้วางรากฐานในการพัฒนาชนบทไว้ค่อนข้างดีด้วยการตั้งกระทรวงขึ้นมาทำหน้าที่ดูแลและดำเนินการนี้โดยเฉพาะ อีกทั้งยังแต่งตั้งคณะกรรมการอีกหลายชุดขึ้นมาทำหน้าที่ดำเนินการและควบคุมกำกับดูแล ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงของพลเอก Than Shwe ประธาน SPDC และพลโท Khin Nyunt เลขาธิการอันดับหนึ่งของ SPDC ในขณะนั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ อย่างจริงจัง

การเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจของเมียนมาร์ก็เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชายแดนเช่นกัน โดยในอดีตรัฐบาลทหารที่

⁷⁶ พรพิมล ตรีโชติ และคณะ. *โครงการศึกษาวิจัยพื้นที่เศรษฐกิจเชิงลึกของประเทศ บนแนวเขตตะนาวศรี ฝั่งทะเลอันดามัน ประเทศเมียนมาร์* (รายงานการวิจัย). สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552 หน้า 90-91

⁷⁷ Hla Tun Aung. *Myanmar: The Study of Processes and Patterns*. Myanmar: National Centre for Human Resource Development's Publishing, 2003: 720-721

เข้าบริหารประเทศภายใต้การนำของพลเอก Saw Maung ในปี 2531⁷⁸ ได้เริ่มมีนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ (Open Door Economic Policy) โดยได้ประกาศใช้ “กฎหมายส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ (The Union of Myanmar Foreign Investment)” ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2531 เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับนักลงทุนต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนมากยิ่งขึ้น โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ส่งผลต่อการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อดึงดูดเม็ดเงินลงทุนจากต่างชาติด้วยการ

- 1) ยกเลิกคำสั่ง ประกาศและข้อบังคับที่จำกัดการค้าของเอกชน โดยพยายามส่งเสริมให้มีการค้าเสรีทั้งภายในประเทศและกับต่างประเทศ
- 2) ทำการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านให้ถูกต้องตามกฎหมาย
- 3) สนับสนุนให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยที่การลงทุนจากต่างประเทศสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ จะได้รับการส่งเสริม คือการลงทุนในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง การลงทุนในธุรกิจที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง การลงทุนที่มีส่วนสนับสนุนส่งเสริมการผลิตและการให้บริการที่ใช้เงินลงทุนสูง การลงทุนที่สามารถสร้างงานได้มาก และการลงทุนในธุรกิจที่ช่วยให้มีการประหยัดการใช้พลังงาน

นโยบายการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติและการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้นนี้ ทำให้เมืองชายแดนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายและเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างมาก การค้าชายแดนที่แต่เดิมเป็นการค้าลักลอบ อยู่นอกกรอบของกฎหมาย ได้เข้าสู่ระบบที่เป็นมาตรฐานเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับเครือข่ายการค้าที่ได้พัฒนาเชื่อมโยง

⁷⁸ เนื่องจากความล้มเหลวของการดำเนินนโยบายแบบสังคมนิยมในระยะที่ผ่านมา ที่ทำให้เศรษฐกิจของเมียนมาร์อยู่ในภาวะเสื่อมโทรมอย่างมาก นำไปสู่ความไม่พอใจของประชาชนชาวเมียนมาร์ต่อรัฐบาลและบานปลายกลายเป็นเหตุการณ์จลาจลสำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองเมียนมาร์ในวันที่ 8 สิงหาคม 1988 ทำให้รัฐบาลใหม่ที่เข้ามาบริหาร มีความจำเป็นที่จะต้องเปิดประเทศและติดต่อกับประชาคมโลกให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ระหว่างพ่อค้าชาวไทย เมียนมาร์ และกลุ่มชาติพันธุ์ มาแล้วเป็นเวลานาน ส่งผลให้การค้าผ่านชายแดนสามารถพัฒนาต่อยอดเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกิดการสร้างงานและรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น เกิดการขยายตัวของพื้นที่อยู่อาศัย และกิจกรรมเศรษฐกิจต่อเนื่องในอีกหลายสาขา⁷⁹

อย่างไรก็ดี ปัญหาอุปสรรคซึ่งจะทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ไม่เต็มที่ ได้แก่ ปัญหาด้านงบประมาณ ซึ่งกระทรวงเองก็มีนโยบายระดมทุนและขอความช่วยเหลือจากต่างชาติ เพราะรัฐบาลเมียนมาร์มีงบประมาณน้อย และใช้งบประมาณส่วนใหญ่ในการทหารมากกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประกอบกับทิศทางการพัฒนาที่เมียนมาร์ให้ความสำคัญมาโดยตลอดนับตั้งแต่ได้รับเอกราชก็คือ การพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพื่อลดการพึ่งพารายได้จากภาคเกษตรกรรมลงและลดการพึ่งพาสินค้าอุตสาหกรรมจากภายนอก ซึ่งแม้รัฐบาลเมียนมาร์จะมีความพยายามในการถ่ายโอนทรัพยากรและแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมมาโดยตลอด ตั้งแต่ปี 2505 ผ่านกลไกของรัฐโดยเฉพาะการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจเพื่อดำเนินกิจการด้านอุตสาหกรรมการผลิต หากแต่ก็ประสบความล้มเหลวมาโดยตลอด⁸⁰ การดำเนินการพัฒนาในทางเศรษฐกิจจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องพึ่งพาทุนและเทคโนโลยีจากต่างชาติ โดยที่รัฐบาลให้ความสำคัญก็คือการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมขึ้นทั่วประเทศ โดยถูกกำหนดขึ้นมาในช่วงปี 2538 และเพิ่มขึ้นเรื่อยมา จนปัจจุบันมีเขตอุตสาหกรรมรวม 23 เขต โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะเกาะกลุ่มกันอยู่แต่บริเวณเมืองใหญ่เนื่องจากมีสาธารณูปโภคพื้นฐานที่พร้อมมากกว่า

⁷⁹ สุเนตร ชุตินทรานนท์ และณัฐพล ตันตระกูลทรัพย์. บทบาทของกองทัพไทยกับการจัดการความมั่นคงและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ: กรณีศึกษาพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์. สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556 หน้า 15

⁸⁰ Fujita, K., ed. The economic transition in Myanmar after 1988. Kyoto: Kyoto University Press, 2009: 1-14)

พื้นที่และจำนวนประชากรของรัฐและมณฑลของเมียนมาร์ที่ติดชายแดนไทย
(ปี พ.ศ. 2543-2544)

ที่	รัฐ/มณฑล	จำนวนพื้นที่ (ตารางไมล์)	ประชากรรวม	ประชากร	
				ชาย	หญิง
สหภาพ เมียนมาร์	สหภาพ เมียนมาร์	261,227.8	47,254,716	23,464,828	23,789,828
1	รัฐฉาน	60155.227	4,701,669	2,356,373	2,345,269
2	รัฐคะยาห์	4529.563	252,795	128,354	124,441
3	รัฐกะเหรี่ยง	11730.849	1,431,377	708,000	723,377
4	รัฐมอญ	4747.758	2,466,000	1,198,694	1,191,987
5	มณฑลตะนาวศรี	16735.557	1,297,518	648,286	649,232

ที่มา: Ministry of Information, Union of Myanmar, Myanmar: Facts and Figures 2002

ข้อมูลพื้นฐานของรัฐและมณฑลของเมียนมาที่ติดชายแดนไทย

รัฐ/มณฑล	พื้นที่ประชากร	เขตการปกครอง	พื้นที่เพาะปลูก	ทรัพยากรที่สำคัญ	อุตสาหกรรมที่สำคัญ
1. รัฐฉาน (แม่ฮ่องสอน)	60,155 9 ตารางกิโลเมตร ประชากร 4.7 ล้านคน ตั้งตั้งเป็นเมืองหลวง	11 อำเภอ 54 ตำบล 193 หมู่บ้าน เอเคอร์	ป่าสงวน 200,000 เอเคอร์ เพาะปลูก 1.5 ล้านเอเคอร์ ปลูกข้าว/พืชอื่นๆ 500,000 สังกะสี แมงกานีส เกษตรที่สูง 200,000 เอเคอร์ พื้นที่เขตเกษตรชลประทาน 450,000 เอเคอร์	1. พืช: ข้าว ข้าวสาลี ฝ้ายพืช ใบชา ยาสูบ กาแฟ 2. สัตว์: ทั้งสดเนื้ ตีบก พลอยแดง เพชร หยก	อุตสาหกรรมที่สำคัญ เหมืองแร่ เหมืองทอง พลอย โรงงานยาสูบ โรงงานกระดาษ ใบชา อุตสาหกรรม ด้านเกษตรต่างๆ
2. รัฐคะยาห์ (แม่ฮ่องสอน)	4,530 ตารางกิโลเมตร ประชากร 259,000 คน	2 อำเภอ 7 ตำบล 106 หมู่บ้าน	เพาะปลูก 90,000 เอเคอร์ นา 40,000 เอเคอร์ เกษตรที่สูง 20,000 เอเคอร์ ไร่กาแฟ 10,000 เอเคอร์	1. พืช: ข้าว ข้าวพ่าง ข้าวโพด ถั่ว งา กระเทียม ผักต่างๆ กาแฟ 2. สัตว์: วัว แพะ หมู พลวง ตีบก เชลแลค	เหมืองแร่ โรงงาน ผลิตโลหะผสมหิน อลาบาสเตอร์ (Alabaster)
3. รัฐกะเหรี่ยง (แม่ฮ่องสอน) ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี	11, 731 ตารางกิโลเมตร ประชากร 1.4 ล้านคน	3 อำเภอ 7 ตำบล 410 หมู่บ้าน	เพาะปลูก 700,000 เอเคอร์ นาปี 300,000 เอเคอร์ เกษตรที่สูง 20,000 เอเคอร์ สวนผลไม้ 5,000 เอเคอร์	1. พืช: ข้าว ถั่ว ฝ้ายพืช ข้าวโพด อ้อย งา ยางพารา กาแฟ มะพร้าว หยก ผลไม้ต่างๆ 2. สัตว์: ทองแดง เหล็ก บุก สังกะสี ถ่านหิน พลวง	โรงงานปูนซีเมนต์ เหมืองแร่ อัญมณี

ข้อมูลพื้นฐานของรัฐและมณฑลของเมียนมาที่ติดชายแดนไทย

รัฐ/มณฑล	พื้นที่/ประชากร	เขตการปกครอง	พื้นที่เพาะปลูก	ทรัพยากรที่สำคัญ	อุตสาหกรรมที่สำคัญ
1. รัฐฉาน (แม่ฮ่องสอน)	60,155 9 ตารางไมล์ ประชากร 4.7 ล้านคน ตั้งขึ้นเป็นเมืองหลวง	11 อำเภอ 54 ตำบล 193 หมู่บ้าน เอเคอร์	ป่าสงวน 200,000 เอเคอร์ เพาะปลูก 1.5 ล้านเอเคอร์ ปลูกข้าว/พืชอื่นๆ 500,000 สังกะสี แมงกานีส เกษตรที่สูง 200,000 เอเคอร์ พื้นที่เขตเกษตรชลประทาน 450,000 เอเคอร์	1. พืช: ข้าว ข้าวสาลี ฝ้ายพืช ใบชา ยาสูบ กาแฟ 2. สัตว์: พงสตน ตี๋บุก พลอยแดง เพชร หยก	อุตสาหกรรมที่สำคัญ เหมืองแร่ เหมืองทอง พลอย โรงงานยาสูบ โรงงานกระดาษ ใบชา อุตสาหกรรม ด้านเกษตรต่างๆ
2. รัฐคะยาห์ (แม่ฮ่องสอน)	4,530 ตารางไมล์ ประชากร 259,000 คน	2 อำเภอ 7 ตำบล 106 หมู่บ้าน	เพาะปลูก 90,000 เอเคอร์ นา 40,000 เอเคอร์ เกษตรที่สูง 20,000 เอเคอร์ ไร่กาแฟ 10,000 เอเคอร์	1. พืช: ข้าว ข้าวฟ่าง ข้าวโพด ถั่ว งา กระจงเทียม ผักต่างๆ กาแฟ 2. สัตว์: วัว แพะ หมู พลวง ตี๋บุก เซลแลค	เหมืองแร่ โรงงาน ผลิตโลหะผสมหิน อลาบาสเตอร์ (Alabaster)
3. รัฐกะเหรี่ยง (แม่ฮ่องสอน) ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี	11, 731 ตารางไมล์ ประชากร 1.4 ล้านคน	3 อำเภอ 7 ตำบล 410 หมู่บ้าน	เพาะปลูก 700,000 เอเคอร์ นาปี 300,000 เอเคอร์ เกษตรที่สูง 20,000 เอเคอร์ สวนผลไม้ 5,000 เอเคอร์	1. พืช: ข้าว ถั่ว ฝ้ายพืช ข้าวโพด อ้อย งา ยางพารา กาแฟ มะพร้าว หยก ผลไม้ต่างๆ 2. สัตว์: ทองแดง เหล็ก บุก สังกะสี ถ่านหิน พลวง	โรงงานปูนซีเมนต์ เหมืองแร่ อัญมณี

รัฐ/มณฑล	พื้นที่/ประชากร	เขตการปกครอง	พื้นที่เพาะปลูก	ทรัพยากรที่สำคัญ	อุตสาหกรรมที่สำคัญ
4. รัฐมอญ (กาญจนบุรี)	4,747.8 ตารางไมล์ ประชากร 2.4 ล้านคน	2 อำเภอ 10 ตำบล 450 หมู่บ้าน	เพาะปลูก 3 ล้านเอเคอร์ ในปี 600,000 เอเคอร์ นาปรัง 700,000 เอเคอร์ ยางพารา 150,000 เอเคอร์	1. พืช: ข้าว ข้าวโพด ถั่วลิสง ฝ้ายพืช มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน มะม่วงหิมพานต์ ผลไม้ต่างๆ ทุเรียน มังคุด สับปะรด ฯลฯ 2. สัตว์: พลงง ตี๋บุก แกรนิตจากถ้ำหิน	โรงงานกระดาษ โรงงานน้ำตาล โรงงานผลิตยางพารา โรงงานผลิต ยางรถยนต์ โรงงานผลิตไฟฟ้า
5. มณฑล ตะนาศรี (กาญจนบุรี ประจวบคีรี)	16,735.5 ตารางไมล์ ประชากร 1.3 ล้านคน	3 อำเภอ 10 ตำบล 328 หมู่บ้าน	เพาะปลูก 380,000 เอเคอร์ ปลูกข้าว 200,000 เอเคอร์ ยางพารา 100,000 เอเคอร์	1. พืช: ข้าว ยางพารา มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน บองกี เหมืองแร่ มะม่วงหิมพานต์ มังคุด สับปะรด ฯลฯ 2. สัตว์: ตี๋บุก ทั้งสแตน ทรายใช้ทำแก้ว	การประมง ฟาร์มเลี้ยงปลา โรงงาน ผลิตแก้ว

ที่มา: พรพิมล ศรีโชติ และคณะ, 2552, โครงการศึกษาวิจัยพื้นที่เศรษฐกิจเชิงลึกของประเทศไทย บนแนวเขตตะนาวศรี จังหวัดเมียนมาร์ (รายงานวิจัย), สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อย่างไรก็ดี รัฐบาลได้เริ่มใช้แนวนโยบายดังกล่าวมาใช้กับเขตชายแดน นับตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา โดยเขตอุตสาหกรรมบริเวณชายแดนในปัจจุบัน ได้แก่ เขตอุตสาหกรรมผะอ่อง เมืองหลวงของรัฐกะเหรี่ยง (ปัจจุบันมีโรงงานซีเมนต์ ตั้งอยู่แล้ว) เขตเมะลาไย เมืองหลวงของรัฐมอญ และเขตอุตสาหกรรมเมียวดี โดยทั้งสามเขตสามารถเชื่อมโยงเข้ากับเมืองย่างกุ้ง และยังเป็นเขตชายแดนที่ติดต่อกับชายแดนไทยบริเวณใกล้กับอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งเป็นด้านชายแดนไทย-เมียนมาร์ที่สำคัญ และยังมีเขตอุตสาหกรรมมะริด เมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจตอนใต้ ใกล้จังหวัดระนองของไทย และเขตอุตสาหกรรมล่าสุดได้แก่ เขตอุตสาหกรรมพญาทองชู ซึ่งอยู่ติดชายแดนไทยด้านจังหวัดกาญจนบุรี การประกาศจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นการสะท้อนนโยบายของรัฐบาลเมียนมาร์ในการที่จะเชื่อมเศรษฐกิจเมียนมาร์เข้ากับของไทยด้วย โดยเขตเศรษฐกิจใหม่เหล่านี้ไม่เพียงเป็นเขตอุตสาหกรรม แต่ยังเป็นเขตศูนย์กลางการค้าด้วย โดยโครงการพัฒนาชายแดนขนาดใหญ่และส่งผลกระทบต่อไทยโดยตรง ได้แก่

● **โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ/ นิคมอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่เมียวดี**

รัฐบาลเมียนมาร์มีนโยบายจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมตามแนว East-West ทั้งสิ้น 3 จุด ได้แก่ เมียวดี ผะอ่อง เมะละเหม็ง และจุดที่มีศักยภาพที่สุดก็คือนิคมอุตสาหกรรมเมียวดีอยู่ในรัฐกะเหรี่ยงใกล้พรมแดนไทยที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งสามารถเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์จากสาธารณูปโภคในฝั่งไทยได้ ประกอบกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดตั้งเขตเศรษฐกิจ/นิคมอุตสาหกรรมชายแดนเมื่อปี 2549 โดยผลการศึกษาพบว่าเขตนิคมอุตสาหกรรมเมียวดีมีความเหมาะสมในการจัดตั้งมากที่สุด พื้นที่เศรษฐกิจที่เชื่อมโดยทางฝั่งไทยและเมียนมาร์นี้จึงเป็นโครงการที่จะส่งผลต่อการพัฒนาชายแดนไทย-เมียนมาร์อย่างมาก โดยพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมียวดีห่างจากแม่น้ำเมย 11.5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 600-700 เอเคอร์ หรือประมาณ

1,500-1,750 ไร่ และเขตปลอดภัย 466 เอเคอร์ หรือ 1,165 ไร่ โดยรัฐบาลเมียนมาร์ได้ให้สัมปทานกับเอกชนบริษัทเมียนมาร์ 5 บริษัท เป็นเวลา 30 ปี โดยบริษัท Asia Wealth ได้รับสัมปทานก่อสร้างอาคารของส่วนราชการ บริษัท Eden Construction ได้สัมปทานก่อสร้างอาคารพาณิชย์ คลังสินค้านำเข้า-ส่งออก บริษัท Ngwe Sin Construction รับสัมปทานก่อสร้างที่อยู่อาศัย ศูนย์แสดงสินค้า โรงแรมห้องเย็น คลังสินค้าบางส่วน บริษัท Shwe Nagar Min Construction และบริษัท Lah Construction รับสัมปทานก่อสร้างที่อยู่อาศัย

การดำเนินการของเขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดีจะใช้เขตเศรษฐกิจพิเศษ Muse ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ตั้งอยู่บนชายแดนจีน-เมียนมาร์เป็นต้นแบบ โดยจะมีศูนย์บริการนำเข้า-ส่งออกครบวงจร (One Stop Service) รวมหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้งตรวจคนเข้าเมือง ศุลกากร ตำรวจ และพาณิชย์ มีการก่อสร้างอาคารเพื่อรองรับสินค้าขาเข้าและขาออก ตลอดจนมีระบบกล้องวงจรปิดออนไลน์เพื่อสะดวกแก่การตรวจสอบของรัฐบาลเมียนมาร์ด้วย ซึ่งทางการเมียนมาร์ได้คาดการณ์ว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดีจะทำให้การค้าชายแดนเมียวดีมีมูลค่าไม่น้อยกว่า 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี การก่อสร้างในเบื้องต้นใช้งบประมาณ 30 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เริ่มดำเนินการก่อสร้างในปี 2549 ยังต้องใช้งบประมาณอีกกว่า 100 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพื่อก่อสร้างโครงการทั้งหมดให้แล้วเสร็จ⁸¹

นอกจากนี้ นายอ่อง โซ เต็ง ผู้อำนวยการเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองเมียวดี ได้กล่าวว่า เขตเศรษฐกิจเมียวดีมีระยะทางห่างจากย่างกุ้งราว 200 ไมล์ ใช้เวลาเดินทางจากเมียวดี-ย่างกุ้ง 10 ชั่วโมง หากเส้นทางสายนี้ได้รับการพัฒนา จะส่งเสริมระบบโลจิสติกส์ของทั้งไทยและเมียนมาร์ ผ่านเส้นทาง East- West Economic Corridor โดยมีจังหวัดเมียวดีเป็นเส้นทางผ่าน ดังนั้นเขตเศรษฐกิจของเมียนมาร์จึงไม่ได้ตั้งขึ้นเพื่อรองรับการค้าชายระหว่างเมียนมาร์-ไทยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการค้า

⁸¹ คมชัดลึกออนไลน์. 'ยิ่งลักษณ์'ต้อนรับ 'เต็งเส่ง'-ภททวิภาคี. [ออนไลน์]. 2012. แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20120723/135882.html>

ของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ในอนาคตด้วย⁸² และเขตเศรษฐกิจเมียวดี-แม่สอดนี้ ยังถูกวางบทบาทให้เป็นประตูสำคัญทางการค้า บนเส้นทางเอเชียไฮเวย์ซึ่งจะขยายบทบาทอย่างเต็มศักยภาพภายใต้โครงสร้างภาษีใหม่ของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และยังเป็นฐานของการเคลื่อนย้ายแรงงานที่สำคัญระหว่างประเทศด้วย⁸³

● โครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและเขตอุตสาหกรรมทวาย

โครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวาย (Dawei) เป็นโครงการที่มีการริเริ่มกันมานาน นายกองคํารบริหารส่วนตำบล ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ได้กล่าวว่า โครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวายเดิมสภาอุตสาหกรรมได้ทำการศึกษาและได้ทำสัญญากับเมียนมาร์ แต่เนื่องจากไม่มีเงินทุนในการดำเนินการเวลาผ่านไปจนหมดสัญญากับเมียนมาร์ ต่อมาในสมัยพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการพูดถึงโครงการทวายอีกครั้ง และในปี 2551 บริษัทอิตาเลียนไทยได้ลงนามบันทึกความเข้าใจเบื้องต้น (MOU) กับหน่วยงานของรัฐบาลเมียนมาร์เพื่อให้อิตาเลียนไทยเข้าไปศึกษา-สำรวจรูปแบบและศักยภาพของโครงการ ต่อมาในเดือนเมษายน 2553 ได้มีการจัดการประชุมคณะกรรมการร่วมทางการค้า (Joint Trade Commission: JTC) ระหว่างไทย-เมียนมาร์ครั้งที่ 5 ในการประชุมนี้เป็นครั้งแรกที่มีการพูดคุยเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ประตูตะวันตก (West Gate Policy)⁸⁴

ในเดือนพฤศจิกายน 2553 บริษัทอิตาเลียนไทยและการท่าเรือเมียนมาร์ (The Myanmar Port Authority) ได้ลงนามในข้อตกลง The Framework Agreement ที่กรุงเนปิดอร์ โดยบริษัทอิตาเลียนไทย ดีเวลลอปเม้นต์ ได้รับสัมปทานที่ดินนาน 75 ปี โดยโครงการมีทั้งหมด 3 ส่วน

⁸² คมชัดลึก, 2552

⁸³ Irrawaddy. We Need to Change Challenges Into Opportunities. [online]. 2014. Available from: <http://www.irrawaddy.org/interview/need-change-challenges-opportunities.html>.

⁸⁴ ลอจิสติกส์. ท่าเรือน้ำลึกทวาย จุดพลุเส้นทางการค้าแห่งใหม่ของโลก. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: <http://www.logisticsdigest.com/article/logistics-insight/item/4285-dawei-port.html>

ส่วนที่ 1 คือ การสร้างถนนไฮเวย์จากบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดกาญจนบุรี ถึงท่าเรือน้ำลึกทวายระยะทาง 160 กิโลเมตร คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2556

ส่วนที่ 2 ก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกทวาย และ

ส่วนที่ 3 สร้างเขตนิคมอุตสาหกรรม มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2 แสนไร่ แบ่งพื้นที่เป็นโซนต่างๆ คือ โซน A Port & Heavy Industry โซน B - Oil & Gas Industry โซน C1 Up Stream Petrochemical Complex โซน C2 - Down Stream Petrochemical โซน D-Medium Industry และโซน E - Light Industry โดยการก่อสร้างโครงการทั้งหมดมีมูลค่าถึง 13 พันล้านเหรียญสหรัฐ ตามข้อตกลงจะต้องก่อสร้าง สาธารณูปโภค 3 ระยะ ระยะที่ 1 (ปีที่ 1 - 5) จะเป็นการก่อสร้างท่าเรือ 1 ท่า และก่อสร้างถนน 4 เลน (Road Link) เชื่อมจากทวายมายังด่านพุน้ำร้อน จังหวัดกาญจนบุรี ระยะทาง 160 กิโลเมตร ระยะที่ 2 (ปีที่ 6 - 10) จะต้องขยายจากถนนเส้นเดิม 4 เลน เป็น 8 เลน พร้อมกับการสร้างท่าเรือเพิ่มอีก 1 ท่า ระยะที่ 3 จะเป็นเรื่องการเก็บงานในระยะแรกและระยะที่สองให้สมบูรณ์แบบ⁸⁵

ต่อมาบริษัทอิตาเลียนไทยต้องลงนามกับหน่วยงานของรัฐบาลเมียนมาร์ เพื่อประกาศให้พื้นที่อ่าวทวายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ และทางรัฐบาลไทยได้มีการดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจบริเวณเมืองทวายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งบ้านพุน้ำร้อนนี้ตั้งอยู่ห่างจากทวาย 160 กิโลเมตร โดยจะมีเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ศุลกากร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่การค้าชายแดนประจำด้านอยู่ เปิดให้มีการเดินทางข้ามเขตชายแดนได้โดยจังหวัดกาญจนบุรีได้มีการจัดทำแผนการจัดการบริเวณบ้านพุน้ำร้อนโดยได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 โซน เป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการที่ตั้งของร้านค้าธุรกิจต่างๆ และเป็นด่านตรวจคนเข้าเมืองและศุลกากร นอกจากนี้จะมีการสร้างทางมอเตอร์เวย์ 8 เลนส์ และรางรถไฟจากทวายมาจบที่กาญจนบุรี

⁸⁵ กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. อิตาลีไทยซบ เมกะ 'ทวาย' 4 แสนล้าน. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/>

กิโลเมตรที่ 8 รวมพื้นที่ในแผนการจัดการบริเวณบ้านพุน้ำร้อน 16,000 ไร่ แผนงานทั้งหมดคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2563 ปัจจุบันโครงการพัฒนาบริเวณด้านพุน้ำร้อนได้รับความสนใจจากนักธุรกิจชาวไทยจำนวนมาก โดยนักธุรกิจไทยได้กว้านซื้อที่ดินบริเวณด้านพุน้ำร้อนและมีนักธุรกิจไทยบางท่านได้มีโครงการสร้างรีสอร์ท บ่อนคาสิโนที่ฝั่งเมียนมาร์ นายด่านตรวจคนเข้าเมืองของเมียนมาร์ได้ให้ความเห็นว่า เมื่อโครงการทวายและโครงการที่พุน้ำร้อนนั้นแล้วเสร็จ จะทำให้ชาวบ้านบริเวณชายแดนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชาวเมียนมาร์ที่ไปทำงานยังต่างแดนกลับมาทำงานที่เมียนมาร์ ทางการเมียนมาร์มีนโยบายพัฒนาในชาวบ้านบริเวณแนวชายแดนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจึงเร่งผลักดันโครงการพัฒนาตามด่านชายแดนต่างๆ⁸⁶

นอกจากนี้ยังมีการส่งสัญญาณที่สำคัญในการผลักดันการลงทุนจากต่างประเทศในเมียนมาร์ ได้แก่ การออกกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษของเมียนมาร์ (Myanmar Special Economic Zone Law) ในวันที่ 27 มกราคม 2554⁸⁷ และกฎหมายสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (Dawei Special Economic Zone Law) ซึ่งออกมาในเดือนเดียวกัน ซึ่งถือเป็นกฎหมายขึ้นสำคัญที่จะส่งผลโดยตรงต่อการลงทุนจากต่างประเทศในเมียนมาร์ นับจากกฎหมายการลงทุนฉบับเดิมที่ออกมาแล้วตั้งแต่ปี 2531 โดยกฎหมายสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายนั้น จะกลายเป็นกฎหมายหลักที่กำหนดทิศทางและแนวโน้มการลงทุนในเขตนิคมอุตสาหกรรมทวาย ซึ่งเป็นนิคมอุตสาหกรรมแห่งใหม่ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของเมียนมาร์ โดยมีผู้ประกอบการไทยเป็นผู้ดำเนินการและตั้งอยู่ในเขตชายแดนไทยเมียนมาร์ ซึ่งเป็นที่คาดว่าจะนำความเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมากสู่พื้นที่ดังกล่าว

ปัจจุบันโครงการทวายนี้ถูกให้ความสำคัญจากภาครัฐทั้งไทยและเมียนมาร์ โดยกลายเป็นหัวข้อในการหารือและมีการกำหนดแผนการดำเนินงานชัดเจน

⁸⁶ สุนทร ชุตินทรานนท์ และ ญัฐพล ตันตระกูลทรัพย์, 2556: 79

⁸⁷ New Light of Myanmar, 2011

ขึ้นเรื่อยๆ ปรากฏให้เห็นในวาระการพบปะของผู้นำระดับสูงตั้งแต่ปี 2555 ที่ประเทศไทยและรัฐบาลเมียนมาร์บรรลุข้อตกลงในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในระดับทวิภาคี ในระหว่างการเดินทางเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการของผู้บัญชาการทหารสูงสุด พลเอก Min Aung Hlaing เมื่อวันที่ 9-11 มกราคม 2555 โดยเข้าพบกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของไทย พลเอกยุทธศักดิ์ ศศิประภา และพลเอก ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของไทย รวมถึงนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ได้มีการหารือในประเด็นการเปิดจุดผ่านชายแดนเพิ่มมากขึ้น รวมถึงเร่งรัดการก่อสร้างโครงการท่าเรือน้ำลึกทวาย และโครงการสาธารณูปโภคอื่นๆ ให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ และในวันที่ 7 พฤศจิกายน ปีเดียวกัน รัฐบาลเมียนมาร์ได้จัดให้มีการประชุมหลายครั้งเพื่อมุ่งเน้นไปยังการเร่งพัฒนาโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย โดยรองประธานาธิบดี Nyan Tun เข้าพบกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีประเทศไทย และรองนายกรัฐมนตรี กิตติรัตน์ ณ ระนอง ในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ เป็นการพบกันครั้งแรกของคณะกรรมการระดับสูงโครงการร่วมไทย - เมียนมาร์ (Joint High-Level Committee-JHC) เกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ซึ่งทั้งสองฝ่ายเห็นชอบร่วมกันให้จัดตั้งคณะกรรมการย่อยหกชุด เพื่อเร่งการพัฒนาโครงการและกำหนดให้เดือนเมษายน 2556 เป็นช่วงเป้าหมายที่จะเริ่มต้นการก่อสร้างโครงการสาธารณูปโภคพื้นฐานรวมทั้งถนน เครือข่ายรถไฟ ท่าเรือน้ำลึกและน้ำประปา ซึ่งข้อหารือดังกล่าวได้ถูกแถลงร่วมกันในวันที่ 19 พฤศจิกายน โดยประธานาธิบดี Thein Sein และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในการประชุมกรอบที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนในกรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา⁸⁸

แม้ว่าทั้งรัฐบาลเมียนมาร์และรัฐบาลไทยจะพยายามเร่งรัดการดำเนินโครงการก็ตาม แต่ความล่าช้าในการก่อสร้างและการขาดความกระตือรือร้น

⁸⁸ Alternative ASEAN Network on Burma. Burma Bulletin (January, 2012). [online]. 2012. Available from: <http://www.altsean.org/Docs/PDF%20Format/Burma%20Bulletin/January%202012%20Burma%20Bulletin.pdf>

ในหมู่นักลงทุน ส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนเกี่ยวกับโครงการ โดยนายเปรมชัย วรรณสุต ประธานบริหารบริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน) กล่าวว่า การพัฒนาโครงการทวายนั้น ได้ดำเนินการอย่างล่าช้ามาเป็นเวลานาน จากกำหนดการเดิมแล้ว แม้ว่าทั้งเจ้าหน้าที่ทางการเมียนมาร์และทางการไทยจะยืนยันว่ามีผู้ให้ความสนใจในโครงการนี้ก็ตาม แต่ยังไม่เห็นผู้ลงทุนที่มีศักยภาพ รายงานแสดงความสนใจต้องการจะลงทุนอย่างจริงจัง อีกทั้งประธานาธิบดี Thein Sein ยืนยันในภายหลังว่า ประเทศเมียนมาร์และประเทศไทยไม่สามารถดำเนินโครงการนี้ให้ประสบความสำเร็จตามลำพังได้ และกล่าวเป็นนัยว่าประเทศญี่ปุ่นจะกลายมาเป็นผู้ลงทุนหลักรายที่สาม ทั้งนี้ บริษัทอิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน) กล่าวว่าผู้ลงทุนชาวไทยยังคงลังเลที่จะทำการลงทุนเนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการเมืองของเมียนมาร์และความไม่แน่นอนในการระดมทุนจากรอบๆ พื้นที่โครงการ แม้ว่าจะมีความพยายามในการสร้างความมั่นใจให้นักลงทุน โดยวันที่ 17 ธันวาคม 2556 ประธานาธิบดี Thein Sein เข้าพบกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีประเทศไทย ร่วมกับกลุ่มนักธุรกิจชาวไทยราว 40 คน ณ บริเวณพื้นที่ก่อสร้างโครงการ โดยหวังว่าจะเป็นการส่งเสริมความเชื่อมั่น แก่นักลงทุนต่อโครงการมูลค่าหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งประสบปัญหาความล่าช้า และนางสาว ยิ่งลักษณ์ฯ ได้ประกาศเปิดสำนักงานกงสุลประจำกรุงทวายเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่นักลงทุนไทยด้วย⁸⁹ แต่โครงการก็ยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร อีกทั้งยังได้รับการต่อต้านจากชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบต่อการพัฒนาโครงการ

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มในอนาคตที่บริเวณชายแดนไทย - เมียนมาร์ จะกลายเป็นพื้นที่ที่มีการผ่านเข้า - ออกของสินค้าในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ไม่เพียงเท่านั้น จากการปฏิรูปนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลเมียนมาร์ ตลอดจนบรรยากาศในทางการเมืองที่เอื้อต่อการค้าการลงทุนดังกล่าว

⁸⁹ Alternative ASEAN Network on Burma. Burma Bulletin (January, 2012). [online]. 2012. Available from: <http://www.altsean.org/Docs/PDF%20Format/Burma%20Bulletin/January%202012%20Burma%20Bulletin.pdf>

ข้างต้น จะเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการผลักดันความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ ให้เข้าสู่ระบบทุนนิยมโลกอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่านโยบายการพัฒนาพื้นที่ชายแดนของเมียนมาร์นั้นยังคงเป็นนโยบายหลักของรัฐบาล หากแต่การพัฒนาได้เปลี่ยนไปจากเดิมที่เน้นการแย่งชิงพื้นที่จากกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมต่อกับส่วนกลางของประเทศไปเป็นการให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะกับไทยเพื่อที่จะใช้กลไกทุนนิยมและแรงผลักดันจากภายนอกประเทศเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ซึ่งจะกลายเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับการจัดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลเมียนมาร์กับกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวชายแดน และสันติภาพตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนนี้เองจะส่งผลต่อภาพรวมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการรักษาเสถียรภาพของรัฐบาลเมียนมาร์ในปัจจุบัน ภายใต้บริบทของการพัฒนาเหล่านี้ ทิศทางการพัฒนาของเมืองชายแดนจึงไม่ได้ถูกผูกขาดโดยนโยบายความมั่นคงของรัฐอีกต่อไป หากแต่เราจะเห็นอิทธิพลของระบบทุนนิยมโลกได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการผลักดัน ทิศทางการพัฒนาในฐานะศูนย์กลางการผลิตและการกระจายสินค้าใหม่ของภูมิภาคและของโลกด้วยเช่นกัน

4.4 ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ ทางการเมือง

เมืองชายแดนตลอดแนวพรมแดนไทย-เมียนมาร์ มีการเติบโตอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจในช่วงทศวรรษที่ 2530 ปัจจัยสำคัญเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงแนวทางนโยบายของทั้งสองประเทศที่ให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านในฐานะคู่ค้าและหุ้นส่วนทางธุรกิจ มากกว่าการเผชิญหน้ากันทางการทหารหรือการแข่งขันกันทาง

อุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งเป็นค่านิยมที่ยึดถือกันในช่วงสงครามเย็น แนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศจึงมีลักษณะของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจมากขึ้น โดยสำหรับประเทศไทยแล้วหลังการสิ้นสุดสงครามเย็น เมืองชายแดนมักถูกวางไว้ในฐานะที่เป็นประตูการค้า ประตูคมนาคมขนส่ง และประตูเชื่อมโยงการท่องเที่ยว หรืออีกนัยหนึ่งเมืองชายแดนจะทำหน้าที่เป็นทั้งเมืองผลิตสินค้า เมืองรับส่งสินค้า เมืองท่องเที่ยว และเมืองบริการที่ค่อนข้างสมบูรณ์ในตัวเอง โดยเมืองอื่นๆ ในพื้นที่ตอนในทำหน้าที่เป็นเมืองสนับสนุน เพื่อให้เมืองชายแดนสามารถทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น⁹⁰

สำหรับเมียนมาร์แล้วการสิ้นสุดสงครามเย็นกลับไม่ได้ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงของนโยบายชายแดนเท่าใดนัก เนื่องจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายชายแดนของเมียนมาร์ ไม่ได้มาจากบริบททางการเมืองระหว่างประเทศเป็นสำคัญ หากแต่มาจากปัจจัยภายในประเทศโดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ โดยหลังจากกองทัพเข้าปกครองประเทศแล้วในปี 2505 แนวนโยบายต่อกลุ่มชาติพันธุ์ มีแนวทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้นคือขีดขวางการแยกตัวเป็นอิสระ โดยใช้การปราบปรามกลุ่มชาติพันธุ์อย่างรุนแรง ผ่านยุทธวิธีที่มุ่งจำกัดการระดมทรัพยากรของกลุ่มชาติพันธุ์ที่จะใช้ในการต่อต้านกองทัพรัฐบาล โดยมุ่งโจมตีไปที่ชุมชนพลเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นแหล่งสนับสนุนหลัก⁹¹ หรือกล่าวได้ว่าความมั่นคงชายแดนในมุมมองทางยุทธศาสตร์ของรัฐบาลเมียนมาร์ในช่วงทศวรรษที่ 2500 - 2520 คือการทำลายความเข้มแข็งของกองกำลังฝ่ายตรงข้ามลง จนเมื่อถึงช่วงทศวรรษที่ 2530 เป็นต้นมา เมื่อกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ก็อ่อนแอและสูญเสียพื้นที่อิทธิพลลงอย่างมาก นโยบายชายแดนจึงมีการปรับเปลี่ยนโดยกองทัพได้หันมาใช้วิธีการเจรจามากขึ้นผ่านรูปแบบของ

⁹⁰ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การจัดระบบเศรษฐกิจตามแนวชายแดน. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://fad.moi.go.th/userfiles/file/data15.pdf>

⁹¹ พรพิมล ดรีโซติ. การต่างประเทศเมียนมาร์ ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและชนกลุ่มน้อย. สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551 หน้า 45-46, 189

“ข้อตกลงหยุดยิง” เพื่อบีบให้กลุ่มชาติพันธุ์ยอมรับหลักการและปฏิบัติตามกฎระเบียบของรัฐ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญหลายกลุ่มต้องถูกบีบให้ยอมเข้าสู่วงเจรจาตั้งกล่าว⁹² ในช่วงนี้ประเด็นความร่วมมือในการจัดการความมั่นคงกับไทยในพื้นที่ชายแดนจึงได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น โดยประเด็นที่เมียนมาร์ให้ความสนใจมักเป็นเรื่องของการจำกัดการเคลื่อนไหวของเครือข่ายฝ่ายต่อต้านรัฐบาลในฝั่งไทยเป็นสำคัญ

ข้อตกลงหยุดยิงที่เกิดขึ้นทำให้กองทัพสามารถเข้าไปพัฒนาพื้นที่ได้มากขึ้น แต่การพัฒนาดังกล่าวก็เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ของการเชื่อมโยงพื้นที่ชายแดนเหล่านี้เข้าสู่ส่วนกลางและบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศเมียนมาร์เป็นสำคัญ ดังนั้น แม้ไทยจะมึนโยบายที่จะเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับเมียนมาร์ผ่านแนวชายแดนมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 2530 หากแต่ความพยายามดังกล่าวกลับไม่ได้รับการตอบรับจากรัฐบาลเมียนมาร์เท่าที่ควร การพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจึงขยายตัวได้อย่างจำกัดและมีการรับรู้จากรัฐบาลทั้งสองประเทศที่ต่างกัน อาทิ มูลค่าของการค้าระหว่างประเทศตามจุดผ่านแดนต่างๆที่เพิ่มขึ้น ถูกมองจากรัฐบาลไทยว่าเป็นการขยายตัวของ “การค้าชายแดน” ในขณะที่ถูกมองจากเมียนมาร์ว่าเป็นการขยายตัวของ “ตลาดมืด” หรือการย้ายฐานการผลิตมาสู่พื้นที่ชายแดนเพื่อมาใช้ความได้เปรียบจากแรงงานชาวเมียนมาร์ซึ่งมีต้นทุนต่ำในการจัดหา แต่โรงงานต่างๆ กลับมากระจุกตัวอยู่ที่ฝั่งไทย ซึ่งสะท้อนถึงความไม่พร้อมและการไม่สนับสนุนในเชิงนโยบายจากฝั่งเมียนมาร์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ได้หมายความว่าเมียนมาร์ไม่ต้องการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน หากแต่การพัฒนาดังกล่าวยังไม่ได้อยู่ในลำดับสำคัญในมุมมองด้านความมั่นคงของเมียนมาร์ในขณะนั้น ที่เน้นการบูรณาการชายแดนเข้าสู่ส่วนกลาง มากกว่าการดึงเอาความร่วมมือกับต่างประเทศเข้ามาพัฒนาพื้นที่ จึงไม่แปลกที่ผ่านมาการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจึงขยายตัวได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ และมักจะขยายตัวเฉพาะในฝั่งไทยเท่านั้น

⁹² เล่มเดียวกัน หน้า 175

อย่างไรก็ดี ภูมิทัศน์ทางการเมืองเมียนมาร์ได้เกิดการปรับเปลี่ยนขึ้นแล้วอีกครั้ง อันเนื่องจากแนวนโยบายของกองทัพที่ได้ทุ่มเททรัพยากรจำนวนมากในการปราบปรามและกดดันอย่างหนักต่อกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวชายแดน ซึ่งในที่สุดแล้วได้นำไปสู่ความสามารถในการผูกขาดความรุนแรงของกองทัพ และระดับความรุนแรงในพื้นที่ก็ลดลงอย่างเห็นได้ชัดภายใต้ข้อตกลงหยุดยิง ตลอดจนยังเกิดการบูรณาการพื้นที่ชายแดนเข้าสู่ส่วนกลางที่มากขึ้น โดยเฉพาะในมิติของโครงสร้างการคมนาคมที่ขยายตัวครอบคลุมพื้นที่ต่างๆจนจรดชายแดน ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนของเมียนมาร์จึงได้ปรับเปลี่ยนอีกครั้งตั้งแต่หลังปี 2553 เป็นต้นมา สู่การพัฒนาเศรษฐกิจโดยอาศัยแรงขับเคลื่อนจากภายนอกประเทศเป็นสำคัญ สอดรับกับแนวนโยบายด้านอื่นของรัฐโดยเฉพาะด้านการปฏิรูปเศรษฐกิจ ที่มุ่งสร้างสันติภาพในพื้นที่ชนกลุ่มน้อยเพื่อพึ่งพาทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ตลอดจนศักยภาพในทางยุทธศาสตร์ด้านลอจิสติกส์ในการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ ดังนั้น การทำข้อตกลงหยุดยิง เพื่อเปิดให้กลไกตลาดสามารถทำงานได้ในพื้นที่เหล่านี้ จึงถือเป็นความจำเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งยังจะส่งผลในการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ชนกลุ่มน้อยซึ่งจะเป็นเครื่องรับรองสันติภาพที่ยั่งยืนได้อีกระดับหนึ่ง และจะสามารถแปรเป็นคะแนนนิยมให้กับรัฐบาลได้ไปโดยปริยาย ซึ่งส่งผลเป็นลูกโซ่ต่อเสถียรภาพทางการเมืองในระยะยาวของเมียนมาร์ด้วย

การเปลี่ยนแนวทางยุทธศาสตร์ดังกล่าวทำให้รัฐบาลได้หันมาให้ความสนใจต่อการจัดการความมั่นคงในพื้นที่มากขึ้นเพื่อเหตุผลในการส่งเสริมบรรยากาศการค้าการลงทุนและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้ราบรื่นมากยิ่งขึ้น เห็นได้จากท่าทีของรัฐบาลต่อประเด็นความร่วมมือในการจัดการความมั่นคง ในพื้นที่ชายแดนนั้นเปลี่ยนไป โดยมีแนวโน้มที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

4.4.1 ให้ความสำคัญกับปัญหาความมั่นคงใหม่มากขึ้น

ในขณะที่ชายแดนได้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจ มีการหลั่งไหลข้ามแดน

ของแรงงาน ทน และสินค้า เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว อาทิ ปัญหาการแพร่ระบาดของ ยาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน และปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของผู้คนจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาใช้แรงงานในไทย เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชายแดนของไทยโดยตรง และกลายเป็นปัญหาท้าทายสำคัญต่อความสามารถในการบริหารจัดการของประเทศไทย และกลายเป็นประเด็นทางความมั่นคง ในมุมมองของไทยมานาน โดยเฉพาะปัญหา ยาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นภัยความมั่นคงใหม่ของไทย (Non-Traditional Security) ซึ่งได้มีการแพร่กระจายขยายวงกว้างมากขึ้นในสังคม โดยสำหรับรัฐแล้วพื้นที่ชายแดนได้ถูกวางไว้ในฐานะของพื้นที่สำหรับการ “สกัดกั้น” การนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยได้บรรจุไว้ในแนวคิดทางยุทธศาสตร์ข้อที่ 3 ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 141/2541 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2541 เรื่องนโยบายการดำเนินนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไว้ว่า “การควบคุมพื้นที่ด้วยการสกัดกั้น การลำเลียง การนำเข้ายาเสพติดจากภายนอกประเทศในพื้นที่ชายแดน และการส่งเสริม หมู่บ้าน/ ชุมชนปลอดยาเสพติดในพื้นที่ตอนใน”⁹³

นอกจากนี้ การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองก็เริ่มเพิ่มจำนวนมากขึ้นและกลายเป็นปัญหาในเชิงการบริหารจัดการ โดยมีปัจจัยสำคัญจากการขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือของภาคอุตสาหกรรมไทย ประกอบกับอัตราค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าค่าจ้างแรงงานในเมียนมาร์ กลายเป็นแรงดึงดูดให้ประชากรในเมียนมาร์อพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น เพื่อแสวงหาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้กับตนเองและครอบครัว อีกทั้งสถานการณ์การสู้รบระหว่างรัฐบาลทหารเมียนมาร์และกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่มีอยู่เรื่อยๆ ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้แรงงานเมียนมาร์หลังไหลเข้ามาทำงานเพื่อหารายได้และความปลอดภัยของชีวิต แม้หน่วยงานราชการของไทยจะได้เริ่มพยายามที่จะจัดระเบียบ โดยมีนโยบายในการจัดการแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายตั้งแต่ปี 2535 โดยได้มีมติ

⁹³ สุมาลี ปิตยานนท์. ตลาดแรงงานไทยกับนโยบายรัฐ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545. หน้า 300-362

คณะรัฐมนตรีออกมามีเป้าหมายเพื่อให้แรงงานที่ผิดกฎหมายเข้ามาสู่ระบบการควบคุมโดยรัฐ เพื่อผลประโยชน์ในด้านความมั่นคงของชาติเป็นหลัก แต่การดำเนินการต่างๆ ก็ล้วนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งในแง่ของการควบคุมดูแลและการสกัดกั้นจับกุม ดังจะเห็นได้จากการอนุญาตให้มีการผ่อนผันการจ้างงานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งพื้นที่และประเภทงาน แต่กลับปรากฏว่ามีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย มาจดทะเบียนเพื่ออยู่ในระบบการผ่อนผันน้อยลงและอยู่นอกระบบมากขึ้น สำหรับการสกัดกั้นและการจับกุมก็กระทำไ้ระดับหนึ่งเท่านั้น ในขณะที่การหลั่งไหลเข้ามาทดแทนก็ยังมีอยู่และที่สำคัญคือ ทางการทราบเฉพาะจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ถูกจับและส่งออกไปนอกประเทศแต่ไม่สามารถทราบจำนวนแรงงานที่หลบหนีเข้ามาเพิ่มเติม⁹⁴

ปัญหายาเสพติดและปัญหาเรื่องแรงงานต่างด้าวดังกล่าว ได้กลายเป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจอย่างมากในประเด็นทางเศรษฐกิจและสังคมของไทย เพราะไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเข้ามาแย่งงานของแรงงานไทย แต่ยังเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ ปัญหาทางด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และปัญหาทางด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนไทยอีกด้วย โดยพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ได้ถูกมองจากฝ่ายต่างๆ โดยเฉพาะฝ่ายนโยบายว่าเป็นพื้นที่ช่องทางสำคัญในการหลั่งไหลเข้ามาของปัญหาเหล่านี้ และได้มีมาตรการในเชิงการป้องกันปราบปรามเป็นแนวทางหลัก ในการดำเนินงาน หากแต่มาตรการในกล่าวนั้นในแง่หนึ่งกลับกระทบต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน และทรัพยากร ตลอดจนสินค้า ซึ่งกระทบต่อความมั่นคงในเชิงเศรษฐกิจอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และได้กลายเป็นปัญหาในเชิงการจัดการของรัฐที่ต้องหาทางออกในระยะต่อไป

ในขณะที่เมียนมาร์เองมองว่าปัญหาเหล่านี้เป็นผลพวงสำคัญจากสู้รบ โดยยาเสพติดนั้น ได้กลายเป็นแหล่งรายได้สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อสนับสนุนการทำ

⁹⁴ สุมาลี ปิตยานนท์. ตลาดแรงงานไทยกับนโยบายรัฐ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545. หน้า 300-362

สงคราม ส่วนการลักลอบหลบหนี เข้าเมืองนั้นส่วนหนึ่งก็มาจากการหนีภัยสงคราม และบางส่วนก็ถูกมองว่าเป็นการหลบหนีออกนอกประเทศเพื่อเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล ดังนั้น ปัญหาต่างๆ เหล่านี้จะได้รับการคลี่คลายเมื่อสงครามจบสิ้นลงโดยรัฐบาลสามารถจัดอิทธิพลในพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์และควบคุมพื้นที่ได้ทั้งหมด ดังนั้น เมื่อกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้อ่อนกำลังลง รัฐบาลสามารถเข้าไปควบคุมพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ตามแนวชายแดนได้สำเร็จ ประกอบกับการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ในกติกามารยาทเมืองใหม่ ก็ทำให้สถานการณ์ในพื้นที่ชายแดนเปลี่ยนไป โดยกองทัพสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจโดยอาศัยแรงผลักดันจากภายนอกประเทศในลักษณะของความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการบริหารจัดการชายแดนมากขึ้น ประเด็นที่รัฐบาลให้ความสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงชายแดนจึงถูกจัดลำดับความสำคัญใหม่ โดยปัญหาความมั่นคงใหม่ได้กลายเป็นสิ่งที่รัฐบาลและกองทัพให้ความสำคัญมากขึ้น

การให้ความสำคัญกับปัญหาความมั่นคงใหม่ของรัฐบาลและกองทัพเมียนมาร์ได้แสดงให้เห็นในหลายโอกาส อาทิ

การเดินทางเยือน	ประเด็นหารือ
<p>พลเอก Min Aung Hlaing เยือนไทย ระหว่างวันที่ 9-11 มกราคม 2555</p>	<p>ให้ความมั่นใจกับพัฒนาการที่ดีขึ้นของปัญหาความขัดแย้งกับกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ยังได้แสดงเจตจำนงที่ชัดเจนที่ต้องการจะพัฒนาความร่วมมือกับกองทัพไทยในการพัฒนาและจัดการพื้นที่ชายแดน ทั้งในเรื่องของการเปิดด่านชายแดนเพิ่มเติม และความร่วมมือเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดและอาชญากรรมข้ามแดนต่างๆ⁹⁵</p>

⁹⁵ Alternative ASEAN Network on Burma. Burma Bulletin (January, 2012). [online]. 2012. Available from: <http://www.altsean.org/Docs/PDF%20Format/Burma%20Bulletin/January%202012%20Burma%20Bulletin.pdf>

การเดินทางเยือน	ประเด็นหารือ
<p>ประธานาธิบดี Thein Sein เยือนไทย ระหว่างวันที่ 22-24 กรกฎาคม 2555</p>	<p>กระชับความร่วมมือในทางเศรษฐกิจ การเปิดด่านผ่านแดนเพิ่มเติม ความร่วมมือด้านแรงงาน โดยฝ่ายไทยได้รับที่จะดูแลแรงงานเมียนมาด้วยความเป็นธรรม และมีสิทธิภายใต้กฎหมายไทย รวมถึงความร่วมมือด้านพลังงาน⁹⁶</p>
<p>นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร เยือนเมียนมา วันที่ 17 ธันวาคม 2555</p>	<p>การผลักดันความร่วมมือทางในการพัฒนาท่าเรือ น้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย การบรรลุข้อตกลงร่วมกันในการแก้ไขปัญหาตามแนวชายแดน โดยเฉพาะการลักลอบค้ายาเสพติด การปกป้องแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ชาวเมียนมาในไทยและความช่วยเหลือแก่ชาวเมียนมาที่หลบหนีภัยสงครามในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์⁹⁷</p>
<p>พลเอก Min Aung Hlaing เยือนไทย วันที่ 17 กันยายน 2556</p>	<p>สนับสนุนความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวชายแดน เสนอความร่วมมือในการแก้ปัญหาแรงงานผิดกฎหมายการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนในด้านเกษตรกรรมและการค้าชายแดน⁹⁸</p>

⁹⁶ คมชัดลึกออนไลน์. 'ยิ่งลักษณ์'ต้อนรับ'เต็งเส่ง'-เอกทวิภาคี. [ออนไลน์]. 2012. แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail>

⁹⁷ คนเครือข่าย. นายกรัฐมนตรีเยือนเมียนมา ติดตามความคืบหน้าท่าเรือน้ำลึกทวาย. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: http://www.khonkhurtai.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1598:2012-12-18-09-16-13&catid=34:2009-11-23-07-01-45

⁹⁸ Bangkok Post. General hails 'best ever' relations. [online]. 2013. Available from: <http://www.bangkokpost.com/lite/topstories/370214/favicon.ico>

การเดินทางเยือน	ประเด็นหารือ
<p>พลเอกMin Aung Hlaing เยือนไทย ระหว่างวันที่ 3-5 กรกฎาคม 2557</p>	<p>การจัดระเบียบตามแนวบริเวณชายแดนและการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ การปราบปรามการค้ายาเสพติด การค้าอาวุธสงคราม รวมถึงความร่วมมือตามแนวทางการบริหารจัดการชายแดนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ อาวุธสงคราม รวมถึงความร่วมมือตามแนวทางการบริหารจัดการชายแดนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ⁹⁹</p>

จะเห็นได้ว่าประเด็นการหารือระหว่างผู้นำระดับสูงของไทยและเมียนมาร์หลายครั้งนับตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา แม้ประเด็นที่ทั้งสองประเทศต่างให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกคือการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน โดยโครงการที่ได้รับบารกกล่าวถึงเสมอคือการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและเขตนิคมอุตสาหกรรมทวายและการเปิดจุดผ่านแดนเพิ่มเติมระหว่างกัน ตลอดจนการเชิญชวนนักลงทุนชาวไทยให้เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ โดยเฉพาะในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมตามแนวชายแดน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี จะพบว่าประเด็นความมั่นคงใหม่ได้ถูกพูดถึงทุกครั้งในการหารือ โดยประเด็นส่วนใหญ่จะพูดถึงความร่วมมือในเรื่องการจัดการแรงงานและการปราบปรามยาเสพติดร่วมกัน โดยเมียนมาร์จะให้ความสำคัญกับการดูแลแรงงานเมียนมาร์ในไทยเป็นพิเศษ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่ามุมมองด้านความมั่นคงชายแดนของเมียนมาร์ได้เปลี่ยนไปแล้ว โดยเมียนมาร์ได้หันมาให้ความสำคัญกับปัญหาความมั่นคงใหม่ต่างๆ มากขึ้น ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยแนวทางที่รัฐบาลเมียนมาร์ให้ความสำคัญมากก็คือการร่วมมือกับไทยในการบริหารจัดการสิ่งต่างๆ เหล่านี้ร่วมกัน

⁹⁹ สำนักข่าวประชาไท. ผบ.สส.เมียนมาร์เข้าพบหัวหน้า คสช. - มั่นใจไทยจะทำได้ตามโรดแมป[ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.prachatai.com/journal/2014/07/54415>

4.4.2 ให้ความสำคัญกับการปักปันเขตแดนมากขึ้น

กล่าวได้ว่าเมียนมาร์ได้ให้ความสำคัญกับการปักปันเขตแดนมาตลอดนับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากอังกฤษ และปัจจุบันก็สามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างประเทศในการกำหนดเขตแดนถาวร (fixed boundary) กับหลายประเทศ โดยประเทศแรกที่เมียนมาร์สามารถบรรลุข้อตกลง ได้แก่ ประเทศจีนในปี 2503 รวมความยาว 2,226.85 กิโลเมตร และได้บรรลุข้อตกลงการปักปันเขตแดนในแม่น้ำโขงกับประเทศลาวในปี 2537 รวมความยาว 234.91 กิโลเมตร กับบังคลาเทศได้บรรลุข้อตกลงทั้งเขตแดนแม่น้ำน่านาฟและเขตแดนทางบกอื่นๆ ในปี 2541 รวมความยาว 271.92 กิโลเมตร ปัจจุบันยังเหลือการปักปันเขตแดนกับประเทศอินเดียที่ยังไม่แล้วเสร็จ โดยสำเร็จไปเพียง 1,377.31 กิโลเมตร จากทั้งหมด 1,452.93 กิโลเมตร และประเทศไทยที่ปักปันแล้วเสร็จบริเวณแม่น้ำสายและแม่น้ำรวกเพียง 43.44 กิโลเมตร ในปี 2534 จากทั้งหมด 2,098.14 กิโลเมตร¹⁰⁰ จะเห็นได้ว่าในบรรดาประเทศต่างๆ ที่อยู่รายล้อมเมียนมาร์นั้นต่างได้มีความตกลงร่วมกันในการ ปักปันเขตเกือบทั้งหมดแล้ว เหลือเพียงอินเดียที่ยังไม่ได้ปักปันอีกเพียงเล็กน้อย แต่ยังคงเหลือการปักปันเขตแดนกับไทยอีกกว่า 2,000 กิโลเมตร หรือเกือบทั้งหมดของเส้นเขตแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์เลยทีเดียว

ที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของเมียนมาร์นั้นมักพบว่าประเด็นเรื่องความชัดเจนของขอบเขตพื้นที่อำนาจอธิรัฐมักเป็นชนวนเหตุสำคัญของการก่อสงครามระหว่างประเทศได้ ความสำคัญของการปักปันจึงเป็นการป้องกันความขัดแย้งระหว่างประเทศที่อาจเกิดขึ้น สำหรับกับประเทศไทยแล้ว การรุกรานเขตแดนทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจของกองกำลังต่างๆ อันเนื่องมาจากปัญหาการต่อสู้อันระหว่างทหารเมียนมาร์กับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งบ่อยครั้งก็นำไปสู่การปิดด่านพรมแดน ซึ่งทำให้ฝ่ายความมั่นคงของไทยจำเป็นต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาและป้องกันความขัดแย้งที่อาจบานปลายต่อไปได้

¹⁰⁰ Hla Tun Aung, 2003: 2-14

อีกทั้งความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนยังทำให้พื้นที่จำนวนไม่น้อยไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ กล่าวคือ ไม่สามารถพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ อาทิ การเปิดจุดผ่อนปรนเพิ่มเติมเพื่อเป็นช่องทางในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การพัฒนาศูนย์กลางทางเศรษฐกิจใหม่ๆ บริเวณชายแดนทั้งหลายจับจ่ายซื้อสินค้า และการเป็นช่องทางสำคัญ เพื่อการเพิ่มปริมาณการค้าชายแดน นอกจากนี้ ที่ดินบริเวณชายแดนส่วนใหญ่ซึ่งไม่สามารถครอบครองกรรมสิทธิ์โดยเอกชนได้ ทำให้การลงทุนที่เกิดขึ้นมักจะเป็นการลงทุนขนาดเล็กเนื่องจากมีความเสี่ยงสูง เป็นต้น

นอกจากนี้ พื้นที่บางแห่งที่เป็นพื้นที่ทับซ้อนซึ่งถูกอ้างกรรมสิทธิ์โดยทั้งสองประเทศ ยังกลายเป็นพื้นที่ที่อำนาจรัฐของทั้งสองฝ่ายไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้อย่างเต็มที่ ทำให้พื้นที่เหล่านี้กลายเป็นแหล่งของการทำผิดกฎหมาย เช่น พื้นที่เกาะกลางลำน้ำเมยที่ได้กลายเป็นแหล่งติดต่อในการค้ายาเสพติด รายย่อย หรือซุกซ่อนสินค้าหนีภาษีเพื่อรอโอกาสในการลักลอบขนเข้าประเทศต่อไป การเข้าไปกวาดล้างอาชญากรรมดังกล่าวต้องดำเนินการผ่านการยินยอมจากทั้งสองฝ่ายคือทั้งไทยและเมียนมาร์ ทำให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความล่าช้า เต็มไปด้วยขั้นตอน/ ระเบียบการทางราชการมากมาย อาชญากรรมดังกล่าวจึงสามารถหลุดรอดและดำเนินการต่อเนื่องมาได้จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้แล้ว ความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนนี้ในบางครั้งก็กลับกลายเป็นข้ออ้างของนักธุรกิจบางกลุ่มในการเข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่ในประเทศเมียนมาร์ อาทิ การขยายพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตรโดยพลการ ซึ่งอาจเกิดผลบานปลายและนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้

ดังนั้น เมื่อมองจากมุมมองของรัฐบาลเมียนมาร์ชายแดนที่ติดกับประเทศไทยจึงเป็นพื้นที่ที่สุ่มเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ จึงไม่แปลกที่เมื่ออิทธิพลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในพื้นที่ชายแดนลดลงและรัฐบาลสามารถเข้ามาควบคุมจัดการพื้นที่ชายแดนได้เกือบทั้งหมดในปัจจุบัน

ประเด็นเรื่องของการปักปันเขตแดนจึงกลายมาเป็นประเด็นที่รัฐบาลเมียนมาให้ความสำคัญอยู่ในลำดับต้นๆ เห็นได้จากประเด็นการหารือของผู้ในระดับสูงระหว่างไทย-เมียนมาในหลายเวทีที่ทางฝ่ายเมียนมามียกประเด็นเรื่องการปักปันเขตแดนขึ้นมาหารือเสมอ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้ในระดับสูงในสภาของทั้งสองประเทศ โดยนายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ ประธานรัฐสภา เดินทางเยือนเมียนมาอย่างเป็นทางการ ในระหว่างวันที่ 17-20 มิถุนายน 2556 และนาย Khin Aung Myint ประธานสภาชาติพันธุ์แห่งเมียนมาเยือนไทยในวันที่ 4 กันยายน 2556 โดยประเด็นหารือหลักที่ถูกหยิบยกขึ้นมาหารือในการเยือนทั้งสองครั้งต่างมีเรื่องของการปักปันเขตแดนรวมอยู่ด้วยทั้งสิ้น รวมถึงการเยือนไทยของ พลเอก Min Aung Hlaing วันที่ 17 กันยายน 2556 ที่ทางฝ่ายเมียนมาได้ เร่งรัดการเจรจาปักปันเขตแดนให้แล้วเสร็จอีกครั้ง¹⁰¹ เป็นต้น

4.5 สรุป: สภาพแวดล้อมใหม่ทางการเมืองเมียนมากับทิศทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน

หลังการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2553 ทำให้เมียนมามีรัฐบาลพลเรือนขึ้นมาบริหารประเทศโดยใช้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยกลุ่มอำนาจต่างๆ สามารถเข้ามาจัดสรรอำนาจในเวทีการเมือง โดยมีรัฐบาลพลเรือนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายการขับเคลื่อนประเทศแทนที่กองทัพเมียนมา ที่เคยเป็นเพียงสถาบันทางการเมืองเดียวที่ผูกขาดอำนาจทั้งหมดในประเทศ อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านนี้ กองทัพก็ยังคงมีอิทธิพลในกระบวนการอยู่ไม่น้อยโดยเฉพาะในฐานะผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

¹⁰¹ Bangkok Post. General hails 'best ever' relations. [online]. 2013. Available from: <http://www.bangkokpost.com/lite/topstories/370214/favicon.ico>

ดังนั้น การพิจารณาทิศทางนโยบายของประเทศเมียนมาร์ในปัจจุบัน จึงต้องพิจารณาทั้งท่าทีของรัฐบาลพลเรือนตลอดจนเสียงเรียกร้องจากกลุ่มการเมืองต่างๆ ควบคู่กับท่าทีและผลประโยชน์ของกองทัพด้วย อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงหลังการเลือกตั้งในปี 2553 นี้ เปรียบเสมือนการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางการเมืองใหม่ ซึ่งจะกลายเป็นกรอบการวิเคราะห์ในกระบวนการเชิงนโยบายของเมียนมาร์ในปัจจุบัน

ปัจจุบันจะพบว่านโยบายของรัฐบาลนั้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ โดยมุ่งดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนลดอัตราการว่างงานของประชาชน โดยหนึ่งในมาตรการเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาตินี้ก็คือการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในประเทศ โดยเฉพาะการยุติการสู้รบระหว่างรัฐบาลกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ชายแดน ซึ่งเป็นแหล่งการลงทุนที่มีศักยภาพของประเทศ และเปิดพื้นที่ในเวทีการเมืองให้กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้เข้ามาต่อรองผลประโยชน์ในเวทีการเมืองแทน ซึ่งรัฐบาลก็สามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้ตามลำดับ ซึ่งส่งผลให้สภาพแวดล้อมในพื้นที่ชายแดนของประเทศนั้นเปลี่ยนไป จากพื้นที่ที่เป็นสนามรบกลายเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ ภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ทางการเมืองนี้พื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ ซึ่งถือเป็นพื้นที่กำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงระหว่างกันจึงกำลังเปลี่ยนแปลงไป โดยมีแนวโน้มที่จะเกิดสันติภาพที่เพิ่มมากขึ้น และมีการขยายตัวของการค้าการลงทุนเพิ่มมากขึ้น

สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปของพื้นที่ชายแดนนี้ ส่งผลต่อมุมมองและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของกองทัพเมียนมาร์ด้วยเช่นกัน โดยจากเดิมที่กองทัพให้ความสำคัญกับการจัดการความมั่นคงภายใน โดยการจำกัดและลดทอนอิทธิพลของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนเข้าพัฒนาพื้นที่โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสถาปนาอำนาจรัฐให้เข้มแข็ง มาเป็นการแสวงหา

ความร่วมมือจากภายนอกประเทศเพื่อรับมือกับปัญหาความมั่นคงใหม่ ทั้งการควบคุมอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ การดูแลสวัสดิภาพของแรงงานชาวเมียนมาร์ในไทย ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชน ซึ่งจะส่งผลต่อสันติภาพในระยะยาว นอกจากนี้ กองทัพเมียนมาร์ยังหันมาเอาจริงเอาจังกับการปักปันเส้นเขตแดน ซึ่งมองว่าสุ่มเสี่ยงต่อการเกิดเป็นประเด็นพิพาทระหว่างประเทศ และความไม่ชัดเจนของเขตแดนยังจำกัดศักยภาพของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในหลายแง่มุม ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมทางการเมืองเมียนมาร์ที่เปลี่ยนไปหลังปี 2553 นี้ ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านความมั่นคงชายแดนของเมียนมาร์ด้วย โดยมีแนวโน้มที่จะแสวงหาความร่วมมือกับไทยในการบริหารจัดการชายแดนร่วมกัน ในประเด็นปัญหาความมั่นคงใหม่ ตลอดจนแสวงหาข้อตกลงในการเจรจาเพื่อปักปันเขตแดนให้แล้วเสร็จ

ส่วนที่ 5

แนวทางการสร้างยุทธศาสตร์ ความมั่นคงร่วมไทย - เมียนมาร์

จากส่วนที่ 2 - 4 เปรียบเสมือนการสำรวจสถานะแวดล้อมภายในประเทศไทย ว่าได้มีการดำเนินการอย่างไรไปแล้วบ้าง ทั้งการดำเนินงานตามกรอบแผนการดำเนินงานของทั้ง 3 ประชาคมหลัก และการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 รวมทั้งกลไกด้านความร่วมมือทวิภาคีระหว่างไทยและเมียนมาร์ ที่ได้มีการดำเนินงานไปแล้วเกือบทุกด้าน ในส่วนของเมียนมาร์นั้น พบว่าหลังจากการเลือกตั้งแล้วมีทิศทางไปในทางที่ดีมากขึ้น ทั้งการเปิดเสรีทางด้านสื่อมวลชน การปล่อยตัวนักโทษการเมือง และการอนุญาตให้ใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่สองในการเรียนการสอน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมียนมาร์ยังคงมีปัญหาภายในประเทศอีกหลายปัญหาที่รอการแก้ไข อาทิ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ปัญหาชนกลุ่มน้อย ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การแบ่งปันพื้นที่ทำกิน และความขัดแย้งระหว่างชาวพุทธและมุสลิมบริเวณรัฐยะไข่ รวมทั้งการปักปันเขตแดน เป็นต้น อีกทั้งในปีนี้ (2557) เมียนมาร์เป็นประธานอาเซียนซึ่งถือเป็นโอกาสอันดีต่อเมียนมาร์ในการเปิดรับข้อสังเกต และข้อเสนอแนะจากประเทศสมาชิกอาเซียน อันจะเป็นการสร้าง ความน่าเชื่อถือให้แก่เมียนมาร์ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ เอกสารวิชาการแนวทางการสร้างยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วมไทย - เมียนมาร์ เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการใช้จัดทำยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงร่วมระหว่างไทยและเมียนมาร์ ได้อย่างครอบคลุมทุกมิติของ

ทั้ง 2 ประเทศ คือ ด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม วัฒนธรรม โดยนำข้อมูลเบื้องต้นที่ได้นั้นมาวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้ได้จุดแข็ง (strength) จุดอ่อน (weakness) โอกาส (opportunity) และอุปสรรค (threat) เพื่อจะได้ทราบแนวทางที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ในการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วม ไทย-เมียนมาร์ต่อไปในอนาคต

ด้านการเมืองและความมั่นคง

(ปัจจัยภายใน)

จุดแข็ง (strength)

- การแลกเปลี่ยนการเยือนเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ อย่างต่อเนื่องของทั้ง 2 ประเทศ

- มีกลไกทวิภาคี อาทิ คณะกรรมาธิการร่วมไทย-เมียนมาร์ (Thailand - Myanmar Joint Commission on Bilateral Cooperation - JC) และ คณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Committee - JBC) ในส่วนของ กองทัพไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับสูง (High Level Committee: HLC)

จุดอ่อน (weakness)

- สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยที่ยังไม่มีความชัดเจน

- ปัญหาเส้นเขตแดนจุดที่เป็นปัญหาใหญ่มีอยู่ประมาณ 5 แห่ง ได้แก่ ดอยกลาง จ.เชียงใหม่ แม่น้ำเมย จ.ตาก ด่านพระเจดีย์สามองค์ จ.กาญจนบุรี บริเวณแม่น้ำปากจั่น จ.ระนอง และเนิน 491 จ.ชุมพร

(ปัจจัยภายนอก)

โอกาส (opportunity)

- มหาอำนาจมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับเอเชียเพิ่มขึ้น

- การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในปี 2558

- ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศของเมียนมาร์ ไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย

- นโยบายและยุทธศาสตร์การเปิดประเทศของเมียนมาร์ ดังนั้นหากการสู้รบมีแนวโน้มไปในทางที่ดีมากขึ้นแล้ว ก็น่าจะทำให้จำนวนผู้อพยพจากภัยสงคราม หรือผู้พลัดถิ่นลดลง ซึ่งเป็นผลเชิงบวกหากเกิดการปรองดองในกระบวนการทางการเมืองกับชนกลุ่มน้อย

อุปสรรค (threat)

- ปัญหาความหวาดระแวงระหว่างไทย - เมียนมาร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน

- ปัญหายาเสพติดที่บริเวณชายแดนของทั้ง 2 ประเทศ ที่เป็นแหล่งลำเลียงยาเสพติด

ด้านเศรษฐกิจ

(ปัจจัยภายใน)

จุดแข็ง (strength)

- ประเทศไทยมีแผน/ นโยบายการลงทุนที่ชัดเจน
- มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านธุรกิจสูง
- การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การเกษตรที่มีประสิทธิภาพ
- มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนมากเพียงพอ
- ทักษะฝีมือแรงงานของคนไทยมีคุณภาพ
- มีกลไกความร่วมมือในกรอบคณะกรรมาธิการร่วมทางการค้าไทย - เมียนมาร์ (Joint Trade Commission - JTC) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ทั้งสองประเทศเป็นประธานร่วม

จุดอ่อน (weakness)

- ความรู้ความเข้าใจจากนักลงทุนไทยในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์
- ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจัง

(ปัจจัยภายนอก)

โอกาส (opportunity)

- การพัฒนาทางการค้าโดยเฉพาะการค้าบริเวณชายแดนไทย-เมียนมาร์ ที่นับวันมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- เมียนมาร์มีการปรับนโยบายต่างๆ เพื่อส่งเสริมการลงทุน และดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ
- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม การเชื่อมโยง East West Economic Corridor (Connectivity)
- การท่องเที่ยว มีโอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายแดน สร้างรายได้ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

อุปสรรค (threat)

- การพัฒนาคุณภาพของแรงงาน รวมทั้งแรงงานต่างด้าวชาวเมียนมาร์ ลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย หรือหากในอนาคตเมียนมาร์เปิดประเทศอย่างจริงจังและมีการพัฒนาโครงสร้างภายในประเทศ จึงอาจมีความต้องการแรงงานกลับมาเพื่อพัฒนาประเทศ ซึ่งอาจทำให้ไทยขาดแคลนแรงงานได้

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

(ปัจจัยภายใน)

จุดแข็ง (strength)

- ไทยและเมียนมาร์มีจุดร่วมที่น่าจะทำให้เป็นมิตรที่ดีต่อกันได้ นั่นคือการมีเผ่าพันธุ์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึง

กันมาก

- ศาสนา ซึ่งเป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ โดยไทยและเมียนมาร์ต่างมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ และคนเมียนมาร์เคร่งครัดในหลักธรรมคำสอนของศาสนา

- ความร่วมมือทางด้านวิชาการ สาธารณสุข

จุดอ่อน (weakness)

- ความสามารถทางภาษาที่คนไทยยังไม่เข้าใจหรือไม่สามารถใช้ภาษาประเทศเพื่อนบ้านได้

(ปัจจัยภายนอก)

โอกาส (opportunity)

- การสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการจะนำมาสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน

อุปสรรค (threat)

- การรับมือกับความมั่นคงรูปแบบใหม่ของทั้ง 2 ประเทศ

5.1 สรุปภาพรวมความสัมพันธ์ไทย - เมียนมาร์

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและเมียนมาร์ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งที่ผ่านมามีการเดินทางเยือนของผู้มีระดับสูง ทั้งในระดับสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้นำทางการเมือง และผู้นำเหล่าทัพ ทั้งนี้ นโยบายการต่างประเทศของไทยที่มีต่อเมียนมาร์เป็นไปในลักษณะเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ประเทศในทุกมิติ โดยไทยให้การสนับสนุนเมียนมาร์ในด้านต่างๆ อาทิ การแพทย์ การศึกษา การพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ความร่วมมือทางวิชาการ และการเสริมสร้างความมั่นคงและมั่งคั่งของเมียนมาร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาบริเวณแนวชายแดน อาทิ

โครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวชายแดน โครงการปศุสัตว์ และการพัฒนาโรงพยาบาลท่าซี้เหล็ก เป็นต้น

นอกจากนี้ การที่เมียนมาร์เปิดประเทศมากขึ้นนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น เมียนมาร์จึงหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร โดยมีประเทศไทยให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ อาทิ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้การสนับสนุนความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของเมียนมาร์ในด้านการเปิดตลาดหลักทรัพย์ กระทรวงการต่างประเทศของไทยให้การสนับสนุนการฝึกอบรมแก่ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศของเมียนมาร์ เพื่อเตรียมความพร้อมการจัดประชุมระหว่างประเทศ และรองรับการเป็นประธานอาเซียน และธนาคารแห่งประเทศไทยเจรจากับธนาคารกลางแห่งเมียนมาร์ เพื่อให้สกุลเงินไทยเป็นสกุลเงินกลางในการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ

ปัจจุบันเมียนมาร์มีบทบาทในเวทีระดับต่างๆ เพิ่มมากขึ้น อาทิ การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS Summit) การจัดประชุม World Economic Forum (WEF) on East Asia ประจำปี 2556 และการเป็นประธานอาเซียน เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อเมียนมาร์มีทิศทางเปลี่ยนแปลงไปสู่ประชาธิปไตยที่ชัดเจนขึ้น จนได้รับการยอมรับจากนานาชาติมากขึ้น อาทิ สหภาพยุโรปมีมติยกเลิกมาตรการคว่ำบาตร และประเทศญี่ปุ่นให้การสนับสนุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและพลังงาน รวมทั้งประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ ที่หันมากระชับความสัมพันธ์กับเมียนมาร์มากขึ้น ดังนั้นไทยและเมียนมาร์ในอนาคตอันใกล้จึงมีความสำคัญในการเป็นประตูเชื่อมโยงอาเซียน (ASEAN Connectivity) กับประเทศมหาอำนาจอื่นๆ อาทิ จีน อินเดีย รวมทั้งเชื่อมโยงอาเซียนไปยังภูมิภาคอื่นอีกด้วย ซึ่งไทยและเมียนมาร์สามารถใช้กลไกต่างๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือของอาเซียน อาทิ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) โครงการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก

(East - West Economic Corridor : EWEC) โครงการท่าเรือน้ำลึกทวาย เป็นต้น โดยปัจจุบันไทยให้ความช่วยเหลือในการซ่อมแซมถนนตามแนวชายแดน แม่สอด-เมียวดี การสร้างสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาร์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมียนมาร์ยังไม่มีภาคการผลิตภายในประเทศ ดังนั้นจึงนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทยมาโดยตลอด ซึ่งส่งผลให้การค้าบริเวณชายแดนของทั้ง 2 ประเทศมีมูลค่าการค้าขายที่สูง ซึ่งโครงสร้างธุรกิจของไทยที่เข้าไปในเมียนมาร์ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะธุรกิจขนาดกลางและรายย่อย (SMEs) ประกอบกับปัจจุบันเมียนมาร์มีนโยบายห้ามภาครัฐเข้ามาทำธุรกิจ จึงถือเป็นโอกาสและช่องทางแก่นักธุรกิจ รายใหม่ อย่างไรก็ตาม การเปิดประเทศของเมียนมาร์อย่างเป็นทางการนั้น อาจเป็นอุปสรรคแก่นักธุรกิจรายย่อยของไทยได้เช่นกัน เนื่องจากมีการแข่งขันในตลาดสูงขึ้น และมีคู่แข่งเป็นนายทุนต่างชาติ อาทิ เกาหลี ญี่ปุ่น และจีน มากขึ้น ดังนั้น รัฐบาลไทยจะต้องมีความชัดเจนในการสนับสนุนการค้า การลงทุนในเมียนมาร์เพื่อขยายโอกาสการลงทุนและการแข่งขันให้นักธุรกิจไทยด้วย

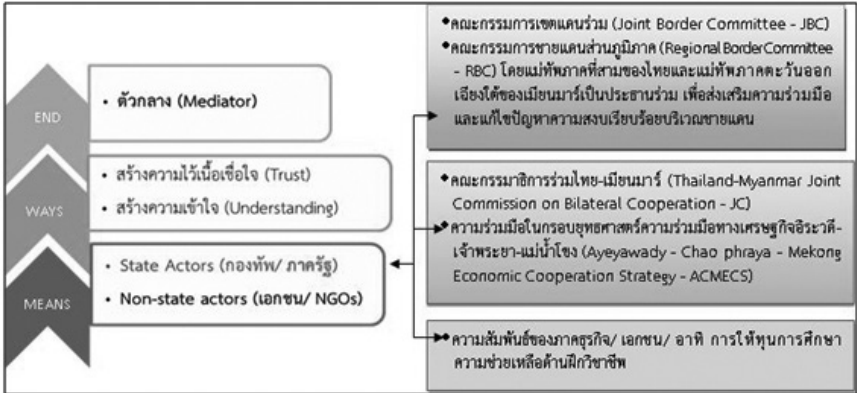
5.2 ก้าวต่อไปของความสัมพันธ์ไทย - เมียนมาร์

จากที่มีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในเมียนมาร์อย่างรวดเร็วนั้น ทำให้คนไทยต้องปรับมุมมองต่อเมียนมาร์มากขึ้น รวมทั้งเมียนมาร์ยังเป็นที่น่าสนใจของนานาชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศมหาอำนาจ ซึ่งไทยควรจะมีการตั้งเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อแสดงบทบาทสำคัญในฐานะตัวกลาง (Mediator) เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเมียนมาร์และสหรัฐฯ รวมทั้งเป็นการเริ่มต้นเพื่อสร้างความไว้วางใจ (Trust) และความเข้าใจ (Understanding) ผ่านความร่วมมือ (Cooperation) ในทุกรอบความร่วมมือที่มีผ่านกลไกของรัฐ และกลไกอื่นที่ไม่ใช่รัฐ (non-state actors) ทั้งนี้ ในอดีตเมื่อเกิดการสู้รบตามแนวชายแดน

ที่ทำให้ชนกลุ่มน้อยลี้ภัยมาในศูนย์อพยพฝั่งไทยจำนวนมาก เป็นการสร้างความคลางแคลงใจให้กับรัฐบาลเมียนมาร์ในขณะนั้นว่าไทยร่วมกับสหรัฐฯ สนับสนุนชนกลุ่มน้อยเพื่อต่อต้านรัฐบาล ดังนั้น เมื่อเมียนมาร์มีการปฏิรูปประเทศและมีการวางอาวุธของชนกลุ่มน้อยที่หันมาใช้แนวทางสันติวิธีเพื่อสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในประเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไป จึงเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมาร์ผ่านกลไกที่มีในทุกระดับ อาทิ กลไกของกองทัพ โดยเฉพาะในส่วนของ การปฏิบัติภารกิจทางทหารที่ไม่ใช่สงครามในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยนาร์กิส ถือเป็นบทบาทที่โดดเด่นของกองทัพ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทางการเมืองระหว่างประเทศด้วยเช่นกัน อีกทั้งในระดับประชาชนตามแนวชายแดนก็มีการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทำให้การทูตภาคประชาชนระหว่างคนไทยกับเมียนมาร์ มีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น

ทั้งนี้ รัฐบาลเมียนมาร์พยายามพิสูจน์ความตั้งใจในการพัฒนาประเทศรองรับการหลั่งไหลเข้ามาของนักลงทุนทั่วโลก นอกจากนั้น เมียนมาร์ยังเป็นที่สนใจของประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐฯ ที่ให้ความสนใจภายใต้กรอบเจรจาแบบพหุภาคี และยังมีจีนซึ่งถือว่าเป็นมหามิตรในการให้ความช่วยเหลือมาตั้งแต่ดั้งเดิม เมียนมาร์จึงกลายเป็นแม่เหล็กดึงดูดมหาอำนาจเข้ามาในภูมิภาคอาเซียน ความเปลี่ยนแปลงของเมียนมาร์ในแต่ละมิติ จะเห็นได้จากการกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศ ที่มีแนวโน้มเปิดกว้างมากขึ้น เพื่อจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนต่างชาติ และสร้างศักยภาพเพื่อรองรับการลงทุน

แผนภาพที่ 5.1 การตั้งเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อแสดงบทบาทสำคัญในฐานะตัวกลาง (Mediator)

ที่มา: บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศรายสัปดาห์ ฉบับที่ 6/56 ห้วง 19-25 พฤศจิกายน 2555 เรื่อง ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา เยือนอาเซียน : โอกาสต่อไทยและเมียนมาร์

สำหรับการรองรับโอกาสของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น จากการที่ประเทศเมียนมาร์มีภูมิศาสตร์ที่ดีที่เชื่อมต่อกับประเทศเศรษฐกิจยักษ์ใหญ่อย่างจีน และ อินเดีย รวมถึงยังเชื่อมติดกับประเทศไทยด้วย ซึ่งการเชื่อมโยง (Connectivity) คือสิ่งที่เป็นโอกาสอันดีที่เมียนมาร์สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่อาเซียนได้และเมียนมาร์เองก็จะได้รับผลดีจากการเชื่อมโยงนี้เช่นกัน ดังนั้น เมียนมาร์จึงได้มีการจัดเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อรองรับโอกาสนี้ โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษและโครงการทำเรื่อน้ำลิกทวอย จะสามารถเชื่อมเส้นทางการพัฒนาของเมียนมาร์เข้ากับไทย ขณะที่เขตเศรษฐกิจเจ้าผิวจะเชื่อมโยงอาเซียนกับประเทศจีน ในขณะเดียวกัน ประชาชนชาวเมียนมาร์ในเวลานี้ ได้รับโอกาสมากมายจากการเปิดประเทศ โดยมีเสรีภาพได้ทำในสิ่งที่พวกเขาต้องการมากขึ้น อย่างเช่นการประกอบธุรกิจ การเลือกที่จะเรียนในสิ่งที่ชอบ หรือแม้กระทั่งการเดินทางไปประกอบอาชีพในต่างแดน ชาวเมียนมาร์ตื่นตัวกับการเข้ามาของ

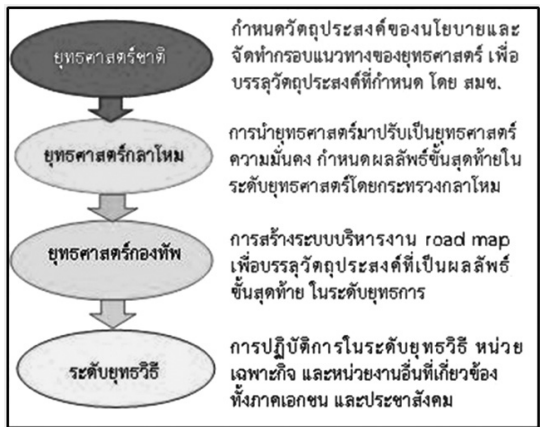
ต่างชาติมากขึ้น และพร้อมอำนวยความสะดวกรับทั้งนักลงทุนต่างชาติ การลงทุนต่างชาติ และความรู้จากต่างชาติที่เข้ามาในประเทศ

ในด้านนโยบายการต่างประเทศของไทยเป็นไปในลักษณะส่งเสริมความสัมพันธ์กับเมียนมาในทุกด้าน ซึ่งในด้านความมั่นคงนั้น กระทรวงกลาโหมของไทย มีนโยบายมุ่งเน้นการดำเนินงานการทูตโดยฝ่ายทหาร เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้น รวมทั้งการปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรมและการช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านเมื่อประสบภัยพิบัติ โดยจัดตั้งคณะกรรมการระดับสูง (High Level Committee : HLC) ระหว่าง 2 กองทัพ

นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือกรอบทวิภาคีในส่วนที่กองทัพรับผิดชอบ 2 ระดับ คือ คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee : RBC) และคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (Township Border Committee : TBC) อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างภายในประเทศของเมียนมาทำให้ไทย ควรมีการประเมินสถานการณ์ภาพอนาคต ที่หากเกิดการแก้ไขรัฐธรรมนูญ หรือ นางซูจีชนะการเลือกตั้ง ซึ่งย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบาย รูปแบบการดำเนินงาน รวมทั้งการดำเนินงานของกองทัพ

ดังนั้นไทยควรมีแนวทางการวางยุทธศาสตร์อย่างรอบด้าน และควรมีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในแต่ละประเด็นให้ชัดเจนต่อไป ซึ่งกรอบยุทธศาสตร์การต่างประเทศและทิศทางการดำเนินงานการต่างประเทศของไทย จะต้องดำเนินงานด้านการทูตอย่างสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่ความเป็นเอกภาพของอาเซียนและความเป็นหุ้นส่วนกับประชาคมโลก รวมทั้งต้องใช้ยุทธศาสตร์นำการดำเนินงานเพื่อให้สามารถกำหนดทิศทางและเหตุผลเชิงยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการดำเนินงานการทูตที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People-centered Diplomacy) โดยต้องบูรณาการภาคส่วนต่างๆ เพื่อมุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน โดยใช้กรอบยุทธศาสตร์

ทั้งในระดับทวิภาคี พหุภาคี และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาสังคม ซึ่งจะต้องมีการค้นหาแนวทางสร้างยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วมไทย- เมียนมาร์ ที่ต้องมีการสร้างให้เกิดความชัดเจน ดังนั้น การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม และผลกระทบเพื่อกำหนดเป็นภาพอนาคตนั้น ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในการจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนงานเพื่อสามารถนำไปใช้ป้องกันหรือแก้ไข ปัญหาได้จริงและมีความสอดคล้องถูกต้องในทุกกระดับ การกำหนดยุทธศาสตร์ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับยุทธศาสตร์ชาติ ระดับกลาโหม ระดับ กองทัพ และระดับปฏิบัติการ โดยทั้ง 4 ระดับต้องมีความประสานสอดคล้องกัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์(Synergy) ทั้งนี้ กระบวนการตรวจสอบ สภาวะแวดล้อมจะเป็น เครื่องมือสำคัญที่นำไปใช้ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ ชาติได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ต่อไป

ถึงแม้ว่าปัจจุบันไทยและเมียนมาร์ได้มีกลไกต่างๆ เพื่อร่วมมือกัน พัฒนาและกระชับความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ประเทศ แต่ทั้งนี้การมียุทธศาสตร์ ชาติที่ชัดเจนของทั้ง 2 ประเทศ จะยิ่งขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกันของ ทั้ง 2 ประเทศไปได้อย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และในโอกาสอันดี ที่เมียนมาร์เปิดประเทศอย่างเป็นทางการ ทำให้เกิดโอกาสต่อประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ แต่ทั้งนี้การเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์สิ่งสำคัญ ประการหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ ทศนคติที่เมียนมาร์มีต่อประเทศไทย ซึ่งผล การศึกษาโดยสถาบันเอเชียศึกษา ที่ทำการสำรวจจากประชาชนชาวเมียนมาร์

กลุ่มต่างๆ อาทิ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มแรงงาน พบว่าเมียนมาร์มองประเทศไทยเป็นแหล่งเศรษฐกิจและการจ้างงานที่สำคัญ เป็นแหล่งวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว แหล่งบริการด้านสุขภาพและการศึกษา รวมทั้งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิด และหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นสถานที่อันตรายและมีการกดขี่แรงงาน ในขณะที่ประเทศไทยยังมีทัศนคติทางลบกับเมียนมาร์เนื่องด้วยบทเรียนทางประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม จากทัศนคติของเมียนมาร์ที่เห็นว่าไทยมีความสำคัญในทุกมิติ ดังนั้นไทยสามารถให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมแก่เมียนมาร์ได้ โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข และทักษะฝีมือแรงงาน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดความไว้วางใจและกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่าง 2 ประเทศ

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมด้านต่างๆ ในปัจจุบัน ทั้งระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อไทย-เมียนมาร์นั้น เป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์ฯ ควรมีการทบทวนให้มีความทันสมัยอยู่เสมอสอดคล้องกับสถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เพื่อให้ยุทธศาสตร์นี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ประเทศไทยและเมียนมาร์สามารถขยายกรอบความร่วมมือแบบทวิภาคีออกไปเป็นความร่วมมือแบบไตรภาคีเพื่อรองรับการเชื่อมโยงอาเซียนได้ในอนาคต อาทิ ความร่วมมือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของ 3 ประเทศ การค้าชายแดน การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐานระหว่างไทย-เมียนมาร์-อินเดีย รวมทั้งการพัฒนาตามแผน GMS Economic Corridors ในเส้นทางเศรษฐกิจตามแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) ที่สามารถเชื่อมต่อระหว่างไทย-เมียนมาร์-เวียดนาม (เมืองดานัง) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ไทยควรมีการประเมินสถานการณ์และภาพอนาคตของเมียนมาร์ ในระยะ 5 - 10 ปี เพื่อสร้างความพร้อมในการมีนโยบายเชิงรุก และยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนรอบด้าน รวมทั้งควรมีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในแต่ละประเด็นให้ชัดเจนด้วย...

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความ

ภาษาไทย

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. ASEAN Mini Book . 2556

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. คู่มือการค้าและการลงทุนสาธารณรัฐ
แห่งสหภาพเมียนมาร์. มกราคม 2555

พรพิมล ตรีโชติ และคณะ. โครงการศึกษาวิจัยพื้นที่เศรษฐกิจเชิงลึกของ
ประเทศ บนแนวเขตตะนาวศรี ฝั่งทะเลอันดามันประเทศพม่า
(รายงานการวิจัย).สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

พรพิมล ตรีโชติ. การต่างประเทศพม่า ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและชนกลุ่ม
น้อย. สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

พินิจ ลาภธนานนท์. สงครามยาเสพติดการแก้ไขปัญหาคู่ค้าที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวง
ยุติธรรม, 2550.

นักศึกษาลัทธิสุตตันตปิฎกพุทธศาสตร์ รุ่นที่ 10. การเสริมสร้างความมั่นคงสู่ความ
มั่นคงอย่างยั่งยืน ระหว่างไทย : เมียนมาร์ การสร้างความร่วมมือ
ด้านการบริหารจัดการชายแดน พ.ศ. 2557 - 2561. ศูนย์ศึกษา
พุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. 2557

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. โครงการศึกษาความเหมาะสม การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม
กรรม ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการปรับโครงสร้างการผลิต จังหวัด
ตาก. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทย สัปดาห์ ฉบับที่ 6/56 ห้วง 19-25 พฤศจิกายน 2555 . **ประธานาธิบดี สหรัฐฯ เยือนอาเซียน : โอกาสต่อไทยและเมียนมาร์.** ศูนย์ศึกษา ยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทย สัปดาห์ ฉบับที่ 24/57 ห้วง 10- 16 มี.ค.57. **รัฐธรรมนูญของ เมียนมาร์กับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง และบทบาทของกองทัพ.** ศูนย์ศึกษา ยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สภาความมั่นคงแห่งชาติ. **ยุทธศาสตร์เสริมสร้างสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2560.** สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

สภาความมั่นคงแห่งชาติ. **ร่างนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (2556-2560).** สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) . 2556.**

สุนทร ชูตินทรานนท์ และณัฐพล ตันตระกูลทรัพย์. **บทบาทของกองทัพบก ไทยกับการจัดการความมั่นคงและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ: กรณี ศึกษาพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า.** สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2556.

สุมาลี ปิตยานนท์. **ตลาดแรงงานไทยกับนโยบายรัฐ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สรุปผลการสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ 2/57 เรื่อง ยุทธศาสตร์ความมั่นคง ร่วมไทย - เมียนมาร์. วันพฤหัสบดีที่ 30 มกราคม 2557 เวลา 1330- 1530 ณ ห้องเรียนบัณฑิตวิทยาลัย 1 สปท.

เอกสารประกอบการประชุม. การประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. เรื่อง เส้น
ทางประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน. วันจันทร์ที่ 16 กันยายน 2556
ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี.

เอกสารศึกษาวิจัยเชิงลึก. โครงสร้างอำนาจและการตัดสินใจในระบบการเมือง
การปกครองเมียนมาปัจจุบัน. ศูนย์ประสานงานข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกร
รัฐมนตรี. ตุลาคม 2556

ภาษาอังกฤษ

Callahan, M. The generals loosen their grip. *Journal of Democracy*
(The Opening in Burma) 23 (October 2012): 120-131.

Economist Intelligence Unit (EIU). **Myanmar 2012** (country report).
2012.

Fujita, K., ed. **The economic transition in Myanmar after 1988**.
Kyoto: Kyoto University Press, 2009.

HkunHtunOo, "A Union for all of us", The Opening in Burma, *Journal
of Democracy*, Volume 23, Number 4, October 2012.
p132-133.

HlaTunAung. **Myanmar: The Study of Processes and Patterns**.
Myanmar: National Centre for Human Resource Development's
Publishing, 2003.

International crisis group. **Myanmar: The politics of economic
reform**. Crisis group Asia report, 2012.

Min Zin and Joseph,B. The democrats' opportunity.**Journal of Democracy** (The Opening in Burma) 23 (October 2012): 104-119.

Ministry of Information, Union of Myanmar, **Myanmar: Facts and Figures 2002**

สื่ออิเล็กทรอนิกส์และข่าว

กระทรวงมหาดไทย.แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2556-2561). [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.ppb.moi.go.th/midev01/upload/MOI%20Strategy%02013%20-%202018.pdf>

กระทรวงการต่างประเทศ . [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: http://www.mfa.go.th/main/th/world/70/10257-%2%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%8C*.html

การดำเนินงานความร่วมมือไทย-เมียนมาร์ในกรอบต่างๆ. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.thaiembassy.org/yangon/th/relation/>

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. **อิตาเลียนไทยซบ เมกะ ‘ทวาย’ 4 แสนล้าน**. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/business/bizweek/20100914/352654/%E0%B8%AD%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B8%AE%E0%B8%B8%E0%B8%9A-E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B0-E0%B8%97%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A2->

4-%E0%B9%81%E0%B8%AA%E0%B8%99%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99.html

ความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเมียนมาร์ . [ออนไลน์]. 2557แหล่งที่มา <http://www.eastasiawatch.in.th/relationshipphp?id=9§ion=economic>

คนเครือข่าย. นายกรัฐมนตรีเยือนพม่า ติดตามความคืบหน้าท่าเรือน้ำลึกทวาย. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: http://www.khonkhurtai.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1598:2012-12-18-09-16-13&catid=34:2009-11-23-07-01-45

คมชัดลึกออนไลน์.'ยิ่งลักษณ์'ต้อนรับ'เต็งเส่ง'-ถกทวิภาคี. [ออนไลน์]. 2012. แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20120723/135882/%E0%B8%A2%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%93%E0%B9%8C%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B9%87%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%96%E0%B8%81%E0%B8%97%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%B5.html>

จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทยเมียนมาร์. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.bcca.go.th/asean/?name=knowledge&file=readknowledge&id=15>

ณัฐพล ตันตระกูลทรัพย์.ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า: การปรับความสัมพันธ์

ใหม่. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://www.thaiworld.org/thn/thailand_monitor/answer.php?question_id=1199[5สิงหาคม 2556]

“เตงเส่ง” สาบานตนเป็นประธานาธิบดีเมียนมาร์แล้ว “ตานฉ่วย” ประกาศสิ้นสุด SPDC. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://prachatai.com/journal/2011/04/33823>

เดลินิวส์. “ขุนค้อน” นำสมาชิกรัฐสภาไทยเยือนสหภาพเมียนมาร์. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.dailynews.co.th/Content/politics/77456/%E2%80%9C%E0%B8%82%E0%B8%B8%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%99%E2%80%9D%E0%B8%99%E0%B8%B3%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%AA%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B9%80%E0%B8%A2%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%AB%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%8C+17-20%E0%B8%A1%E0%B8%B4.%E0%B8%A2>

ธราดล ทองเรือง. เอกสารชุดที่ 1 ตามเส้นทางการค้าการลงทุนช่องทาง/โอกาส เมียนมาร์ บุกทะเลงอินเดียนเฉาะตลาดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขุมทรัพย์ที่ท้าทาย. กรมการค้าต่างประเทศ. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา <http://www.tnsc.com/html/images/stories/link/>

TNSC2555/Myanmar_1.pdf

บางกอกบิส.พม่าฯ 4 เสาปฏิรูปประเทศ. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/finance/asean-plus/20131011/535563>

บางกอกบิส.'เต็ง เส่ง'พบนักกิจกรรมการเมืองครั้งแรก. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/world/20130916/529951>

ผู้จัดการออนไลน์. รัฐบาลพม่าอนุญาตชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์กะฉิ่นตั้งพรรคการเมือง.[ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9560000136191>

_____ . พม่าจะสร้างท่าเทียบเรือในย่างกุ้งเพิ่มอีก 14 แห่ง ยกกระดับสู่มาตรฐานสากล.[ออนไลน์].2557. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/indochina/viewnews.aspx?NewsID=9560000048306>

_____ . ท่อส่งก๊าซพม่า-จีน เริ่มเปิดใช้งานเต็มรูปแบบ. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา:<http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9560000131652>

_____ . พม่าเริ่มสำรวจสำมะโนประชากรทั่วประเทศครั้งแรกในรอบ 30 ปี. [ออนไลน์].2557. แหล่งที่มา:<http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9570000035695>

รัฐบาลเตรียมวาง 8 ยุทธศาสตร์เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.phichit.go.th/phichit/index.php/2012-09-19-07-56-53/44-551026/85-551026-asean>

ลอจิสติกส์. ท่าเรือน้ำลึกทวาย จุดพลุเส้นทางการค้าแห่งใหม่ของโลก.

[ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: <http://www.logisticsdigest.com/article/logistics-insight/item/4285-dawei-port.html>

วรินทร์ ทวีศร . พม่า : โอกาสทางการค้าและการลงทุนของไทย . [ออนไลน์].

2557. แหล่งที่มา: http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Thai/North/ArticleAndResearch/DocLib_Article/254206@MyanmarInvestOpp.pdf

ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. โตะข่าวพม่า ฉบับเดือนมีนาคม -

มิถุนายน 2556. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: http://www.isc-gspa.org/News_old/file/2013851122111.pdf

ศูนย์ข้อมูลต่างประเทศวุฒิสภา. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: http://thai.senate.go.th/about/asean/asean_parliament_id.php?id_parliament=6

ศูนย์แม่น้ำโขงศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

อุบลราชธานี. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://mekong.human.ubru.ac.th/index.php?module=region&submodule=view&code=mm>

ศูนย์ศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Inter

national Cooperation Study Center of Thammasat University (ICSC: TU). [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.apec-thai.org/apec/th/profile1.php?continentid=2&country=b8#>

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหภาพเมียนมาร์

สุรชาติ บำรุงสุข . เมียนมาร์เปิดประเทศ : ผลกระทบทางยุทธศาสตร์ต่อไทย.

คอลัมน์ยุทธบทความ . มติชนสุดสัปดาห์. วันศุกร์ที่ 8 มิถุนายน 2555 ปีที่ 32 ฉบับที่ 1660 หน้า 40 . [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://botkwamdee.blogspot.com/2012/06/src-cbm.html>

สำนักข่าวสาละวิน. 15 พรรคการเมืองชนกลุ่มน้อย เตรียมรวมเป็นพรรคเดียวหวังสู้ศึกเลือกตั้งปี 2558. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา:<http://salweennews.org/home/?p=6330>

สำนักข่าวทีนิวส์. "พล.อ.อาวุโสหมิน" ให้กำลังใจ "พล.อ.ประยุทธ์" - ย้ำ พม่าจะช่วยแก้ปัญหาชายแดนให้สงบเรียบร้อย ในอนาคตจะตั้งเขตเศรษฐกิจเพื่อช่วยผลักดันอีกแรง. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา:<http://www.tnews.co.th/htmlcontent/96171/%E0%B8%9C%E0%B8%9A%E0%B8%AA%E0%B8%AA%E0%B8%9E%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B8%B2-%E0%B9%83%E0%B8%AB%E0%B9%89%E0%B8%81%E0%B8%B3%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B9%83%E0%B8%88%E0%B8%84%E0%B8%AA%E0%B8%8A-!-%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%81%E0%B9%89%E0%B8%9B%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%AB%E0%B8%B2-%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%9A%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%9A%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%81%E0%B8%94%E0%B8%99.html>

สำนักข่าวประชาไท. **ผบ.สส.พม่าเข้าพบหัวหน้า คสช. – มั่นใจไทยจะทำได้ตามโรดแมป.**[ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.prachatai.com/journal/2014/07/54415>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **การจัดระบบเศรษฐกิจตามแนวชายแดน.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://fad.moi.go.th/userfiles/file/data15.pdf>

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. **พม่าเล็งทุ่มอีก 100 เหรียญสหรัฐพัฒนาเขตศก.เมียวดี.** [ออนไลน์] 2554.แหล่งที่มา: www.komchadluek.net

Alternative ASEAN Network on Burma. **Burma Bulletin (January, 2012).** [online]. 2012. Available from: <http://www.altsean.org/Docs/PDF%20Format/Burma%20Bulletin/January%202012%20Burma%20Bulletin.pdf>

Bangkok Post. **General hails 'best ever' relations.** [online]. 2013. Available from: <http://www.bangkokpost.com/lite/topstories/370214/favicon.ico>

BBC Hard talk.**U TheinSein - President of Burma.** [online]. 2012. Available from: <http://www.youtube.com/watch?v=mh-zavndpTI>

Irrawaddy. **15 Ethnic Parties to Unite ahead of 2015 Elections.** [online]. 2013. Available from: <http://www.irrawaddy.org/archives/37646>

_____. **Parliament Forms Committee to Review Constitution.** [online]. 2013. Available from: <http://www.irrawaddy.org/>

archives/40744

_____. **We Need to Change Challenges Into Opportunities.**

[online]. 2014. Available from: <http://www.irrawaddy.org/interview/need-change-challenges-opportunities.html>

Mizzima. **Burmese army must play a political role top brass.** [online].

2012. Available from: <http://www.mizzima.com/news/inside-burma/6846-burmese-army-must-play-a-political-role-top-brass.html>

Myanmar peace monitor. **United Nationalities Federal Council.**

[online]. 2014. Available from: <http://www.mmpeacemonitor.org/stakeholders/unfc>

Myanmar Times. **Committee agrees to amend section 436.** [online].

2014. Available from: <http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/10480-committee-agrees-to-amend-section-436.html>

_____. **Myanmar's cabinet undergoes strategic reshuffle.** [online].

2013. Available from: <http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/7585-myanmar-s-cabinet-undergoes-strategic-reshuffle.html>

_____. **Shan call for federal union constitution.** [online]. 2012.

Available from: <http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/3488-shan-call-for-federal-union-constitution.html>

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0 2275 5715 เว็บไซต์ www.sscthailand.org